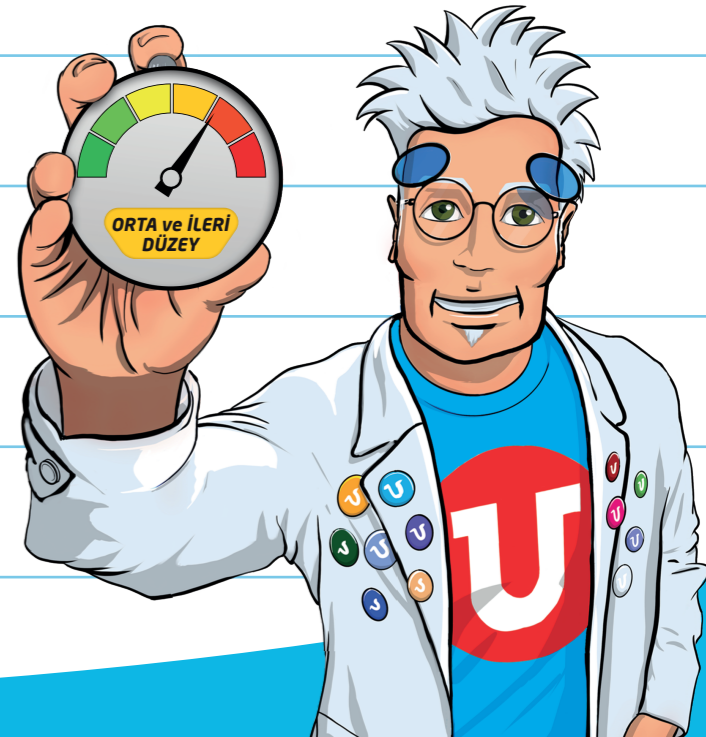

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Tarih Biliminin Özellikleri - Kaynaklar
Yardımcı Bilimler*

OSMAN SARI

TARİH BİLİMİNİN ÖZELLİKLERİ - KAYNAKLAR - YARDIMCI BİLİMLER

TARİH NEDİR?

TARİH BİLİMİNİN YÖNTEMİ NEDİR?

TARİHE YARDIMCI BİLİMLER NELERDİR?

TARİH NEDİR ?

- İnsan topluluklarının geçmişteki siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik vs tüm olayları ve olguları ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini konu alır.

TARİH

→ İnsan topluluklarının geçmişteki siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik vs tüm olayları ve olguları ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini konu alır.

→ yer ve zaman göstererek, sebep-sonuç ilişkisi içinde belgelere dayandırarak objektif bir şekilde insan faaliyetlerini inceler.

Geçmişten Günümüze Bazı Tarihçilerin Tarih Hakkındaki Görüş ve Düşünceleri

HERODOTOS

- (Herodot) (MÖ 484-425)
- Tarih, insanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.

AHMET CEVDET PAŞA

- (1822-1895)
- Tarih bir olayın sadece filan tarihte olduğunu bilmek değil, geçmişte meydana gelen olayları değerlendirmek ve bu olaylardan ders almaktır.

İBN-İ HALDUN

→ (1334-1406)

→ Tarih, gerçeği araştırmak ve olayların sebeplerini bulup ortaya koymaktır. Olayların ilkeleri incedir, nitelik ve sebepleri hakkındaki bilgi derindir.

HALİL İNALCİK

→ (1916-2016)

→ Gerçek bir tarih için kaynaklara gitmek, kaynakları iyi tenkit edip değerlendirmek gerekir.

TARİHİN KONUSU NEDİR ?

Geçmişteki İnsan Topluluklarının

Yaşayışlarını

Kültürlerini

İlişkilerini

Geçmişteki İnsan Topluluklarının

Yaşayışlarını

Klan

Site

Tarım

Ticaret

vs.

Kültürlerini

Bilim

Sanat

Hukuk

Yazı

Dil

Ekonomi

Yönetim Şekli

İnanç

İlişkilerini

Göç

Ticaret

Savaş ve Barış

İsyan ve İhtilal

→ Tarihin konusu ne değildir?

İnsan yoksa tarih yoktur !

Doğa olayları?

TARİH BİLİMİNİN YÖNTEMİ NEDİR ?

KAYNAKLAR

I. ELDEN

Olayın geçtiği döneme ait belge ve buluntular

Sözlü Kaynaklar

Efsaneler

Destanlar

Menkıbeler

II. ELDEN

Olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından faydalanılarak meydana getirilen

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

Resimler

Filmler

KAYNAKLAR

I. ELDEN

Olayın geçtiği döneme ait belge ve buluntular

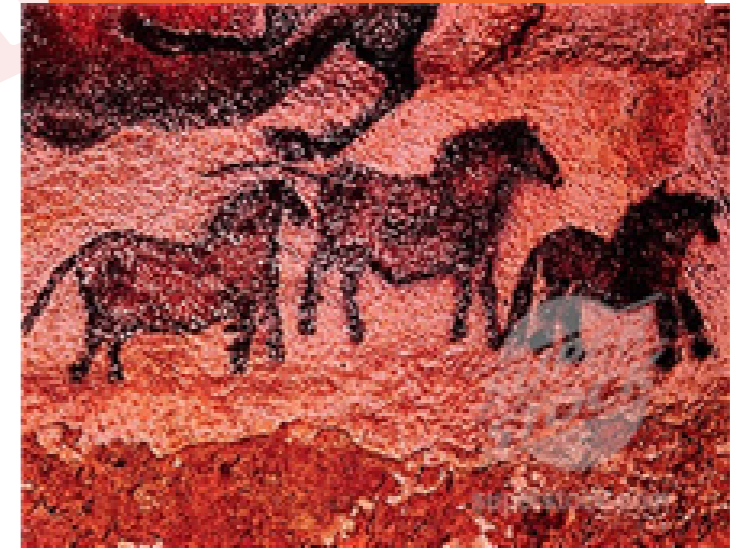
II. ELDEN

Olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından faydalanılarak meydana getirilen

Yazılı Kaynaklar

A	B	C	D	E
F	G	H	I	J
K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T
U	V	W	X	Y
Z				

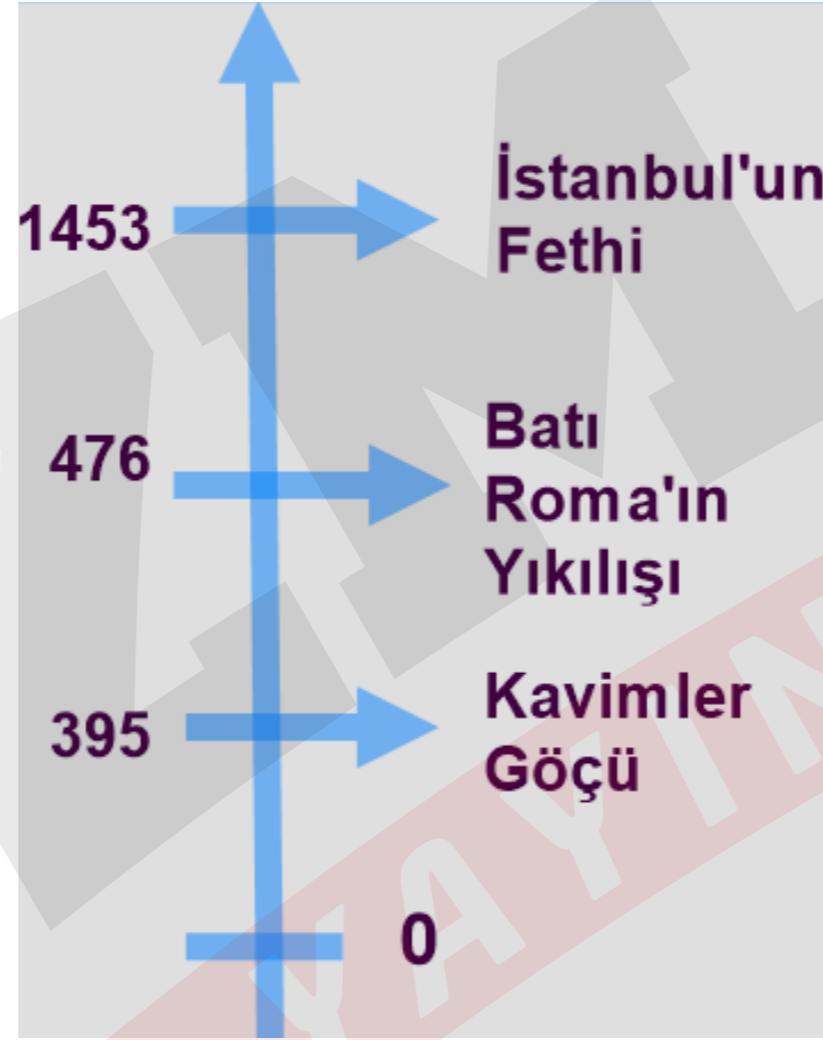
Yazısız Kaynaklar

TARİHE YARDIMCI BİLİMLER

KRONOLOJİ

Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.

KRONOLOJİ

Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.

PALEOGRAFYA

Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.

Kadeş
Antlaşması

KRONOLOJİ	Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.
PALEOGRAFYA	Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.
DİPLOMASİ	Siyasi belgelerin değerlendirmesini yapar.

Kadeş
Antlaşması

KRONOLOJİ	Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.
PALEOGRAFYA	Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.
DİPLOMASİ	Siyasi belgelerin değerlendirmesini yapar.
ARKEOLOJİ	Kazı yolu ile kalıntıları ortaya çıkarır.

Göbeklitepe/Urfa

KRONOLOJİ	Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.
PALEOGRAFYA	Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.
DİPLOMASİ	Siyasi belgelerin değerlendirmesini yapar.
ARKEOLOJİ	Kazı yolu ile kalıntıları ortaya çıkarır.
HERALDİK	Tarihte devletlerin kullandığı armaları inceler.
EPIGRAFI	Kitabeleri inceler.

Bilge Kağan Yazıtı
(II. Kök Türk)

KRONOLOJİ	Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.
PALEOGRAFYA	Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.
DİPLOMASİ	Siyasi belgelerin değerlendirmesini yapar.
ARKEOLOJİ	Kazı yolu ile kalıntıları ortaya çıkarır.
HERALDİK	Tarihte devletlerin kullandığı armaları inceler.
EPIGRAFI	Kitabeleri inceler.
ANTROPOLOJİ	İnsan ırkını ve kültürlerinin gelişimini araştırır.

KRONOLOJİ	Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.
PALEOGRAFYA	Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.
DİPLOMASİ	Siyasi belgelerin değerlendirmesini yapar.
ARKEOLOJİ	Kazı yolu ile kalıntıları ortaya çıkarır.
HERALDİK	Tarihte devletlerin kullandığı armaları inceler.
EPIGRAFI	Kitabeleri inceler.
ANTROPOLOJİ	İnsan ırkını ve kültürlerinin gelişimini araştırır.
NÜMİZMATİK	Tarih içerisinde basılan paraları inceler.

Kök Türk Parası

KRONOLOJİ	Olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.
PALEOGRAFYA	Yazıların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.
DİPLOMASİ	Siyasi belgelerin değerlendirmesini yapar.
ARKEOLOJİ	Kazı yolu ile kalıntıları ortaya çıkarır.
HERALDİK	Tarihte devletlerin kullandığı armaları inceler.
EPIGRAFI	Kitabeleri inceler.
ANTROPOLOJİ	İnsan ırkını ve kültürlerinin gelişimini araştırır.
NÜMİZMATİK	Tarih içerisinde basılan paraları inceler.
COĞRAFYA	İnsan ve mekânın karşılıklı etkileşimini araştırır.
FİLOLOJİ	Dillerin tarihini, gelişimini ve değişimini araştırır.
ETNOGRAFYA	Örf, âdet, gelenek ve yaşayışları inceler.

Örnek:

Tarih insanların geçmişteki her türlü faaliyetlerini inceleyen sosyal bir bilimdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tarih biliminin konusu olamaz?

- A) Savaşlar
- B) Göç nedenleri
- C) İklim çeşitleri
- D) Yazının gelişim süreci
- E) İktisadi faaliyetler

Örnek:

“Tarih, insanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.”

Tarihçi Heredot’un verilen sözü;

- I. Tarih insanlar arası ilişkileri konu edinir.
- II. Tarih bilimi iklimlerin coğrafyaya etkisini inceler.
- III. Geçmişte yaşanmış olaylar tarihin inceleme alanına girer.

yargılarından hangileri ile ilişkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

Örnek:

- I. Terkip
- II. Tasnif
- III. Tahlil
- IV. Tenkit
- V. Tarama

Tarihi bir araştırma ile ilgili verilen araştırma sıralamasının doğru olabilmesi için hangi iki kavram yer değiştirmelidir?

- A) I ve III B) II ve IV C) I ve V
D) III ve V E) IV ve V

Örnek:

Kök Türkler MÖ VI. yüzyılda Orta Asya'da kurulmuş bir devlettir. Kendilerine özgü bir alfabe ile Orhun Yazıtları'nı tarihi miras olarak bırakmışlardır.

Bu bilgilerin ortaya konmasında aşağıdaki bilimlerinin hangisinden yararlanılmış olamaz?

- A) Kronoloji
- B) Coğrafya
- C) Nüvizmatik
- D) Epigrafi
- E) Paleografya

Örnek:

Tarihi veriler ışığında olabilen en doğru sonuca ulaşabilmek için, öncelikle aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A) İnsanlar arası ilişkileri gösteren belgeler
- B) Objektif yaklaşım
- C) Belgelerin ait olduğu zaman
- D) Olayın yaşandığı yer
- E) Olayın yaşandığı coğrafi özellikler

YAYINLARI

Örnek:

Tarih biliminin konusu geçmişin incelenmesidir.

Yalnız bu bilgi doğrultusunda,

- I. Tarih yaşanmış insan faaliyetlerini inceler.
- II. Tarihçiler kişisel düşüncelerini inceledikleri olaylara katmamalıdır.
- III. Tarih nesnel bir bakışla değerlendirilmelidir.

yargılarından hangileri savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) II ve III

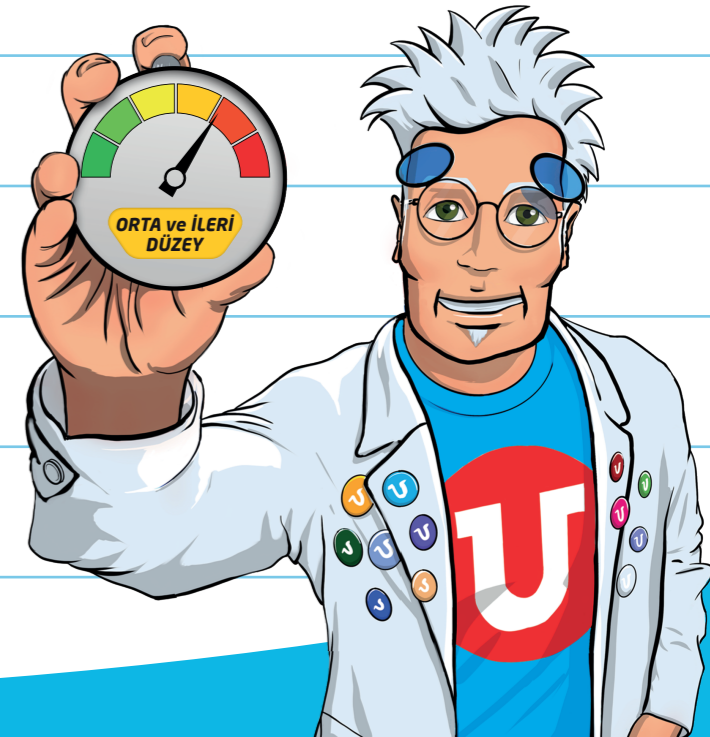

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Neden Tarih - Zamanın Taksimi

OSMAN SARI

TARİH BİLİMİNİN ÖZELLİKLERİ - KAYNAKLAR - YARDIMCI BİLİMLER

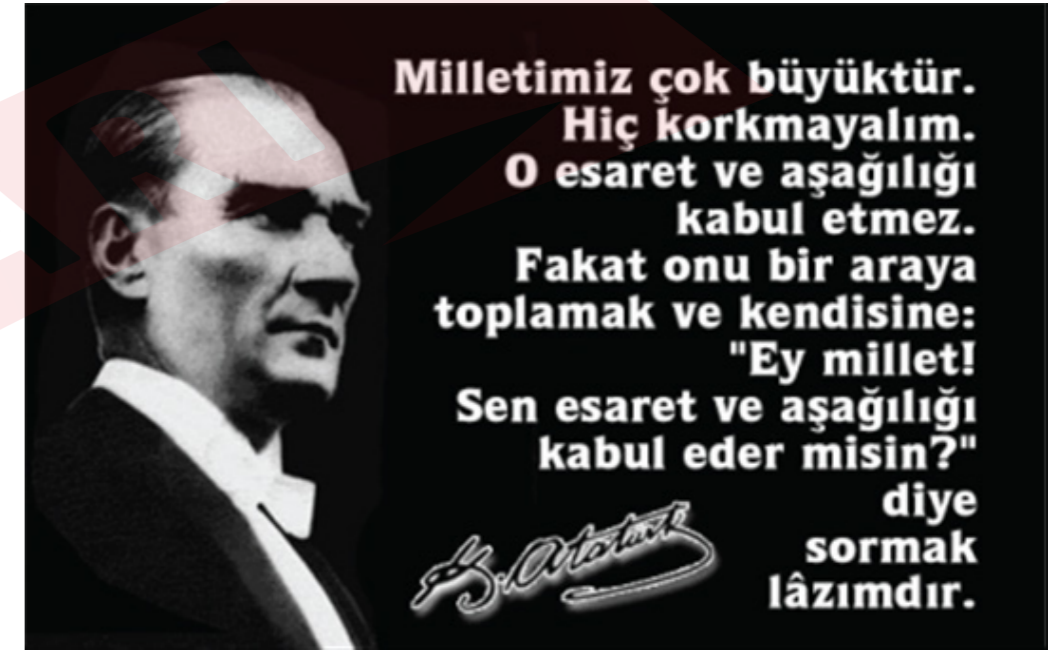
NEDEN TARİH ?

TAKVİM BİLGİSİ

ZAMANIN TAKSİMİ

NEDEN TARİH ?

- Milli değerlerini tanıyarak vatanına, bayrağına, toprağına saygı göstermeyi öğretir.
- Milli kimlik ve tarih bilinci oluşturarak ulusal dayanışmayı güçlendirir.
- Geçmişte yaşanmış acılara neden olan olayların tekrar edilmemesi için çaba harcanmasını öğretir.
- Mevcut sorunların tarihsel köklerinin ortaya çıkarılması ve çözümlmesine katkı sağlar.
- Kültürler arasında gelişme gözlemlenerek insanlar yeni bilgilere sahip olurlar.

Yazım Şekillerine Göre Tarih Çeşitleri

Hikayeci (Rivayetçi) Tarih

- Öncüsü Heredotos' tur.
- Yer ve zaman bildirmesine karşın, sebep ve sonuç yoktur.
- Olaylar abartı şekilde değerlendirilir.
- Objektif değildir.

Öğretici (Pragmatik – Faydacı) Tarih

- Öncüsü Thukydides' dir.
- Amaç, tarihî olayları öğrenerek faydalı bir sonuç çıkarmaktır.
- Objektif değildir.

UZMANLARIN
YAYINLARI

Neden - Nasılcı (Araştırmacı)

- XIX. yüzyıldan itibaren gelişmeye başlayan, günümüzde yaygın olarak kullanılan tarih metodudur.
- Olaylara objektif yaklaşır.

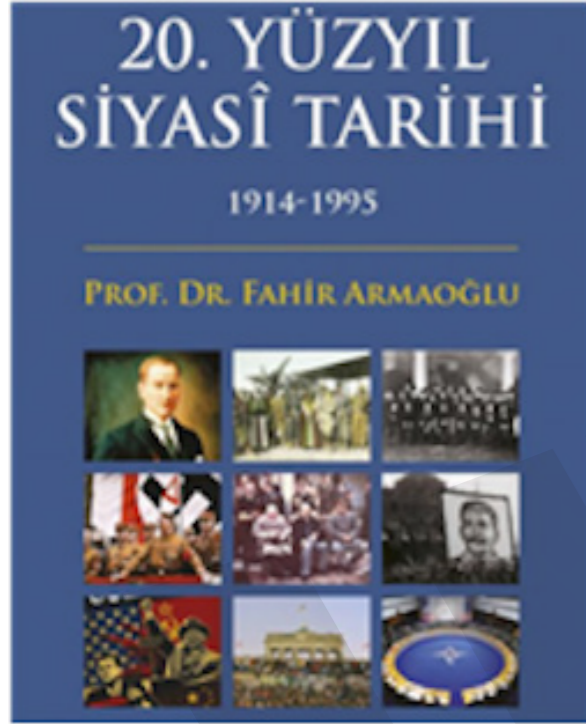
Sosyal Tarih

- Olayları sosyal, siyasi, ekonomik, kültürel ve fikrî birçok etken dikkate alınarak bilinebileceği kabul eder.
- Tarihî olaylar üzerinden; genel sosyal kanunlara ulaşmaya çalışır.

İlgili Oldukları Alanlara Göre Tarih Çeşitleri

Zamana Göre

İlk Çağ Tarihi

XX. Yüzyıl Tarihi

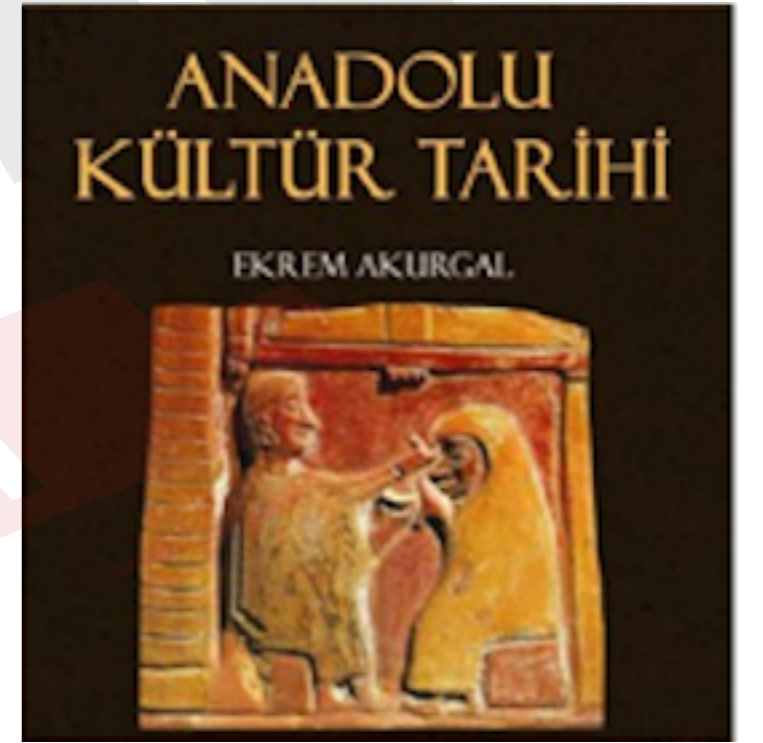
Konuya Göre

Bilim Tarihi

Sanat Tarihi

Mekâna Göre

Asya Tarihi

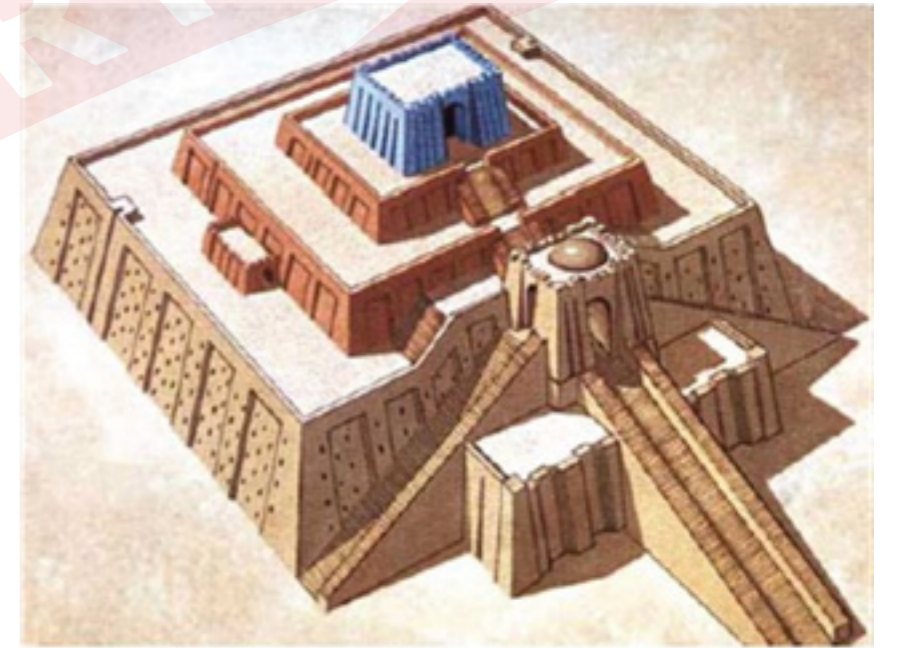
Anadolu Tarihi

TAKVİM BİLGİSİ

Ay Yılı Esaslı Takvimi

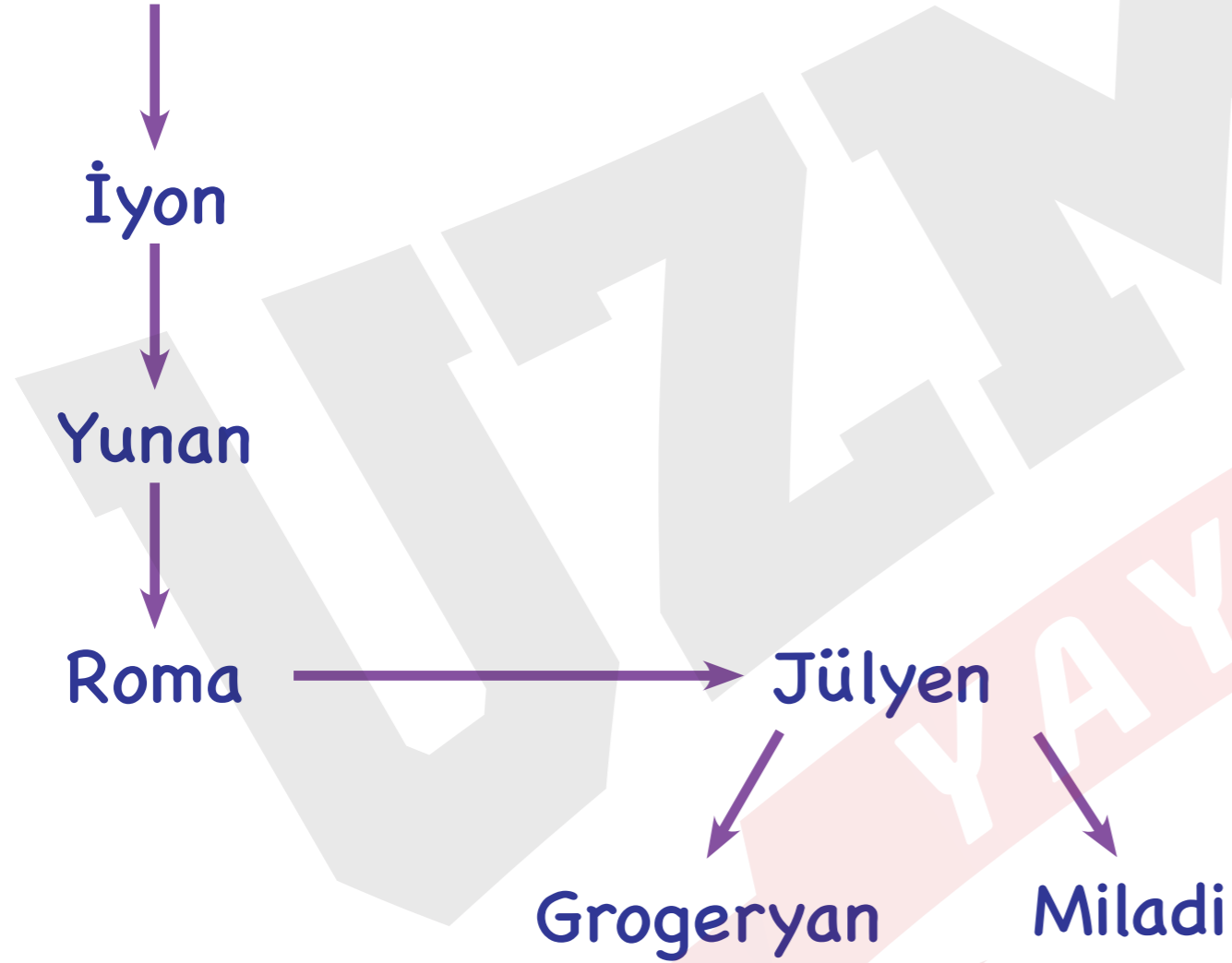
- Tarihte kullanılan ilk takvim türüdür.
- İlk kez Sümerler tarafından kullanılmıştır.

Güneş Yılı Esaslı Takvimi

- İlk olarak Mısırlılar tarafından Nil Nehri'nin akış rejimine göre düzenlenmiştir
- Taşma, Tohum atma, Biçme şeklinde üç mevsime bölmüşlerdir.

Mısır Takvimi

Türklerin Kullandığı Takvimler

12 Hayvanlı Türk Takvimi

→ Güneş Yılı

HİCRİ TAKVİM (Ay Yılı)

→ İslamlaşma sonucu Gazneliler (963-1186)den itibaren kullanılmıştır.

CELALİ TAKVİM (Güneş Yılı)

→ Melikşah(1072-1092)'in emriyle Ömer Hayyam başkanlığında kurulan bir astronomi heyetince hazırlanmıştır.

Neden Türkler Hicri Takvimle birlikte Güneş Yılı esaslı takvimler kullanmıştır?

→ 1 Ay yılı 354 gün 8 saat 48 dakikadır.

→ 1 Güneş yılı 365 gün 5 saat 48 dakika 46 saniyedir.

RUMİ TAKVİM (Güneş Yılı)

→ Osmanlı Devleti'nde mali işlerin düzenlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

MİLADİ TAKVİM (Güneş Yılı)

Zamanın Taksimi

Takvim Başlangıcı
Hz. İsa'nın Doğumu

0

Milattan Önce (MÖ)

Milattan Sonra (MS)

Milattan Önce (MÖ)				Milattan Sonra (MS)			

Zamanın Taksimi

Takvim Başlangıcı
Hz. İsa'nın Doğumu

0

Milattan Önce (MÖ)

Milattan Sonra (MS)

Tarih Öncesi Devirler

Tarihi Devirler

Milattan Önce (MÖ)				Milattan Sonra (MS)			
Tarih Öncesi Devirler				Tarihi Devirler			

Bilinen İlk Yazı
(MÖ 3200)

Zamanın Taksimi

Takvim Başlangıcı

Hız. İsa'nın Doğumu

0

Milattan Önce (MÖ)

Milattan Sonra (MS)

Tarih Öncesi Devirler

Tarihi Devirler

Taş Devri

Maden Devri

İlk Çağ

Orta Çağ

Yeni Çağ

Yakın Çağ

Kaba

Yontma

Cilalı

Bakır

Tunç

Demir

İlk Yazı
(MÖ.3200)

Kavimler
Göçü (375)

İstanbulun
Fethi 1453

Fransız
İhtilali
(1789)

Bilinen İlk Yazı
(MÖ 3200)

Yüzyıl Kavramı

Hz. İsa'nın Doğumu

..... ➤ MÖ. I. yüzyıl ➤ 0 ➤ MS. I. yüzyıl ➤

I. Yarı (100 - 50)

II. Yarı (50 - 0)

I. Yarı (0 - 50)

II. Yarı (50 - 100)

Yüzyıl Kavramı

Hz. İsa'nın Doğumu

..... ➤ MÖ. I. yüzyıl ➤ 0 ➤ MS. I. yüzyıl ➤

I. Yarı (100 - 50)		II. Yarı (50 - 0)		I. Yarı (0 - 50)		II. Yarı (50 - 100)	
1. Çeyrek 99-75	2. Çeyrek 74-50	3. Çeyrek 49-25	4. Çeyrek 24-0	1. Çeyrek 0-24	2. Çeyrek 25-49	3. Çeyrek 50-74	4. Çeyrek 75-99

Yüzyıl Kavramı

I.	1.
II.	2.
III.	3.
IV.	4.
V.	5.

VI.	6.
VII.	7.
VIII.	8.
IX.	9.
X.	10.

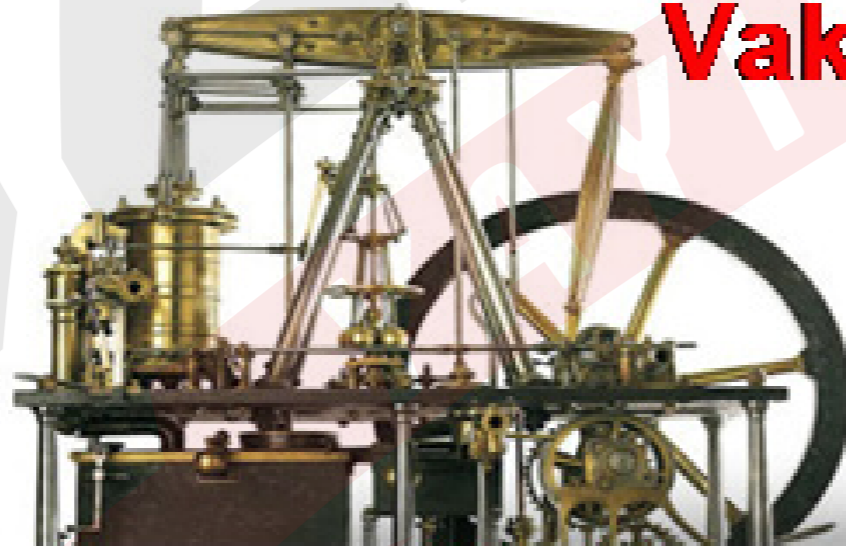
XI.	11.
XII.	12.
XIII.	13.
XIV.	14.
XV.	15.

XVI.	16.
XVII.	17.
XVIII.	18.
XIX.	19.
XX.	20.

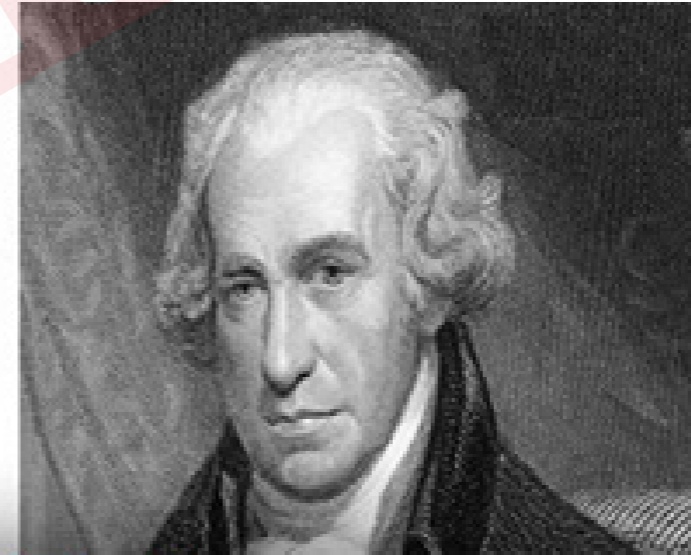
Tarihi Vaka ve Tarihi Vakıa

Tarihi Vaka (Olay)

- Siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik dinî konularda kısa sürede meydana gelen gelişmelerdir.
- Kendine has özelliklere sahiptir.
- Somut bilgiler içerir.
- Yer ve zaman bildirir.

Vaka

James Watt ve Buhar Enerjisi

Tarihi Vakıa (Olgu)

- Olayların ortaya çıkardığı uzun sürede meydana gelen değişimlerdir.
- Geneldirler, süreklilik gösterir, soyuttur.
- Belirli bir yer ve zaman söz konusu değildir.

İslam Dünyasında Tarih Yazıcılığı

Vakanüvislik:

Avrupa'da (Analist)

- Olayların ortaya çıkış nedenleri zerinde durulmaz ve olaylar olduğu gibi nakledilir.
- Osmanlı Devleti'nde de bu anlayış devam etmiş ve resmî tarihçilik, akanüvislik adı altında XVIII. yüzyıl başında kurumlaşmıştır.

Tarih ve Yorumlanması

Olayların meydana geldiği **yer ve zaman** belirtilmelidir.

Olaylar arasında **sebep sonuç** ilişkisi kurulmalıdır.

Olaylarla ilgili **tüm** yazılı ve yazısız kaynaklardan yararlanılmalıdır.

Olayın **üzerinden belli bir zamana dilimi** geçmelidir.

Olaylar, **yaşandığı dönemin şartları** dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Olayda rol oynayan **şahısların katkıları** dikkate alınmalıdır.

Tarihi **bilgilerin değişebilir** özellikte olduğu unutulmamalıdır.

Tarihi **olaylar tekrarlanmaz** bu nedenlerle tarihi olayların deneyi ve gözlemi yapılamaz.

Örnek:

Tarihçi olaylara duygusal yaklaşmaz. Ancak inançlar, siyasal anlayış, alınan eğitim gibi nedenler tarihçinin olaylara duygusal yaklaşmasına neden olabilmektedir.

Buna göre, aşağıdaki özelliklerden hangisinin bir tarihçide olması beklenemez?

- A) Nesnellik
- B) Subjektiflik
- C) Tutarlılık
- D) Gerçekçilik
- E) Araştırmacılık

Örnek:

Eski Yunan'da MÖ 5. yüzyılda yaşamış olan kişi ve hikayeci tarih yazıcılığının ilk örneği kabul edilen eseri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?

- A) Tales – Codex
- B) Tukidides – Şehname
- C) Heredot – Historia
- D) Homeros – İlyada
- E) Pisagor – Devlet adamı

YAYINLARI

Örnek:

İlgili Alan	Tarihi Olay
Siyasi	Halifeliğin kaldırılması
(I)	İstanbul'un fethi
Sosyal	Türk göçleri
Ekonomik	Sanayi Devrimi
(II)	Kağıdın icadı

Verilen şemadaki tarihi olayların ilgili olduğu alan bölümündeki I. ve II. numaralı yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Siyasi - Ekonomik
- B) Sosyal - Kültürel
- C) Ekonomik - Teknolojik
- D) Dini - Sosyal
- E) Askeri - Kültürel

Örnek:

- Güneş yılına dayalı ilk takvimi kullanan toplum olan Mısırlılar bir yılı üç mevsime ayırıp, “taşma, tohum atma, biçme” şeklinde adlandırmıştır.
- 12 Hayvanlı takvimi kullanan Türkler her yıla bir hayvan adı vermiştir.

Bu bilgilere göre, kullanılan takvimler ile aşağıdakilerden hangisi arasında bağlantı kurulabilir?

- A) Ticari faaliyetler
- B) Uğraş alanları
- C) Kültürel gelişmişlik
- D) Sanatsal faaliyetler
- E) Dinsel inanış

Örnek:

Hz. İsa'nın Doğumu					
MÖ		0	MS		
I. YARI (100 - 50)	II. YARI (50 - 0)				
		4. Çeyrek 24 - 0	1. Çeyrek 0 - 24		
		3. Çeyrek 49 - 25		2. Çeyrek 25 - 49	
	2. Çeyrek 74 - 50				3. Çeyrek 50 - 74
1. Çeyrek 99 - 75					4. Çeyrek 75 - 99

Verilen zaman çizgisi doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) MÖ. 1399 yılı MÖ. XIV. yüzyılın ilk yarısı ve ilk çeyreği içindedir.
- B) Tarihi bilgiler Hz. İsa'nın doğumu ile kayıt altına alınmaya başlanmıştır.
- C) İnsanlık tarihinin başlangıcı ile Miladi Takvim'in başlangıç tarihi aynı değildir.
- D) MS. 1311 yılı MS. XIV. yüzyılın ilk yarısı ve ilk çeyreğidir.
- E) MÖ'ki tarihlerden milada yaklaşıldıkça tarihi ifade sayısal değerler olarak küçülür.

Örnek:

Bir olgunun, tarihin konusu olabilmesi için etkilerinin geniş alanlarda görülmesi ve uzun süre devam etmesi gerekir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tarihi bir olgudur?

- A) Köseadağ Savaşı
- B) İstanbul'un fethi
- C) Akabe Biati
- D) Türklerin İslamlaşması
- E) Atatürk'ün Samsun'a çıkışı

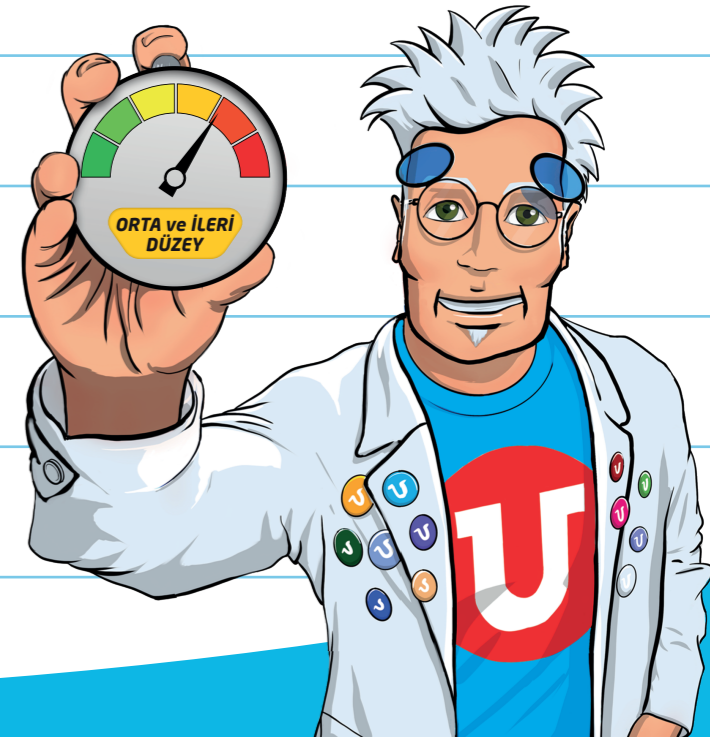
Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi tarafsız tarih yazıcılığı açısından doğru bir yaklaşım değildir?

- A) Olayların, yaşandığı dönemin koşullarına göre değerlendirilmesi
- B) Olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkisine yer verilmesi
- C) Olayların yer ve zamanının belirtilmesi
- D) Olayların belgelere dayalı olarak aktarılması
- E) Kişilerin katkılarının tarih olaylarını açıklamada yeterli görülmesi

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*İlk İnsanların Hayat Tarzı -
Sözlü Kültür ve Tarih
Öncesi Devirler*

İLK İNSANLARIN HAYAT TARZI - SÖZ- LÜ KÜLTÜR VE TARİH ÖNCESİ DEVİRLER

İNSANLIĞIN İLK İZLERİ

TARİH ÖNCESİ DEVİRLER

**ANADOLUDAKİ TAŞ ÇAĞ İNSAN
İZLERİ BULUNAN MAĞARALAR**

**ANADOLUDAKİ BAŞLICA ESKİ
YERLEŞİM YERLERİ**

İNSANLIĞIN İLK İZLERİ

→ İlk İnsanların Hayat Tarzı ve Geçim Kaynakları

Yaşam Şekli ? → Göçebelik → Neden ? → Buzul Çağı'nın yaşanması

Sonuçları

Korunakları?

Mağara ve Ağaç kovukları

Geçim Kaynakları?

Avcılık ve toplayıcılık

Tarım ve Yerleşik Hayat
Nasıl Başladı ?

İklimin yumuşaması ve
nüfus artışının etkisi

Anadoludaki Taş Çağ İnsan İzleri Bulunan Mağaralar

Mağaralar	Farklı Özellikleri	Ortak Özellikleri
Karain Mağarası (Antalya)	 A map of Turkey with four locations marked with black dots and labeled in red: Yarımburgaz (northwest coast), Tekkeköy (east coast), Karain (southwest coast), and Beldibi (southwest coast). A large red watermark 'KAYINLARI' is overlaid diagonally across the map.	
Tekkeköy Mağarası (Samsun)		
Beldibi Mağarası (Antalya - Kemer)		
Yarımburgaz Mağarası (İstanbul)		

Anadoludaki Taş Çağ İnsan İzleri Bulunan Mağaralar

Mağaralar	Farklı Özellikleri	Mağaralar
Karain Mağarası (Antalya)	Anadolu'daki en eski mağara Eşyaların bazılarının üzerinde şematik insan ve hayvan figürleri	Tarih öncesi döneme ait olma
Tekkeköy Mağarası (Samsun)		Taştan yapılmış av aletleri
Beldibi Mağarası (Antalya - Kemer)	Anadolu'daki ilk örnekler olarak nitelendirilen çanak çömlek parçaları da çıkarılmıştır	Mağara duvarında resim
Yarımburgaz Mağarası (İstanbul)	Mağara duvarına yapılmış iki gemi tasviri denizcilikle uğraştıklarını göstermektedir.	

TARİH ÖNCESİ DEVİRLER (PROHİSTORİK DEVİRLER)

Kaba Taş Devri =
Eski Taş (Paleolitik)

- Buzul Çağı
- Göçebelik
- Mağara yaşamı
- Avcılık – Toplayıcılık

Kaba Taş Devri =
Eski Taş (Paleolitik)

- Buzul Çağı
- Göçebelik
- Mağara yaşamı
- Avcılık - Toplayıcılık

Yontma Taş Devri =
Orta Taş (Mezolitik)

- Buzul Çağı
- Göçebelik
- Mağara yaşamı
- Avcılık - Toplayıcılık
- Ateş

Cilalı Taş = Yeni Taş (Neolitik)

İklim Yumuşadı

Yerleşik hayat

Tarım
Köy

Hayvancılık
Dokuma sanatı

Mimari

Artı Ürün
Köle ve soylu
Takas - ticaret

Seramik

Orak

Saban

Tekerlek

Kaba Taş Devri = Eski Taş (Paleolitik)

- Buzul Çağı
- Göçebelik
- Mağara yaşamı
- Avcılık - Toplayıcılık

Yontma Taş Devri = Orta Taş (Mezolitik)

- Buzul Çağı
- Göçebelik
- Mağara yaşamı
- Avcılık - Toplayıcılık
- Ateş

Cıvalı Taş = Yeni Taş (Neolitik)

İklim Yumuşadı

Yerleşik hayat

Tarım
Köy
Mimari

Hayvancılık
Dokuma sanatı

Artı Ürün
Köle ve soylu
Takasa - ticaret

Seramik

Orak

Saban

Tekerlek

Bakır Devri = (Kalkolitik Devir)

- Taş - Bakır
- Metal kaplar
- İlk şehirler

Tunç Devri =

- İlk madeni silahlar
- Anadolu'da yazı

Demir Devri =

- 1538 derecelik ısı

TARİH ÖNCESİ DEVİRLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- Tarih Öncesi Devirler, kullanılan araç gereçlere göre adlandırılır.
- Tarih öncesi Devirler'in başlama ve bitiş tarihleri bölgelere göre değişir.

- Kendi içine kapalı gelişen toplumlar, her devri sırasıyla yaşamak zorundadır.
- Bazı bölgeler savaş, göç, ticaret ve istila gibi nedenlere bir devri yaşamadan üst devre geçebilmiştir

ANADOLU DA BAŐSLICA EŐKİ YERLEŞİM YERLERİ

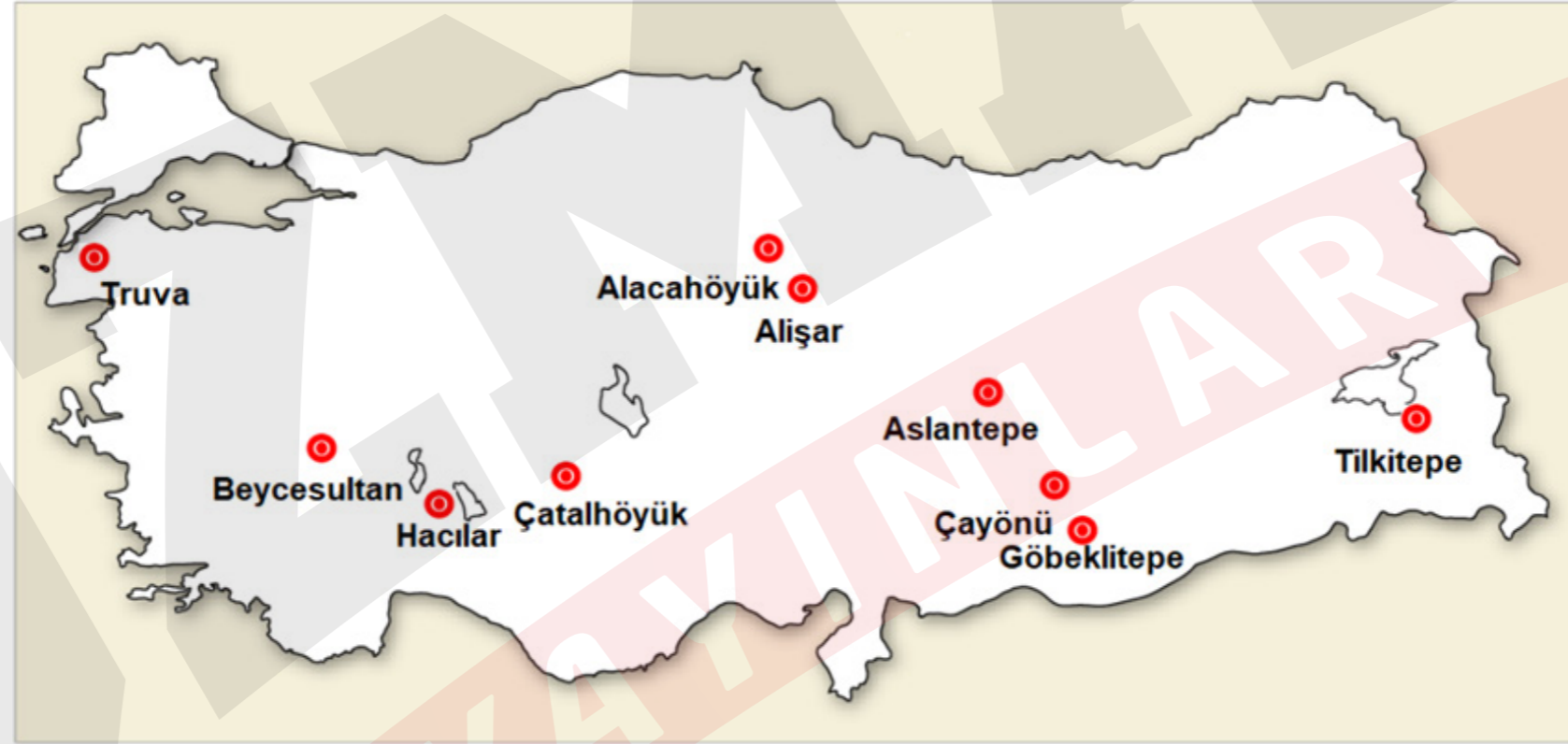
Göbeklitepe (Őanlı Urfa)

Çayönü (Diyarbakır)

Çatalhöyük (Konya)

Truva (Çanakkale)

Alişar (Yozgat)

Hacılar (Burdur)

Tilkitepe (Van)

Beycesultan (Denizli)

Alacahöyük (Çorum)

Göbeklitepe (Şanlıurfa)

- Göbeklitepe'nin tarihi M.Ö. 9600 Neolitik Dönem.
- Göbeklitepe, şu ana kadar keşfedilen tarihinin en eski insan eli ile inşa edilmiş tapınağı olarak kabul edilir.

Çayönü (Diyarbakır)

- Anadoluda bulunan ilk köy yerleşim yeridir.
- Çayönü kazılarında günümüze kadar gelen taş temelli kerpiç binaların ilk örneklerine rastlanmıştır.

Çatalhöyük (Konya)

- Çatalhöyük, insanlık tarihinin ilk şehir yerleşmesi olarak kabul edilmiştir.
- Anadoluda ilk tarım yapılan yer olarak kabul edilir.
- Evler bitişik düzende yapılarak dışa karşı korunaklı hale getirilmiştir.

Alacahöyük (Çorum)

- 4 kültür katmanı vardır. İlk ikisi Tunç Çağına aittir.
- 14 Kral mezarı boğa ve geyik heykelcikleri, demir hançerler, kemer tokaları, altın taşlar, bilezikler Hititlerin sembolü olan Güneş kursu bulunmuştur.

Truva (Çanakkale)

- Homeros'un İlyada Destanı'ndaki Truva Savaşı ve Truva Atı ile tanınır.
- M.Ö. 3000'lerde başlayan Truva kültürü sırasıyla per, Büyük İskender, Selevkos, Pergamon Krallığı ve Romalılar egemenliğine girmiştir.

Alişar (Yozgat)

- MÖ: 5500 yıllarında Kalkolitik (Bakır) Çağı'ndan başlayarak, Erken Tunç Çağı'nı, Hitit, Frig, Med, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarını kapsayan bir dönemle ilgili bulgulara rastlanmıştır.

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi tarih öncesi dönem insanları hakkında bilgi edinilebilecek kalıntılardan biri değildir?

- A) Kerpiçten ilkel konutlar
- B) Kemik olta uçları
- C) Mağara duvarlarındaki resimler
- D) Keramikten yapılmış gereçler
- E) Diplomatik belgeler

YAYINLARI

Örnek:

Tarih öncesi devirlerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yazının kullanımından önceki dönemlerdir.
- B) Taş ve Maden devirleri olarak iki ana başlıkta incelenir.
- C) En uzun dönem Demir Devri'dir.
- D) Yazı olmadığı için bilgiler yoruma dayalıdır.
- E) Kullanılan araç ve gereçlere göre adlandırılmıştır.

Örnek:

Paleolitik (Eski Taş) Devri'nde kadınlar daha çok toplayıcılık yaparken erkekler avcılık ile uğraşmışlardır.

Buna göre, Paleolitik Dönem ile ilgili;

- I. iş bölümünün başladığı,
- II. üretici yaşama geçildiği,
- III. yerleşik hayatın başladığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Tarih öncesi dönemlerle ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tarih öncesi devirlerin başlama ve bitiş tarihleri bölgeden bölgeye değişebilir.
- B) Tarih öncesi devirlerin yaşanma süreleri bütün bölgelerde aynıdır.
- C) Toplumlar aynı zaman dilimlerinde aynı devirleri yaşamamış olabilir.
- D) Tarih öncesi devirler kullanılan araç ve gereçlere göre adlandırılmıştır.
- E) Eski Taş - Orta Taş - Yeni Taş - Bakır - Tunç- Demir sırası ile yaşanmıştır.

Örnek:

Yeni Taş Devri'nde,

- ırmak ve göl kıyılarında ilk köyler inşa edilmiş,
- bitki liflerinden giysiler dokunmuş,
- yiyecekleri saklamak için topraktan çanak çömlekler yapılmıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda Yeni Taş Devri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplu yaşam biçiminin başladığı
- B) Yerleşik hayata geçildiği
- C) Seramikten araç gereç yapıldığı
- D) Maden devrinin yaşandığı
- E) Üretici bir ekonomik anlayışın bulunduğu

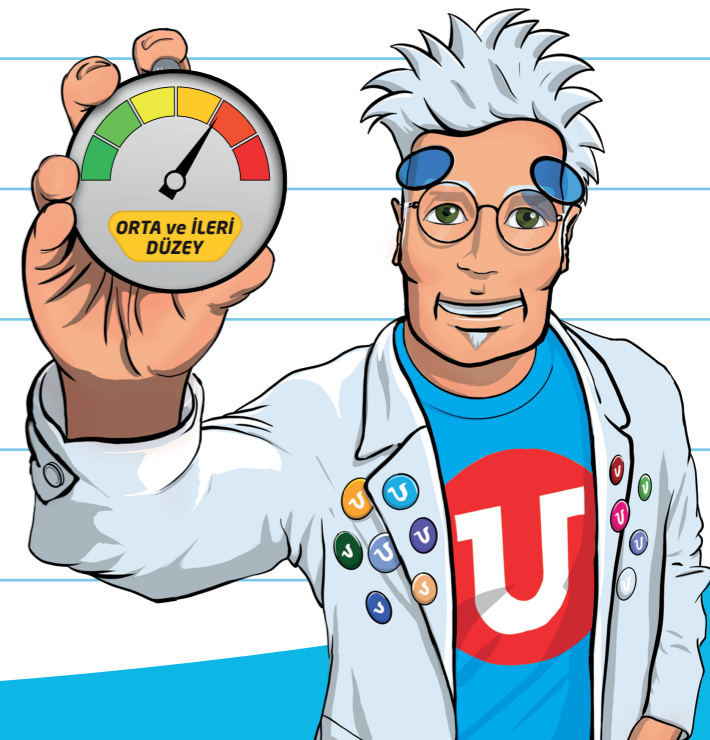

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Yazının Gelişimi - İlk Çağ'da Bilim

OSMAN SARI

YAZININ GELİŞİMİ İLK ÇAĞ'DA BİLİM

YAZININ GELİŞİMİ

İLK ÇAĞ DA BİLİM

TARİHTE YAZI TÜRLERİ

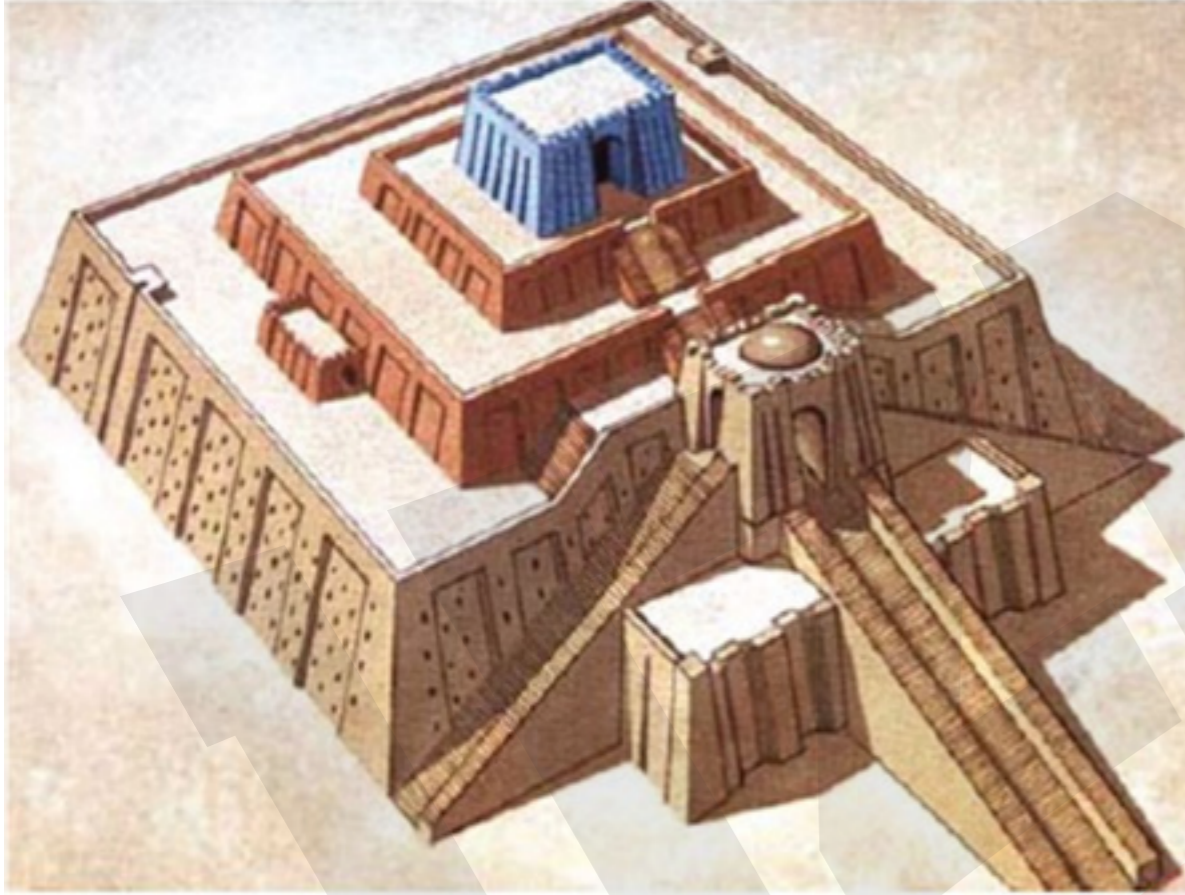
PIKTOGRAFIK YAZI

- Sümerlerde kayıt tutma amaçlı yardımcı olmak amaçlı sembol şeklindeki işaretlerden oluşur.
- Avuç içine sığabilecek bir kil tablet üzerine kareler çizilir ve anlatılmak istenenler sembollerle verilir

ÇİVİ YAZISI

→ Tarihte bilinen ilk yazı türüdür.

Ziggurat

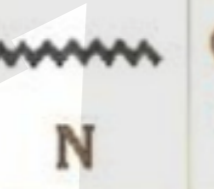

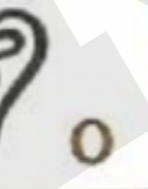

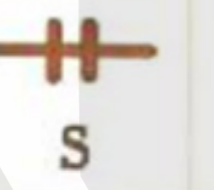

𐎠	𐎡	𐎢	𐎣	𐎤	𐎥
a	b	g	h	d	h
𐎦	𐎧	𐎨	𐎩	𐎪	𐎫
w	z	h	t	y	k
𐎬	𐎭	𐎮	𐎯	𐎰	𐎱
ı	l	m	d	n	z
𐎲	𐎳	𐎴	𐎵	𐎶	𐎷
e	i	p	s	q	r
𐎸	𐎹	𐎺	𐎻	𐎼	𐎽
t	g	c	i	u	s ₂

- Çiviye benzeyen şekillerden oluştuğu için bu isimle adlandırılmıştır.
- M.Ö. 3500' lerde ilk olarak bir mezopotamya medeniyeti olan Sümerler tarafından kullanılmıştır.

HİYEROGLİF YAZI

→ Bir tür **resim yazısı**dır. MÖ. 2800'lerde ilk olarak Mısırlılar tarafından kullanılmıştır.

 A	 B	 B	 C	 D	 E
 F	 G	 H	 H	 I	 J
 K	 L	 M	 N	 N	 O
 P	 Q	 R	 S	 T	 T
 U	 V	 W	 X	 Y	 Z

HARF (ALFABE) YAZISI

→ İlk olarak bir Suriye medeniyeti olan **Fenikeliler** tarafından MÖ 1200'lerde kullanılmıştır.

Harf (Alfabe) Yazısı

İyon

Yunan

Roma

Latin Alfabeti

İLK ÇAĞ DA YAZI MALZEMELERİ

Papirüs (Mısır)

Kil Tablet

Parşömen (Bergama)

YAYINLARI

İLK ÇAĞ DA YAZI MALZEMELERİ

Papirüs (Mısır)

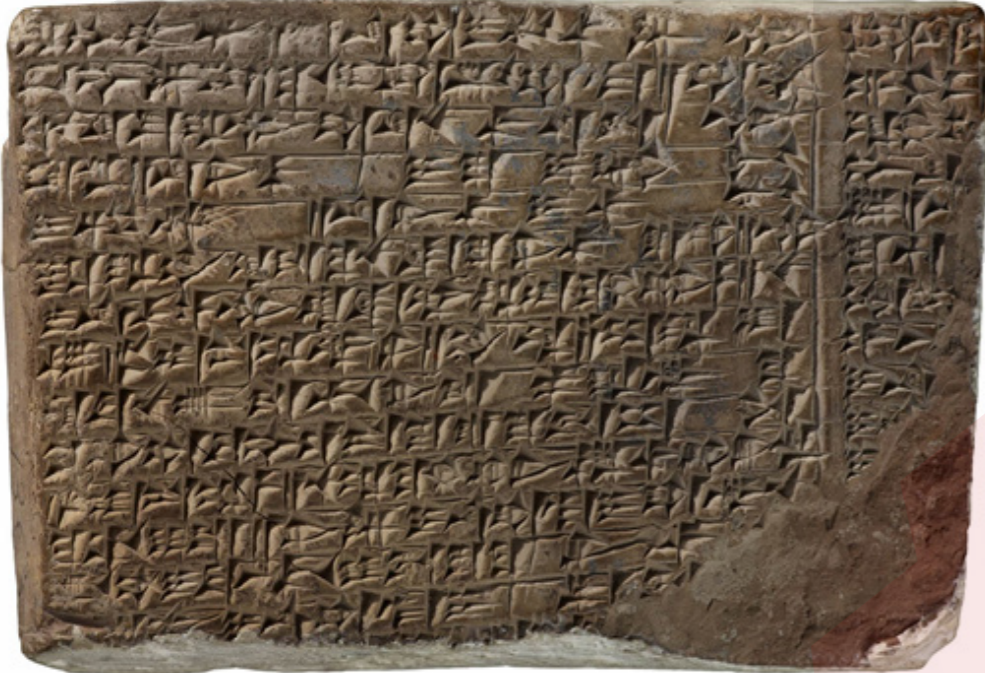

Parşömen (Bergama)

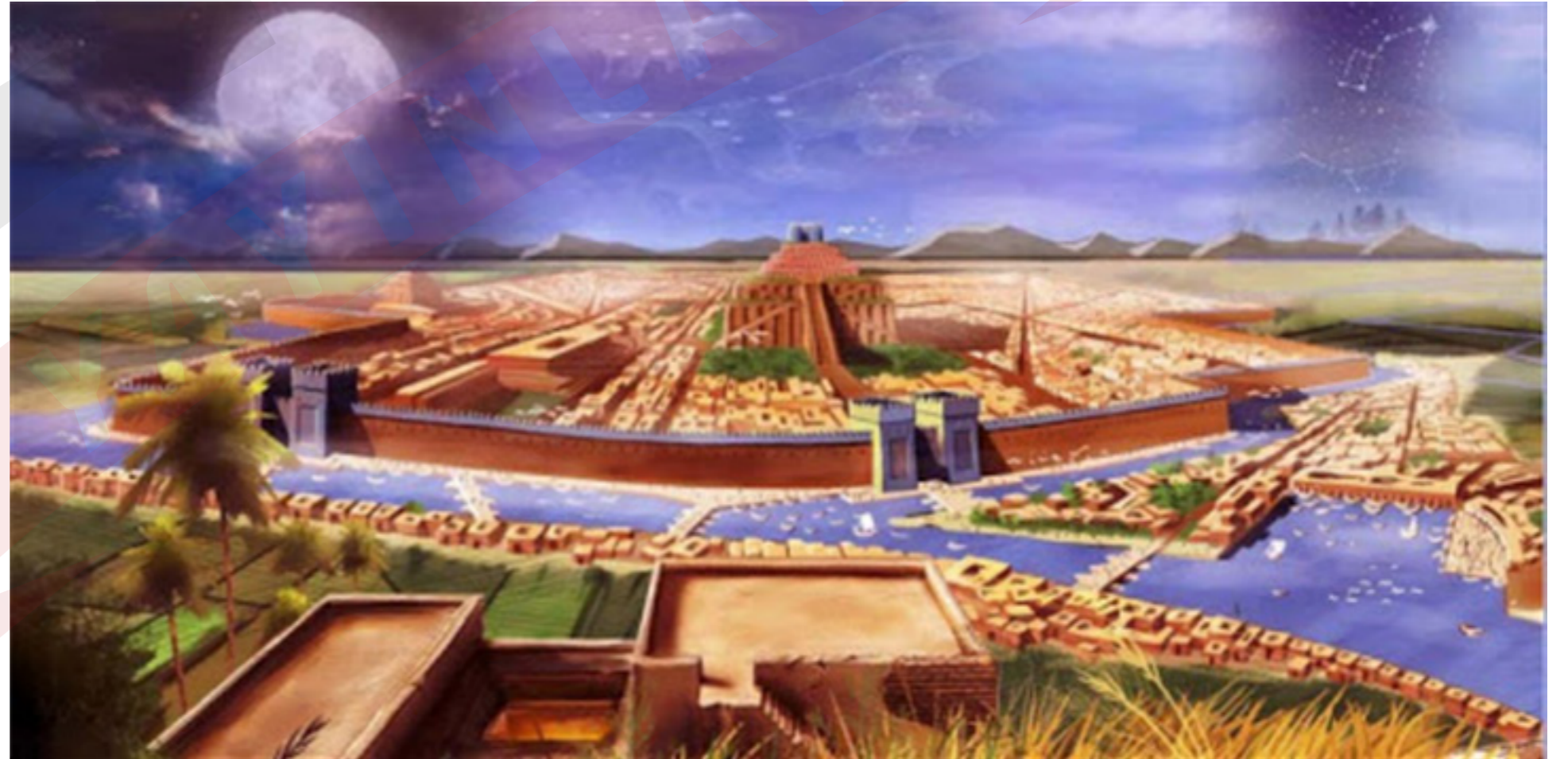
Kil Tablet

İlk yazı malzemesi
(Sümer)

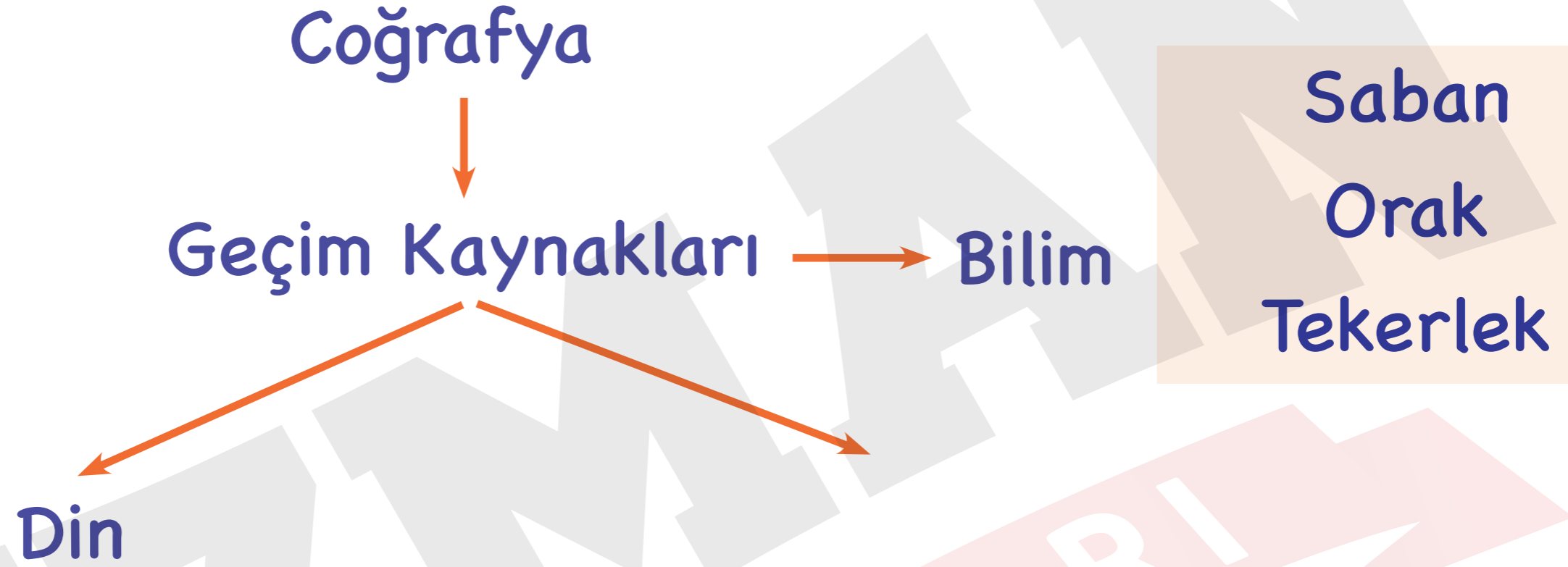

İLK ÇAĞ DA BİLİM

- Eski çağlarda;
- Din, efsane, felsefe gibi ruhsal
- El sanatları, tarım gibi günlük ihtiyaçlar
- ile ilgili konulardır.

COĞRAFYA

Coğrafya

Geçim Kaynakları → Bilim

Saban
Orak
Tekerlek

Din

Bilim

Astronomi ⇒ Sümer Takvimi

Mısır Takvimi

Hukuk

⇒ Frig/Saban kırma ve
öküz öldürmeye sert ceza

Matematik ⇒ Sümerde-Mısır-Sayılar

Coğrafya

Geçim Kaynakları

Bilim

Din

Saban
Orak
Tekerlek

Frig : Kibele (Tabiat tanrıçası)

Mısır : Nil Tanrısı

Mısır : Tıp / mummyacılık

Astronomi ⇒ Sümer Takvimi

Mısır Takvimi

Hukuk ⇒ Frig/Saban kırma ve
öküz öldürmeye sert ceza

Matematik ⇒ Sümerde-Mısır-Sayılar

Örnek:

Tarihin bilinen ilk yazısı aşağıdaki medeniyetler hangisi tarafından kullanılmıştır?

- A) Asurlar
- B) Fenikeliler
- C) Romalılar
- D) Sümerler
- E) Mısırlılar

**UZMANLARIN
YAYINLARI**

Örnek:

Yazı; bilgi, beceri ve tecrübelerin tekrar edilmesinin önüne geçerek eski birikimlerin üzerine yenilerinin eklenmesini sağlamıştır. Her toplum, yazıyı devraldığı toplumun dilinden ve kültüründen etkilenmiştir. Böylece toplumlar arası yazı geçişiyle birlikte dil etkileşimi de görülmüştür. Hâkim güçlerin egemenlik altına aldığı milletlere kendi dillerini kabul ettirmeleri bu etkileşimi hızlandırmıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda yazı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kültürel birikimi kolaylaştırmıştır.
- B) Kültürel etkileşime ortam hazırlamıştır.
- C) Egemen siyasi güçlerin kültürel etkinliğini artırmıştır.
- D) Yazıyı icat eden medeniyetlerin tarih boyunca egemen siyasi güçler olmasını sağlamıştır.
- E) Yazıyı icat eden milletlerin dillerine ait sözcüklerin farklı toplumların dillerine girmesine ortam hazırlamıştır.

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi tarihte kullanılan ilk yazı malzemesi olarak bilinir?

- A) Megaron
- B) Papirüs
- C) Kil tablet
- D) Parşömen
- E) Piktografi

UZMANLARIN
YAYINLARI

Örnek:

İlk insanlar, doğa ile ilişkilerinde basit teknik becerileri kullanmıştır. Gökyüzü olaylarının izlenmesi, kaydedilmesi, hesaplanması ve yorumlanması; günümüz modern gök bilimine temel oluşturmuştur.

Bu bilgi doğrultusunda,

- I. İnsanların yaşadığı çevreyi anlama isteği astronomi biliminin gelişmesine katkı sağlamıştır.
- II. Gök bilimi ile matematik bilimi birbiri ile ilişkilidir.
- III. İnsanların dini inançları bilimsel gelişmeleri hızlandırmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

Örnek:

Mısırdaki dini anlayışın ölümden sonra diriliş inancına dayalı olması, aşağıdakilerden hangisinin gelişimine neden olmamıştır?

A) Piramit

B) Mumyacılık

C) Tıp

D) Eczacılık

E) Tarım

YAYINLARI

Örnek:

- I. Fenike Alfabetesi
- II. Sümer Çivi Yazısı
- III. Mısır Hiyeroglifi

Tarihi süreçte geliştirilen yazıların kronolojik sırası aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) I, II, III

B) III, II, I

C) II, I, III

D) II, III, I

E) I, III, II

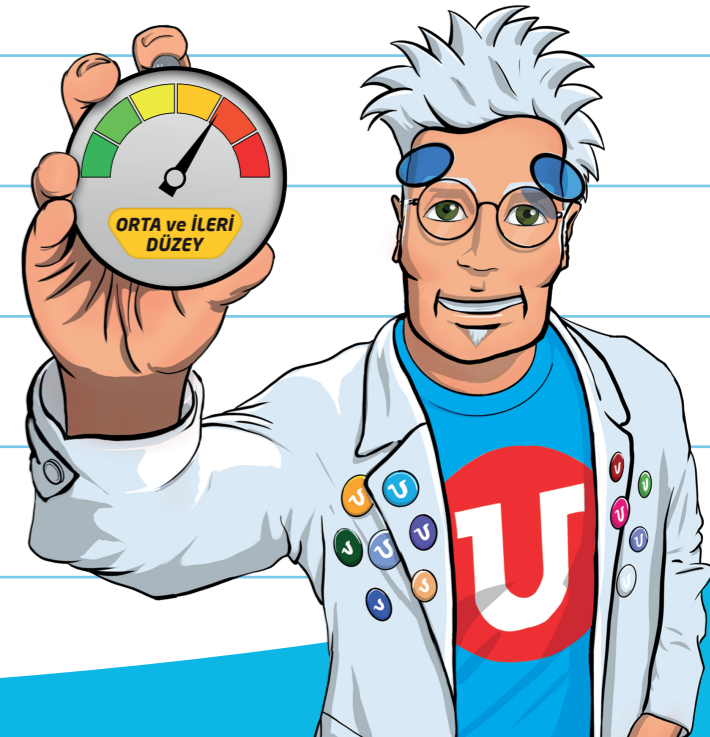

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Iran - Hint - Çin ve Mezopotamya
Medeniyetleri

OSMAN SARI

İRAN - HİNT - ÇİN VE MEZOPOTAMYA MEDENİYETLERİ

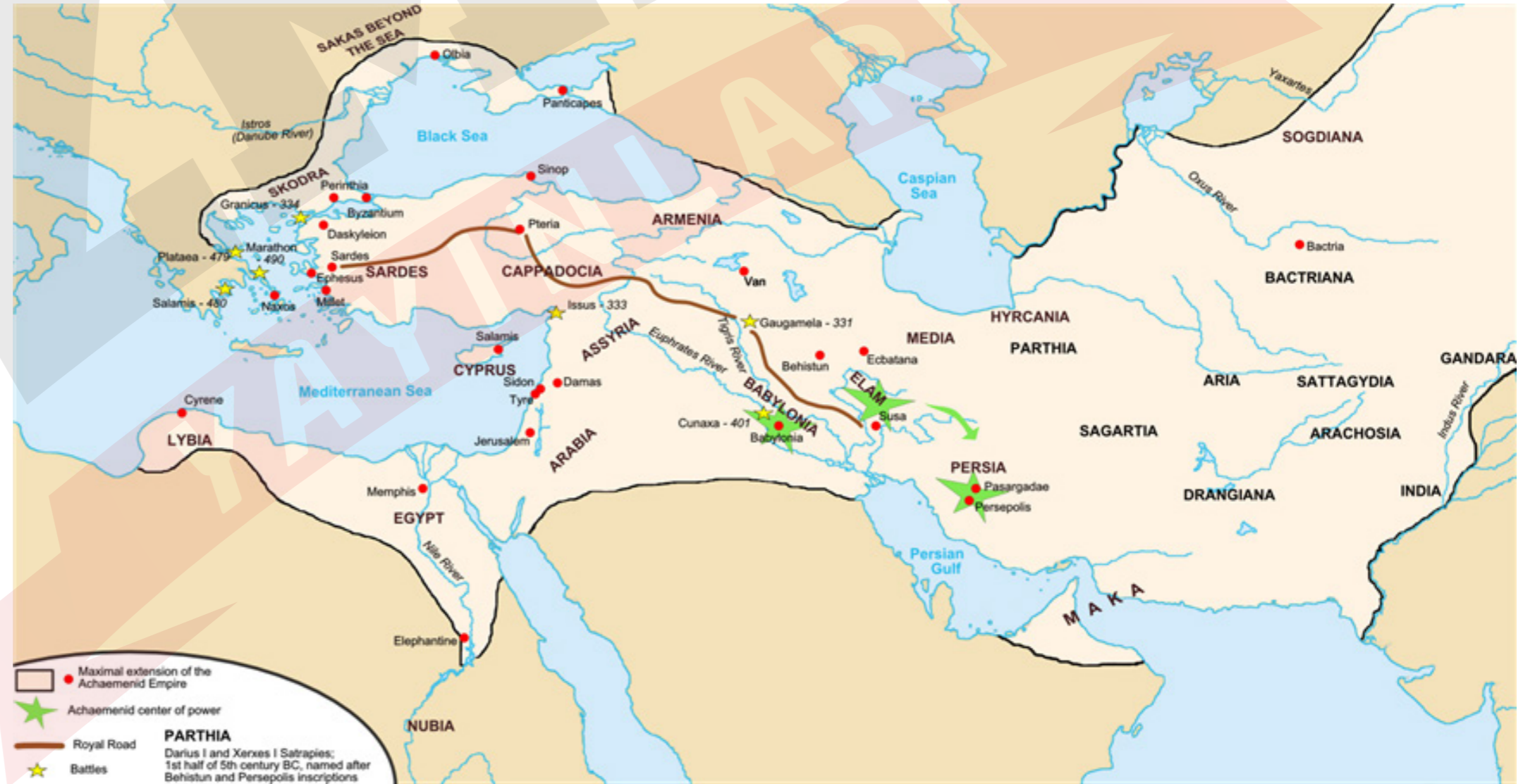
PERS İMPARATORLUĞU

MEZOPOTAMYA MEDENİYETİ

ÇİN MEDENİYETİ

PERS İMPARATORLUĞU

- Tarihte bilinen ilk posta teşkilatını kurmuşlardır.
- Zerdüştlük dini (ateşperest) hâkimdir.
- Ülkeyi "satraplık" denilen eyaletlere ayırmışlardır.
- Ticaret gelişmiştir. (Ticaret yolları üzerinde oldukları için)

MEZOPOTAMYA MEDENİYETİ

- Güneydoğu Anadolu Toroslari'ndan başlayarak Basra Körfezi'ne dökülen Fırat ile Dicle Nehirleri arasından kalan bölgeye Mezopotamya denir.
- İklimin elverişli olması,
- Irmaklarından sulamada yararlanılması,
- Topraklarının verimli olması
- Göç yolları üzerinde bulunması
- nedeniyle çok sayıda uygarlığa beşiklik yapmıştır.

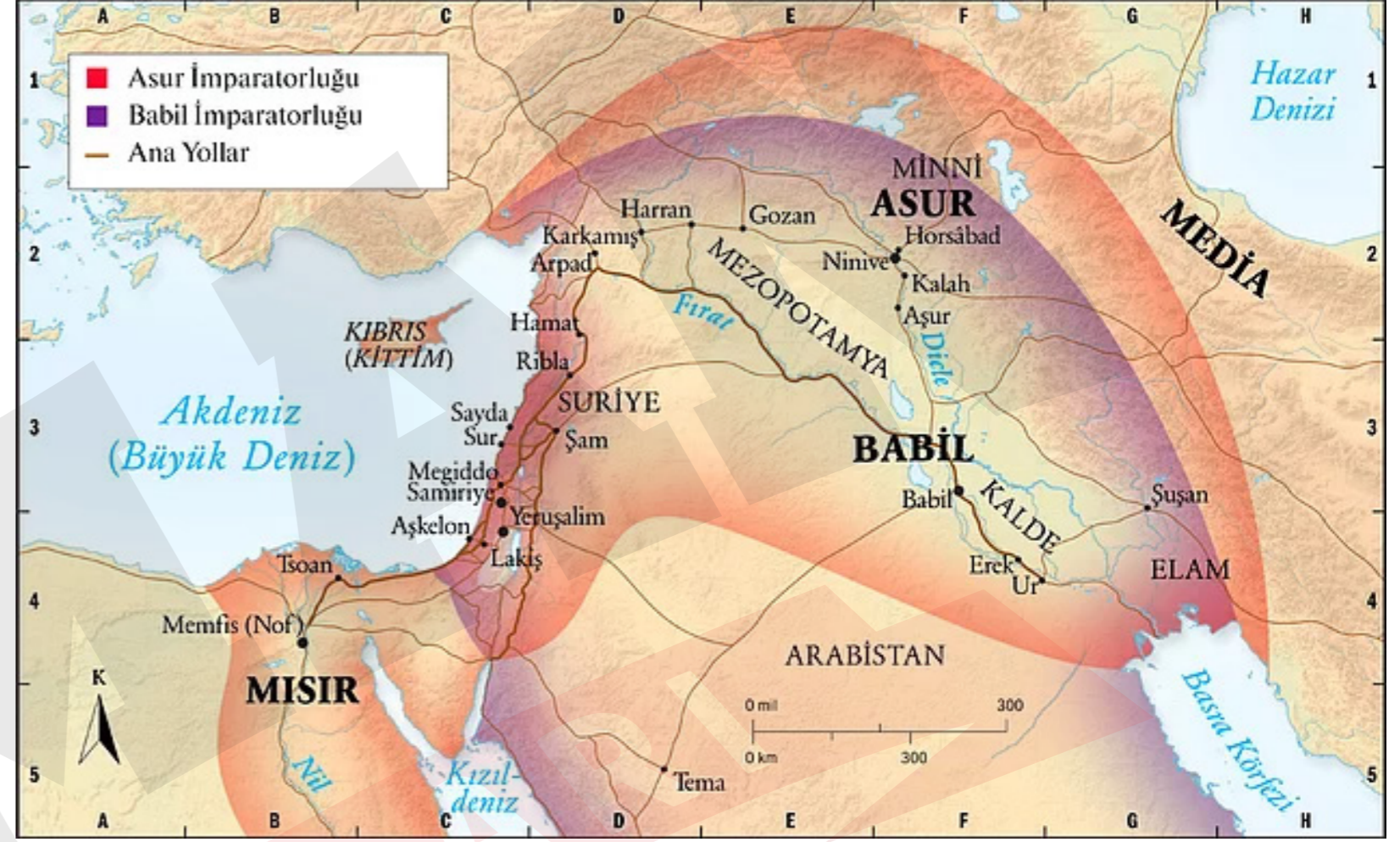
Sümer

- İlk yazı (Çivi Yazısı- Kil tablet)
- İlk takvim (Ay yılı- Ziggurat)
- İlk yazılı kanunlar (Urukagina)
- İlk hukuk devleti

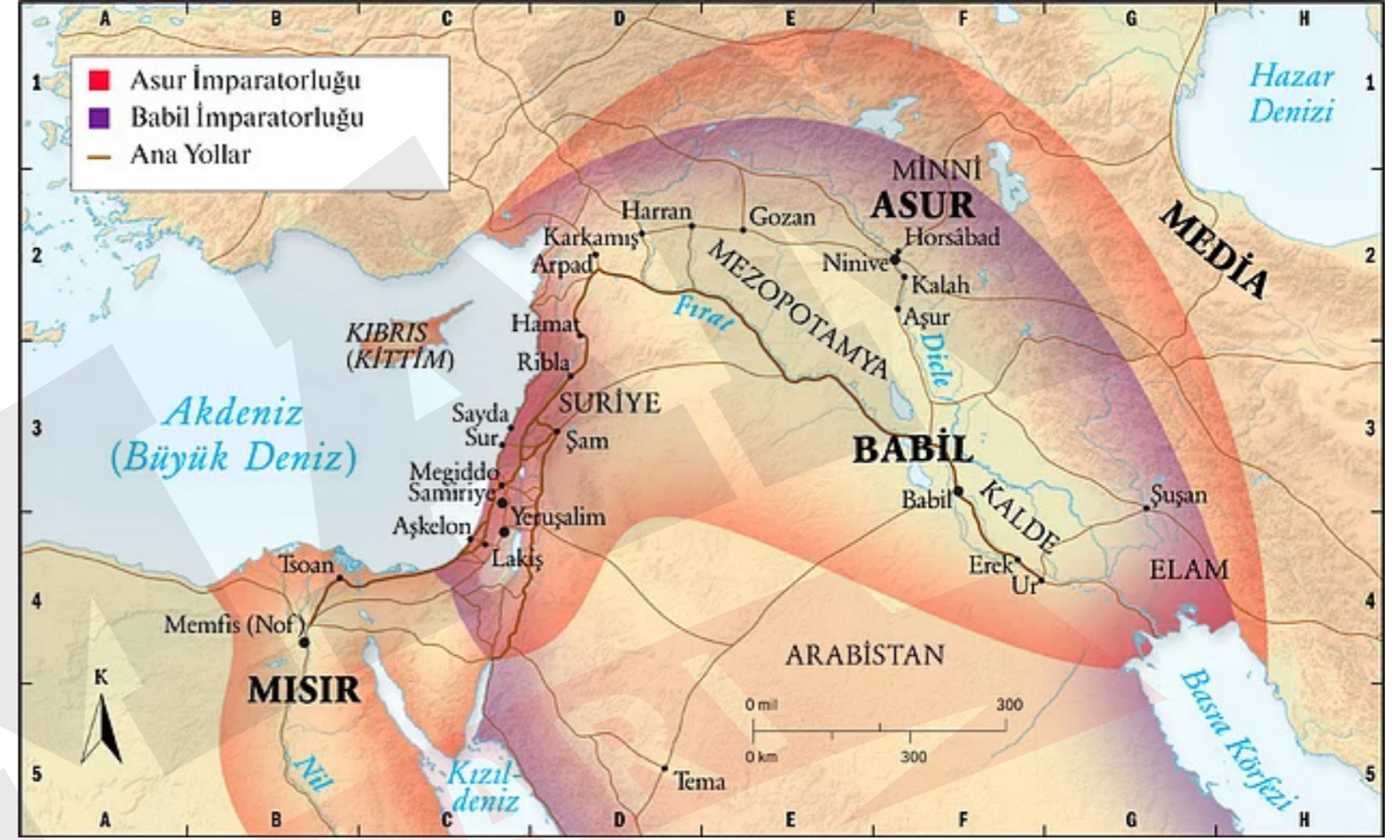
ASUR

- İlk Kütüphane (Ninova)
- İlk kara kolonociliği (Karum)
- Anadolu'ya yazıyı getirmişler

Babil

- İlk anayasa (Hammurabi)
- Babil kulesi
- Asma Bahçeleri

Çin medeniyeti

- Çin uygarlığının oluşumunda Çin Kültürünün yanında Türk, Moğol ve Tibet kültürleri de etkili olmuştur.
- Barut, pusula, kâğıt, dümen, ipek, mürekkep
- Ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayanan Çin, İpek Yolu aracılığı ile de Avrupa içlerine kadar ticari faaliyetlerde bulunmuşlardır.

Örnek:

Dicle ile Fırat Nehirleri arasında kalan Mezopotamya göç yolları üzerinde bulunan, verimli toprakları ve elverişli iklimi olan bir bölgedir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

- A) Bölgenin gelişmiş bir kültür coğrafyası olmasına
- B) Tanrı - Kral anlayışının oluşmasına
- C) Laik hukuk kurallarının ortaya çıkmasına
- D) Güçlü imparatorlukların kurulmasına
- E) Kalıcı mimari eserlerin yapılmasına

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi, Kuzey Mezopotamya'nın dağlık alanlarında kurulması sonucu tarım alanlarının azlığına bağlı olarak Anadolu ile ticaret yapmaya yönelen medeniyettir?

A) Babil

B) Asur

C) Elam

D) Mısır

E) Frig

YAYINLARI

Örnek:

Pers İmparatorluğu satraplıklara (eyaletlere) ayrılmış ve satraplıklar, başkentten atanan valiler tarafından yönetilmiştir.

Pers İmparatorluğu'ndaki bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Merkezî otoritenin önemsendiği
- B) İstilacı anlayış ile hareket edildiği
- C) Kültürel gelişmelerin yaşandığı
- D) Feodal tımar anlayışı ile hareket edildiği
- E) Anadolu kültüründen etkilenildiği

Örnek:

Tarihin en eski yerleşim birimleri olmalarına rağmen Anadolu ve Mezopotamya'nın siyasal tarihi savaş veya istilalar gibi nedenlerle sık sık kesintiye uğramıştır.

Bu durum her iki bölgenin;

- I. Ön Asya'da olmaları,
- II. göç yolları üzerinde bulunmaları,
- III. verimli topraklara sahip olmaları

özelliklerinden hangileriyle açıklanabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

İlk Çağ'da,

- Sümer kanunları; rahiplerin halkı sömürmesini önlemek,
- Hammurabi kanunları, göçebe Sami kavimlerini itaat altına almak,
- Klistenes reformları; halkın yönetime katılmasını sağlamak

amaçları ile düzenlenmiştir.

Buna göre, hukuk sisteminin doğmasında ve gelişmesinde;

- I. hukuk devleti anlayışını inşa etmek,
- II. halkı korumak,
- III. devlet otoritesinin güçlendirmek

amaçlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız III

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

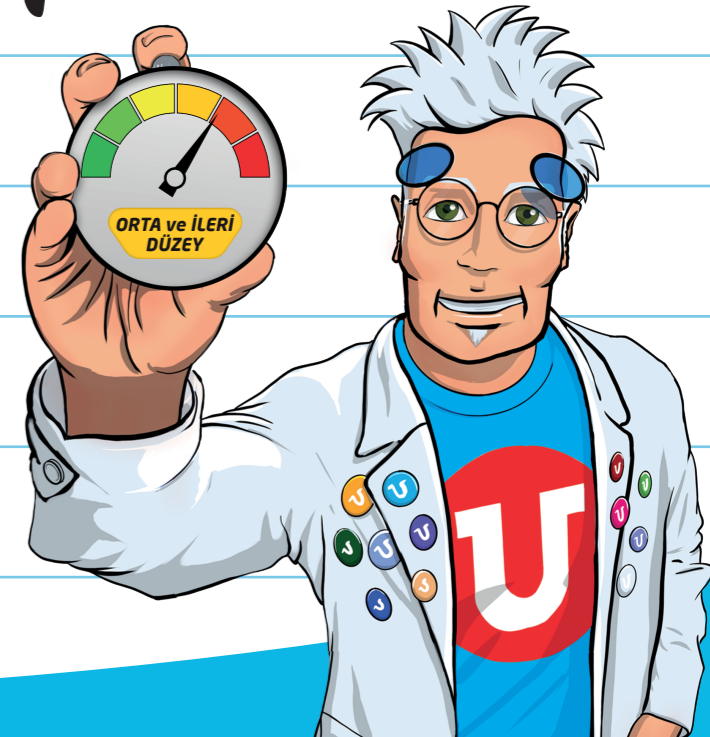

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Anadolu – Yunan – Mısır ve Doğu
Akdeniz Medeniyetleri

OSMAN SARI

ANADOLU - YUNAN - MISIR VE DOĞU AKDENİZ NEDENİYETLERİ

ANADOLU UYGARLIKLARI

MISIR MEDENİYETİ

İBRANILAR

FENİKELİLER

ANADOLU UYGARLIKLARI

HİTİTLER

- Pankuş
- Tavananna
- İlk medeni hukuk
- Kral yıllıkları
- Kadeş Savaşı ve Antlaşması
- İvriz ve Yazılı Kaya Kabartmaları

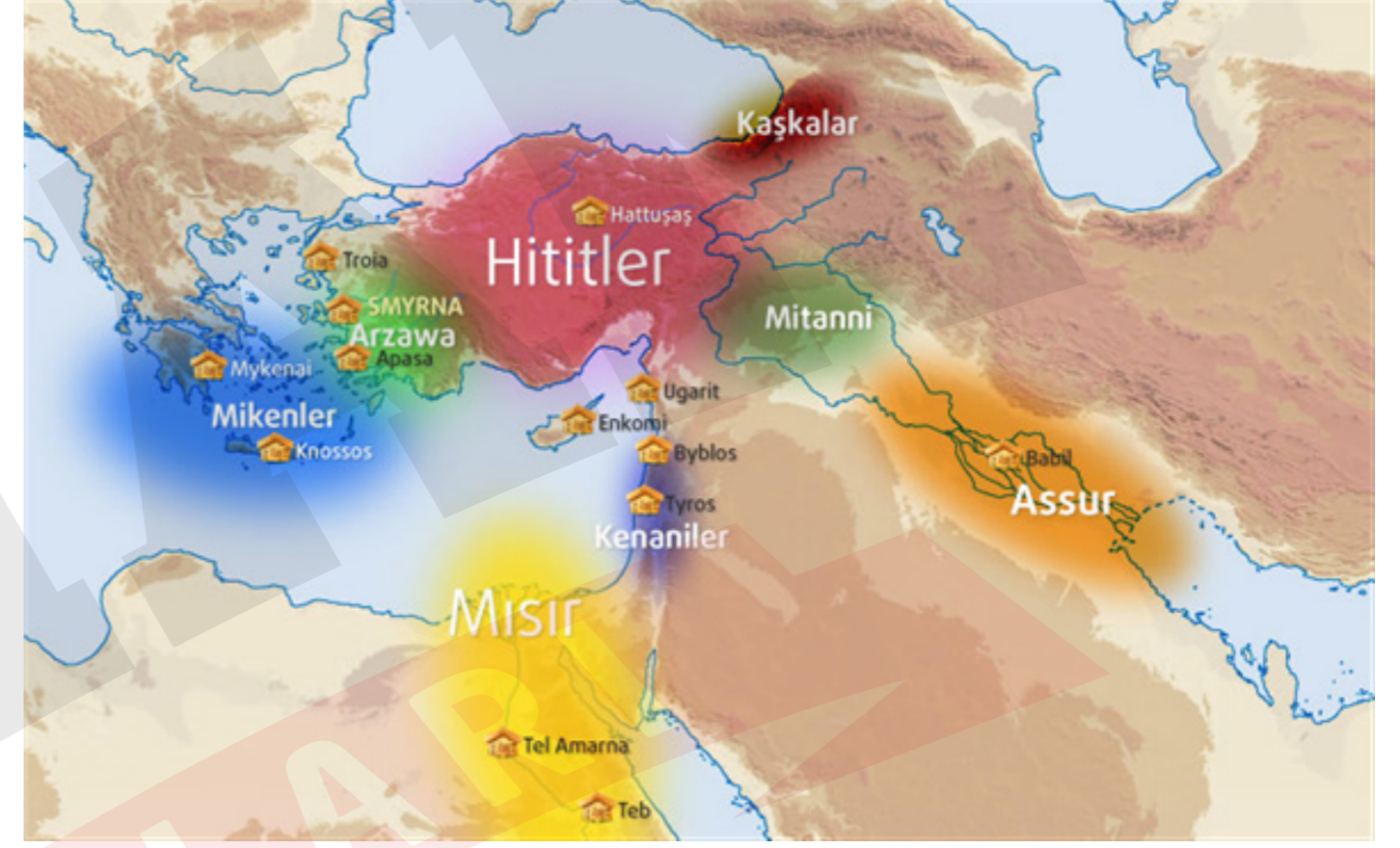
HİTİTLER

- Pankuş (Meclis)
- Tavananna (Kraliçe)
- İlk medeni hukuk
- Kral yıllıkları (Anal-Objektif tarih yazıcılığı)
- Kadeş Savaşı ve Antlaşması (İlk antlaşma)
- İvriz ve Yazılı Kaya Kabartmaları

HİTİTLER

- Pankuş
- Tavananna
- İlk medeni hukuk
- Kral yıllıkları
- Kadeş Savaşı ve Antlaşması
- İvriz ve Yazılı Kaya Kabartmaları

İYON

- Şehir devleti
- Denizcilik
- Bilim Sanat

URARTU

- Van (Tuşpa merkez)
- Kaya mimarisi
- Madencilik

URARTU

- Van (Tuşpa merkez)
- Kaya mimarisi
- Madencilik

LİDYA

- Kral Yolu
- İlk para

FRİGLER

- Merkez Gordion'dur. (Ankara – Polatlı)
- Tarıma dayalı cezalar
- **Tapates** adıyla bilinen halı ve kilimler
- **Kibele** tapınakları, Midas'ın mezarı

MISIR MEDENİYETİ

Mısır Medeniyeti

Nil Nehri

Firavun = Tanrı-Kral

Ahret İnanç

YAYINLARI

Mısır Medeniyeti

Nil Nehri

Verimli ovalar

Tarım

Nehir taşkınlıkları

Geometri

Güneş takvimi

Firavun = Tanrı-Kral

Ahret İnancı

Mısır Medeniyeti

Firavun = Tanrı-Kral

Ahret İnancı

Tarım ve Ticaret Firavun adına

Bağımsız ve zengin
bir tüccar sınıfın
doğması

Köylüler bir çeşit
kiracı

YAYINLARI

Mısır Medeniyeti

Nil Nehri

Verimli ovalar

Tarım

Nehir taşkınlıkları

Geometri

Güneş takvimi

Firavun = Tanrı-Kral

Ahret İnancı

Mumyacılık

Tıp ve Eczacılık

Piramitler

Mısır Krallığı silahlı güce önem vermiş ve donanımlı ordular kurmuştur.

Kadeş Savaşı (MÖ 1296 - MÖ 1280)

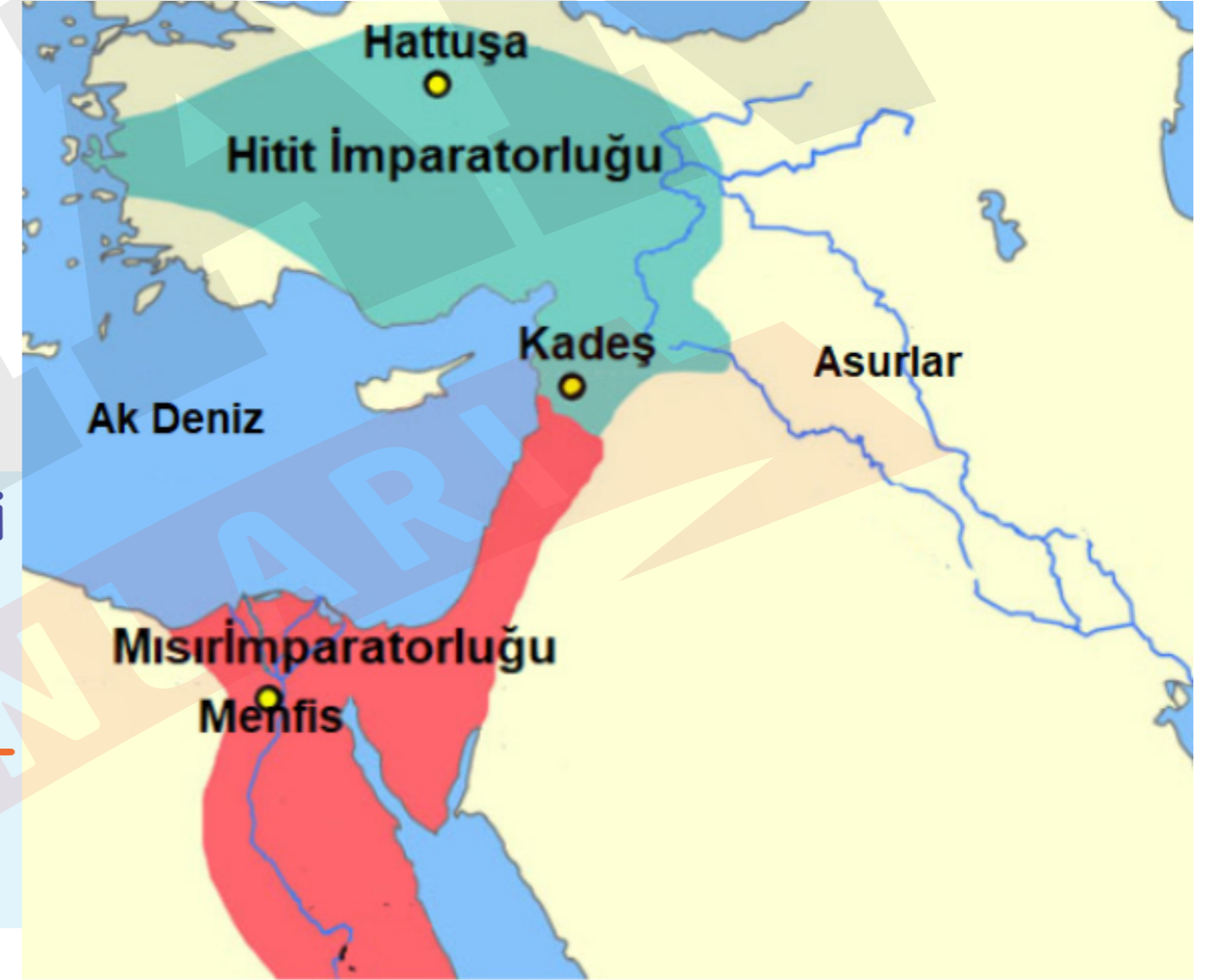
Savaşın nedeni

Mısır ve Hitit çıkarlarının Kuzey Suriye toprakları üzerinde çatışması

Kadeş Antlaşması (MÖ 1280)

Asurlar'ın Ön Asyada tehdit haline gelmesi üzerine Mısır ve Hititler barış yapmıştır.

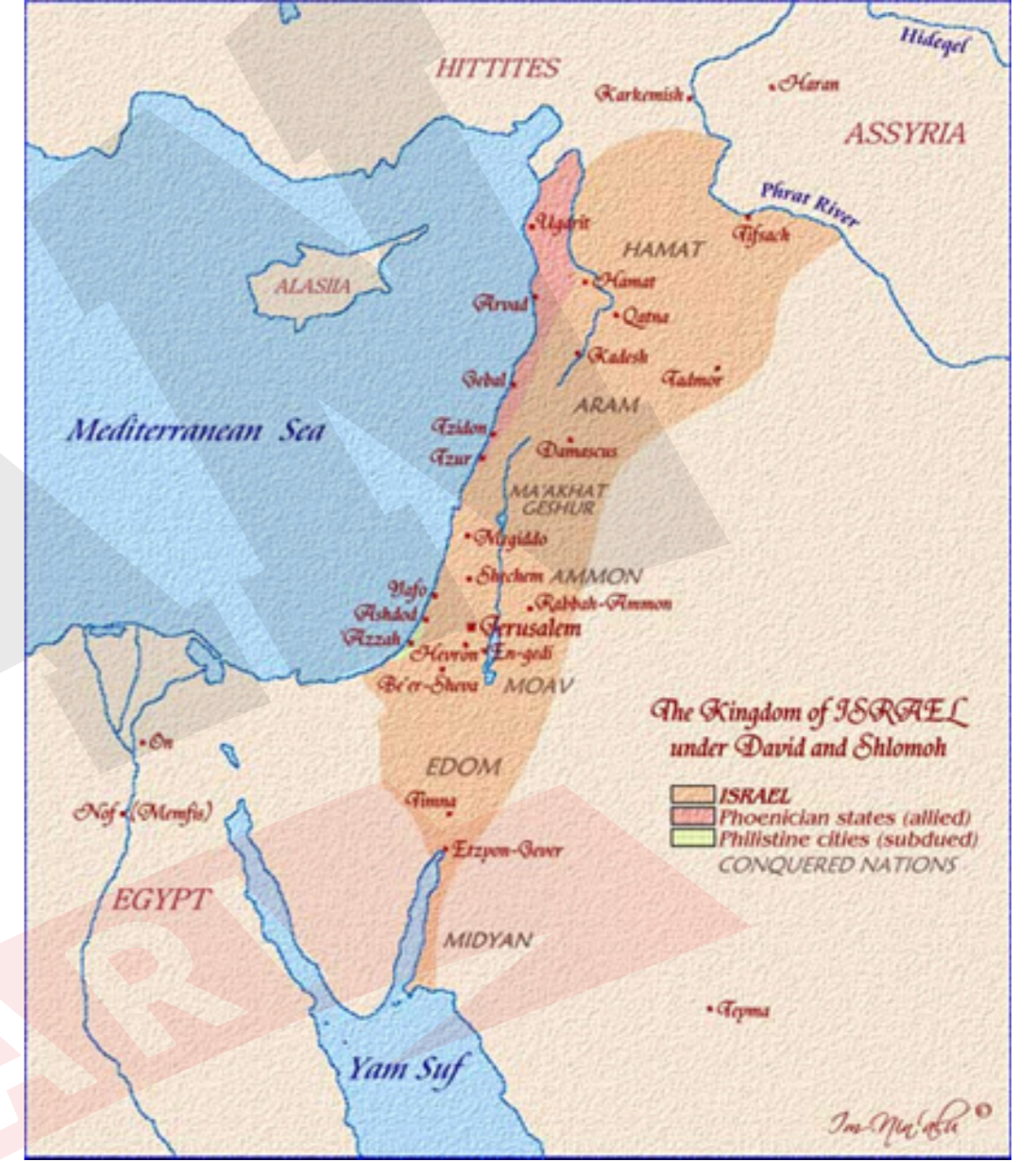
"Kadeş Antlaşması" bilinen ilk dostluk ve ittifak, aynı zamanda ilk yazılı antlaşmadır.

İBRANILAR

→ Merkezleri Kudüs'tür.

- Dinleri Museviliktir (Milli bir din).
- Tanrılarına Yahova, kitaplarına Tevrat denir.
- Bilinen ilk tek tanrılı dindir.

- Hz. Süleyman zamanında büyük bir devlet haline gelmişlerdir. Babiller zamanında başlayan sürgün hayatları birkaç bin yıl devam etmiştir.
- Hz. Süleyman Mabedi önemli eserlerdendir.

FENIKELİLER

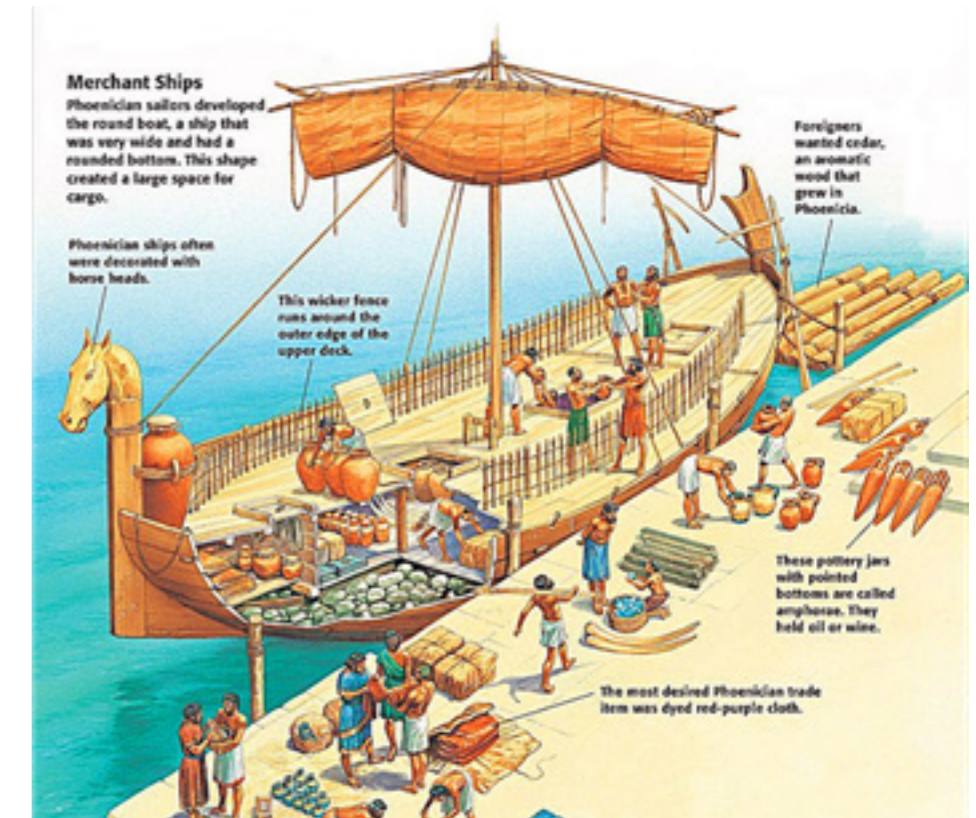
- Tarım alanları az olduğu için denizcilik ve deniz ticaretinde gelişip koloniler kurmuşlardır.

- Kolonilerine sadece ekonomik amaçlarla gittikleri için uzun süre tutunamamışlardır.

Alfabe (harf yazısı)

𐤆	𐤇	𐤈	𐤉	𐤊	𐤋	𐤌
Z Zayin Weapon	W Waw Hook	H He Window	D Daleth Door	G Gimel Camel	B Beth House	𐤍 Aleph Ox
𐤎	𐤏	𐤐	𐤑	𐤒	𐤓	𐤔
N Nun Fish	M Mem Water	L Lamedh Ox-Goad	K Kaph Palm of Hand	Y Yodh Hand	T Teth Unknown	H Heth Fence
𐤕	𐤖	𐤗	𐤘	𐤙	𐤚	𐤛
T Taw Mark	SH Shin Tooth	R Resh Head	Q Qoph Monkey	S Sadhe Fishhook	P Peh Mouth	𐤜 Ayin Eye
						𐤝 S Samekh Support

Örnek:

Akdeniz ve Ege kıyılarında kurulan Fenike, İyon ve Yunan şehir devletleri koloncilik yaparken; aynı konumda bulunan Mısır uygarlığında koloni kurulmasına gerek duyulmaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Ticarete tarımdan daha fazla önem vermeleriyle
- B) Emperyalist duygularla hareket etmemeleriyle
- C) Verimli topraklara sahip olmalarıyla
- D) Özgün bir medeniyet olmalarıyla
- E) Tanrı-kral anlayışını benimsemeleriyle

Örnek:

İlk Çağ uygarlıkları arasında din adamlarının en fazla nüfuza sahip olduğu bölge Mısır'dır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

- A) Mısır'da rahiplerin aynı zamanda tanrı kabul edilen kralın yardımcıları olması
- B) Anadolu'da ahiret inancının olmaması
- C) Mısır dini inancının diğer medeniyetlere göre daha sistemli olması
- D) Anadolu'da, Mısır'dan daha geç din inancının oluşması
- E) Rahiplerin yalnızca Mısır'da dini ritüelleri yönetmesi

Örnek:

Büyük İskender, doğunun gizemli dinlerinden etkilenmiş ve Mısır'da Amon-Ra rahipleri tarafından tanrı-kral ilan edilmiştir. Yine Batı Anadolu'da Didim Apollon Tapınağı kâhini tarafından "Zeus'un oğlu" olarak adlandırılmıştır.

Bu bilgiler İskender İmparatorluğu'nun aşağıdaki yönetim şekillerinden hangisinin etkisi altına girmeye başladığını kanıtlar?

- A) Cumhuriyet B) Demokrasi C) Oligarşi
D) Meşrutiyet E) Teokrasi

Örnek:

Anadolu medeniyeti olan Lidyalıların ilk parayı kullanması, aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlamıştır?

- A) Takas ekonomisinin güçlenmesine
- B) İş bölümünün ortaya çıkmasına
- C) Ticaretin kolaylaşarak yaygınlaşmasına
- D) Özel mülkiyet bilincinin doğmasına
- E) Hellen kültürünün etkinliğinin artmasına

YAYINLARI

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi Mısır'ın anatomi biliminde öncü çalışmalar yapmasına neden olan öncelikli durumdur?

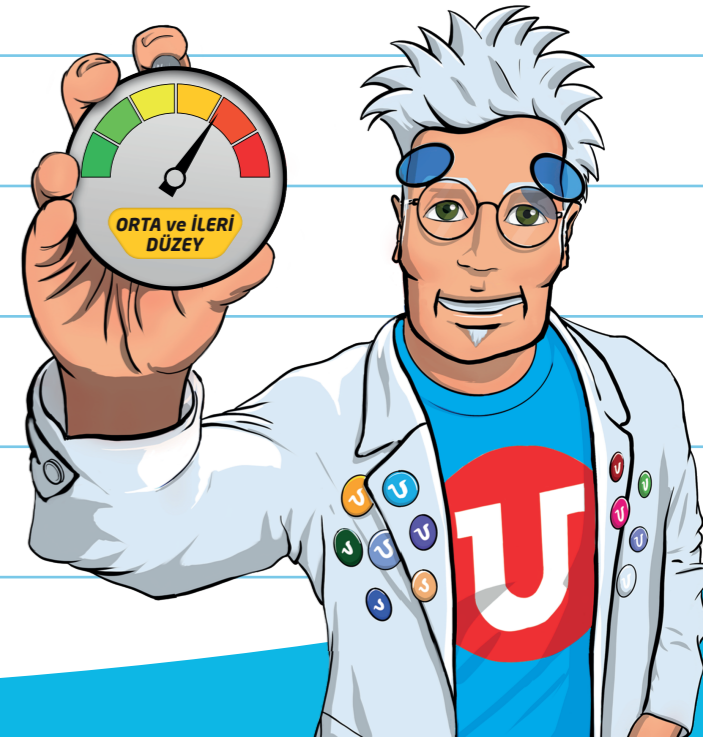
- A) Piramitlerin inşa edilmesi
- B) Tanrı - kral anlayışının önemsenmesi
- C) Papirüsün icat edilmesi
- D) Tarımsal faaliyetlerin önemsenmesi
- E) Ölüm sonrası hayata inanma nedeniyle mumyacılığın önemsenmesi

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Toplulukların Yeni Coğrafyalara Hareketleri
ve İlk Çağın Tüccar Toplulukları*

OSMAN SARI

TOPLULUKLARIN YENİ COĞRAFYALARA HAREKETLERİ VE İLK ÇAĞIN TÛCCAR TOPLULUKLARI

DOĞA-İNSAN VE GÖÇ

İÇ ASYA GÖÇLERİ

İLK VE ORTA ÇAĞDA TİCARET YOLLARI

İLK VE ORTA ÇAĞDA TÛCCAR TOPLULUKLARI

DOĞA-İNSAN VE GÖÇ

İlk yerleşim alanları ? → Dağlık bölge → Kuzey Mezopotamya → Savunma ihtiyacı

Ovalara Nasıl Göç edildi ? → Madeni silahların etkisi → Güney Mezopotamya

Kitleysel göçlerin nedenleri nelerdir?

- İklimdeki değişiklikleri
- Nüfus artışı
- Politik değişiklikler
- İnanç gruplarının baskı altına alınması

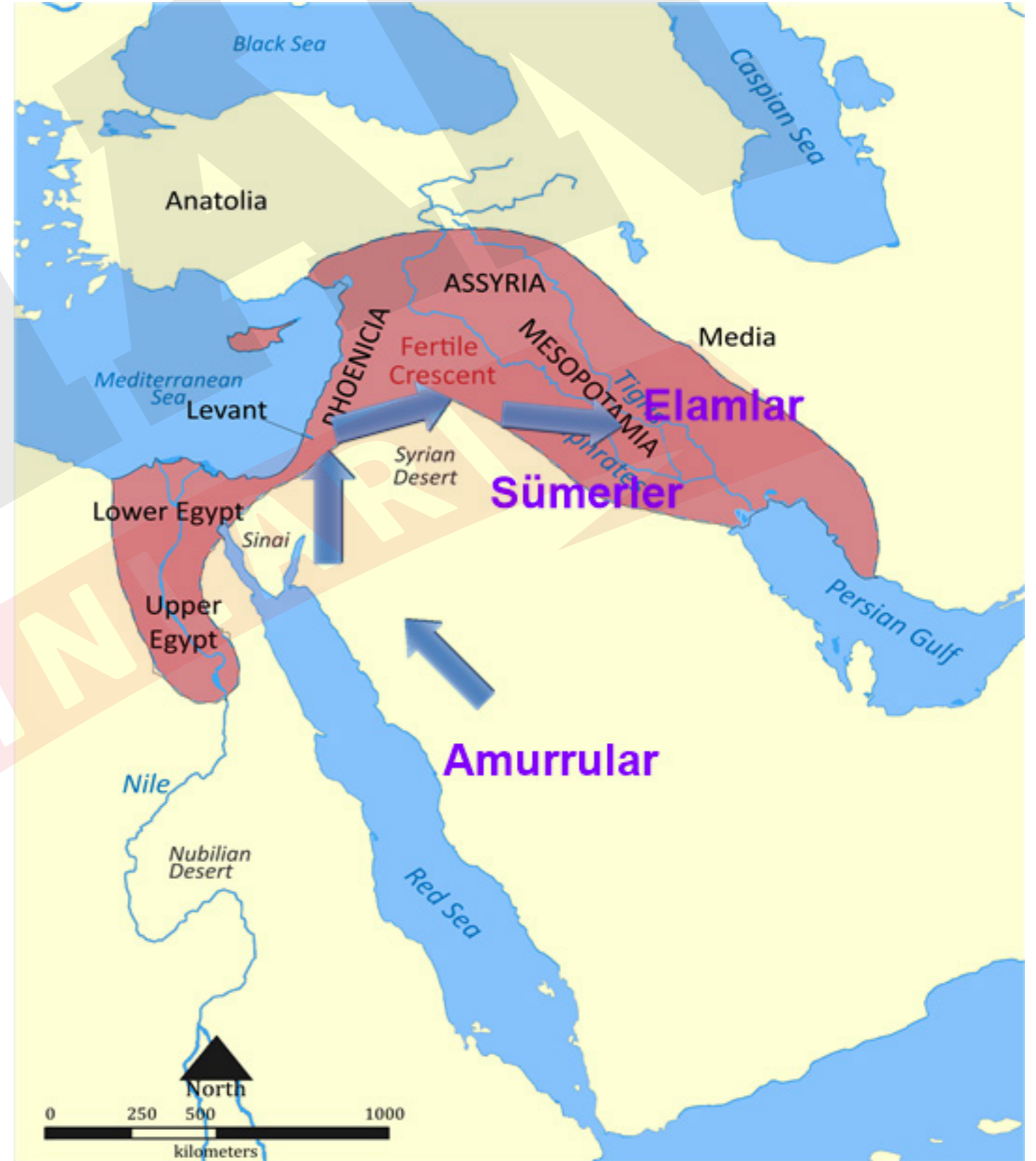
EGE GÖÇLERİ

- (Deniz Kavimleri Hareketi) MÖ XIII. yüzyıl sonları ile MÖ XII. yüzyıl başlarında iki aşamada yaşanmıştır.
- Dağlık arazilerin olduğu Balkanlar ve Doğu Avrupa üzerinden Yunanistan'a inen Aka ve Dorlar öncülüğünde Doğu Akdeniz'deki her yeri etkileyen göçlerdir.

DOĞA-İNSAN VE GÖÇ

→ Amurrular, MÖ III. binyılın son yüz yıllarında Arabistan'dan Filistin ve Suriye çevresine göç etmişler ve daha sonra buradan da doğuya doğru göçlerini sürdürmüşlerdir. Elamlar ile birlikte Sümer Devleti'nin yıkılmasında başlıca rolü oynamışlardır.

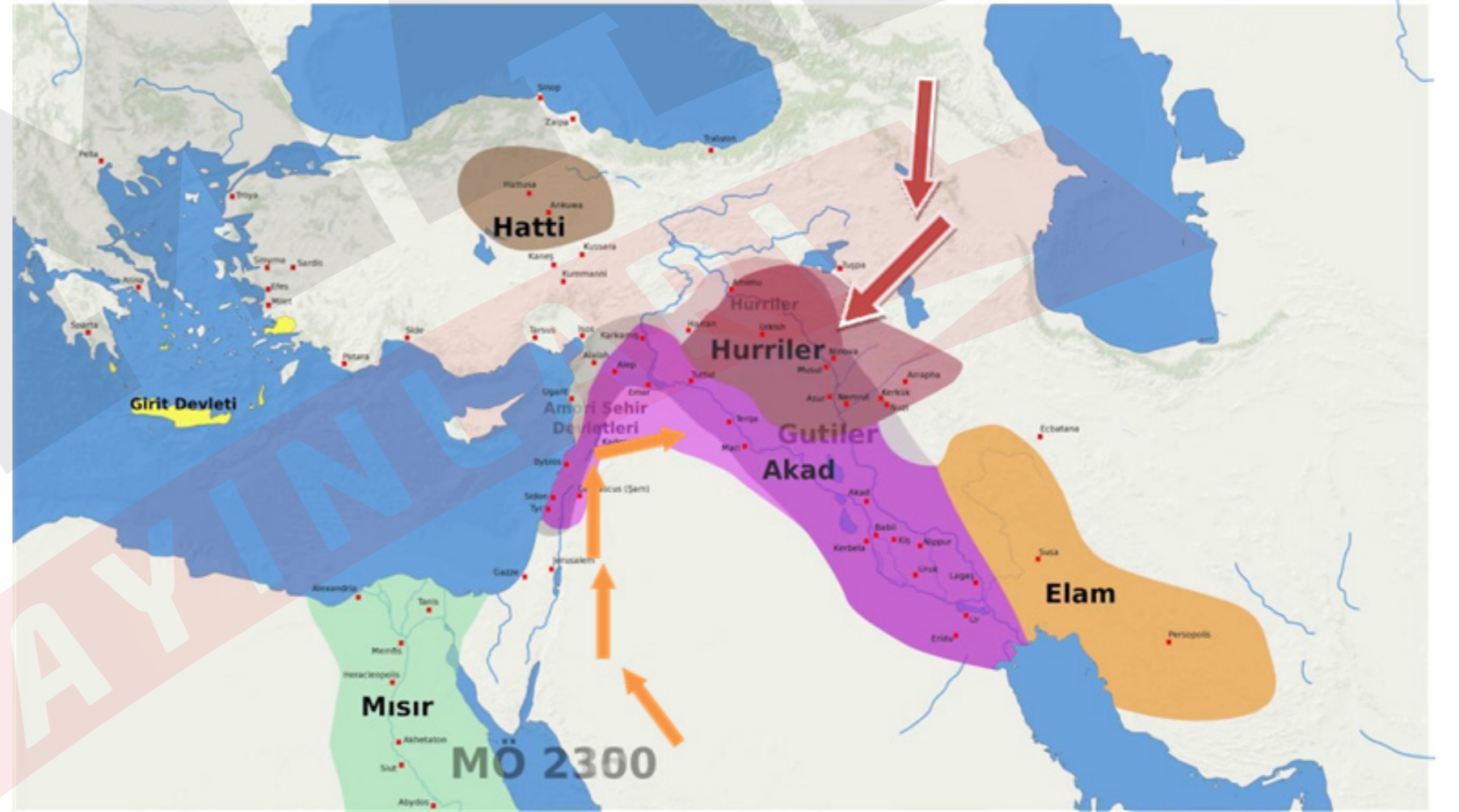

AKAD GÖÇLERİ

→ Akad göçü, MÖ III. binde Sami kökenli olan Akadların, Suriye'den Fırat Nehri'ni izleyerek Sümer ülkesine doğru yavaş yavaş gerçekleştirdiği göçlerdir. Bu göçler sonrasında Akadlar, Sümer kent kültürünü özümsemiş ve bu kültürü sonraki toplumlara aktarmıştır.

HURRİ GÖÇLERİ

→ Mezopotamya ve çevresine MÖ III. binyılın sonlarında büyük bir göç dalgasıyla kuzeyden gelen Hurriler; Doğu Anadolu, Orta Fırat Havzası ve güneyde Filistin'e kadar geniş bir alana yayılmıştır.

İÇ ASYA GÖÇLERİ

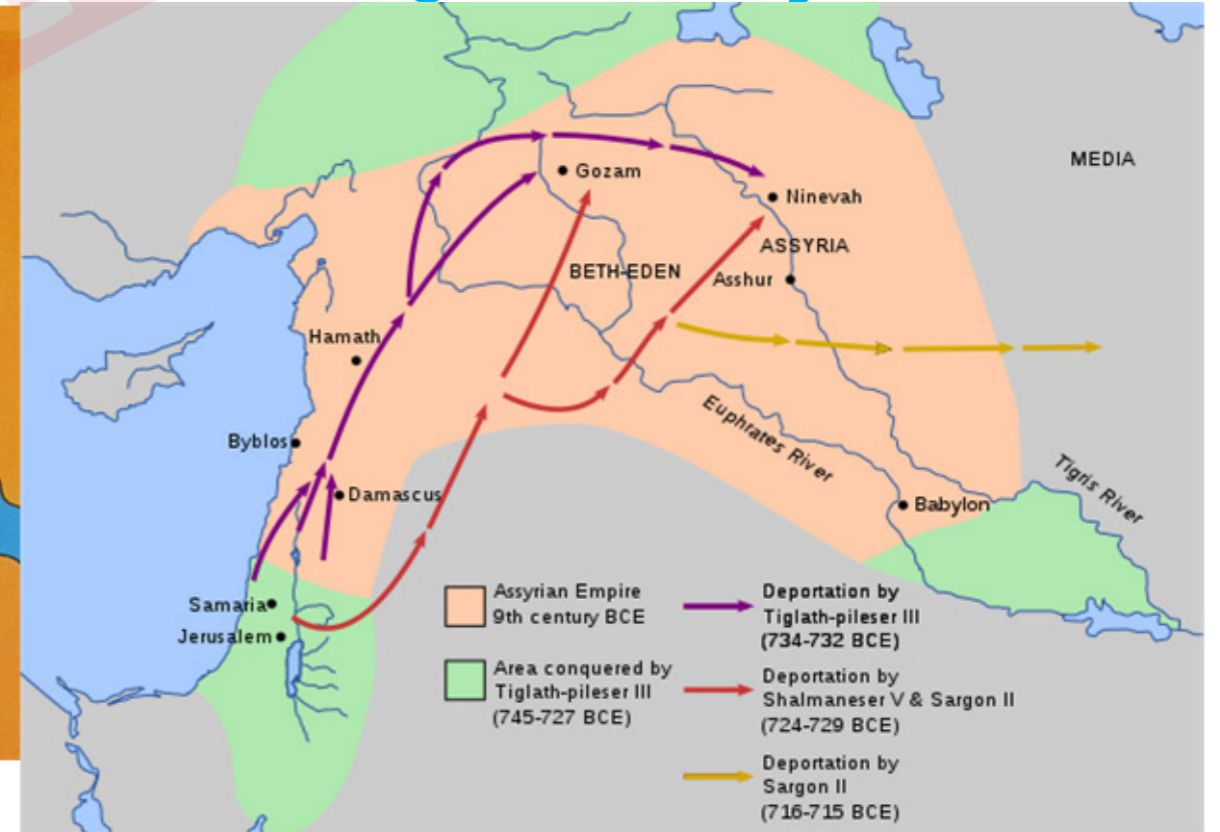
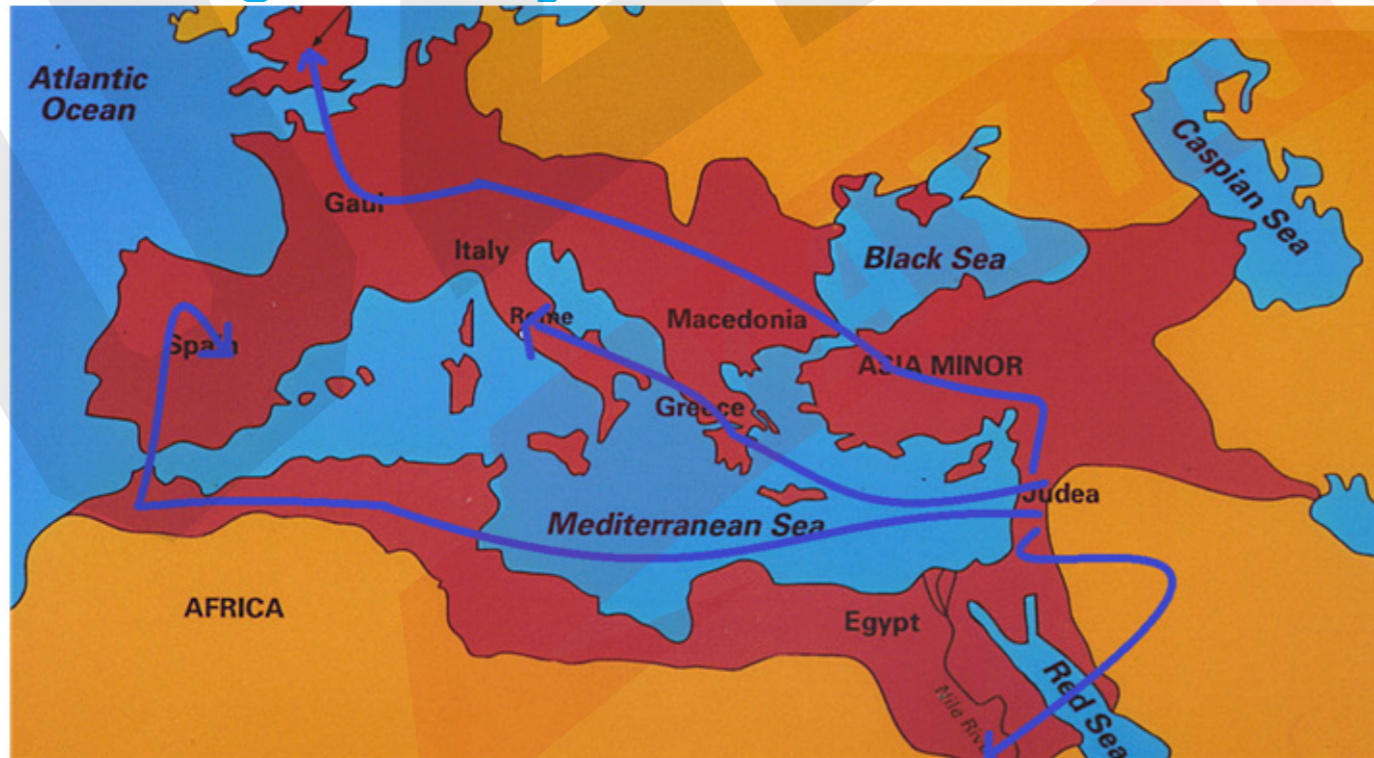
→ Orta Asya'dan dünyanın diğer coğrafyalarına milattan önce ve milattan sonraki dönemlerde yapılan Türk göçleridir.

İLK ÇAĞDA DİNİ BASKILARA BAĞLI GÖÇLER

YAHUDİ GÖÇLERİ

- I. Göç MÖ 587
- Babiller, Yahuda Krallığını istila ederek Kudüs Mabedi'ni tahrip etmiş ve nüfusun büyük bir kısmını sürgün etmiştir (Persler 70 yıl sonra dönüş izni verdi).
- II. Göç MS 135
- Roma egemenliğine karşı iki kez isyan ettikten sonra sürgün edilmişlerdir.

HRİSTİYAN GÖÇLERİ

→ I ve II. yüzyıllarda Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde hızlı ve gizlice yayılması üzerine Hristiyanlığa karşı tepki göstererek onların ibadet etmelerini yasaklanınca Hristiyanlar yurtlarını terk etmiştir.

KAPADOKYA

ANTAKYA

İLK VE ORTA ÇAĞDA TİCARET YOLLARI

KRAL YOLU

İPEK - BAHARAT - KÜRK YOLU

İLK ÇAĞIN TÜCCAR TOPLULUKLARI

Asurlar

- (MÖ II. bin-MÖ 612 Mezopotamya)
- Anadolu'nun pek çok yerinde alış-veriş (Kaniş /Pazar yeri/Kayseri Kültepe) merkezleri kurmuşlardır.

Lidyalılar

- (MÖ VII. Batı Anadolu)
- Zengin maden yatakları vardır.
- Bu durum ilk para kullanımını başlatmıştır.

Fenikeliler

- Mısır, Kıbrıs, Girit ve Rodos dışında Sicilya, Sardunya ve İspanya'ya kadar uzanan bir çok yerde ticaret kolonileri kurmuşlardır.
- Kolonilerine sadece ekonomik amaçlarla gittikleri için uzun süre tutunamamışlardır.

Soğdlar

- Soğdlu tüccarlar Kök Türk koruması altındaki Çin'den İtalya'ya kadar uzanan İpek Yolu üzerindeki ticareti kontrol etmiştir. İslam öncesinde olduğu gibi İslami dönemde de Soğdlar, İpek Yolu üzerinde etkin rol oynamayı sürdürmüştür.

Örnek:

Ege Göçleri ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Daha çok Yunan imparatorluğunun egemenliğini yayma amaçlı gerçekleşmiştir.
- B) Ege ve Akdeniz'deki adalardan geldiği için tarihçiler bu göçlere Ege Göçleri ismini vermiştir.
- C) Göçler ilk olarak Yunanistan'dan başlamıştır.
- D) Göçlerin başlamasında Doğu Avrupa ve Balkanlardan güneye inen Dorlar'ın baskıları da etkili olmuştur.
- E) MÖ XIII. yüzyıl sonları ile MÖ XII. yüzyıl başlarında iki aşamada yaşanmıştır.

Örnek:

İlk Çağ' da bazı topluluklar inançlarından vazgeçmeyerek kendilerine uygulanan dinî baskılardan dolayı göç etmeyi tercih etmiştir.

Verilen göçlere örnek olarak;

- I. Müslümanların Mekke'den Medine'ye hicret etmesi,
- II. Roma baskısı nedeniyle Filistin Hıristiyanlarının Kapadokya bölgesine yerleşmesi,
- III. Babiller'in, Yahuda Krallığı'nı istila ederek nüfusun büyük bir kısmını sürgün etmesi

gelişmelerden hangisi gösterilebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Verilen görseldeki medeniyetlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ön Asya medeniyetleri olma
- B) Doğu Akdeniz'de bir süre egemenlik kurma
- C) Ticarete etkin devletler arasında yer alma
- D) Orta Çağ uygarlıkları olma
- E) Ege göçleri sonucu ortaya çıkma

Örnek:

Anadolu'da ticaret kolonileri kuran Asurlular, bu koloniler aracılığıyla Anadolu'nun tarih çağlarına girmesine neden olmuştur.

Buna göre, Anadolu'nun tarih çağlarına girmesine neden olan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

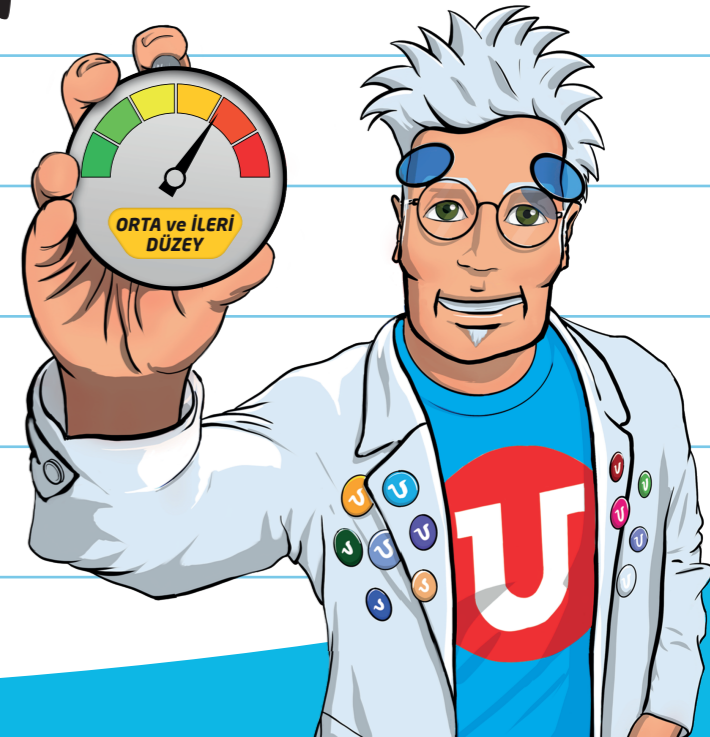
- A) Yeni ticaret yollarının yapılması
- B) Merkezi devlet yapılanmasının görülmesi
- C) İlk kez paranın kullanılmaya başlaması
- D) Anadolu'da ilk yazılı kanunların oluşturulması
- E) Anadolu'da yazının kullanılmaya başlaması

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Kabileden Devlete – İlk Siyasi
Organizasyon Türleri*

OSMAN SARI

KABİLEDEN DEVLETE - İLK SİYASİ ORGANİZASYON TÜRLERİ

KABİLEDEN DEVLETE

İLK ÇAĞDA DEVLETLEŞME

İSKENDER İMPARATORLUĞU

**İLK DEVLETLERDE ASKERİ, SOSYAL
VE EKONOMİK YAŞAM**

KABİLEDEN DEVLETE

Kabile Nedir ?

- Aynı atadan gelen ve birbirine kan bağıyla bağlı bulunan büyük insan topluluğu

Kabile

Devlet Nedir ?

- Belirli bir toprağı olan, kanunlara göre askeri, ekonomik ve siyasi alanlarda teşkilatlanmış bağımsız yapı

Şehir Devleti

Kabile Nedir ?

→ Aynı atadan gelen ve birbirine kan bağıyla bağlı bulunan büyük insan topluluğu

Devlet Nedir ?

→ Belirli bir toprağı olan, kanunlara göre askeri, ekonomik ve siyasi alanlarda teşkilatlanmış bağımsız yapı

İnsanlık kabile yaşantısından devletleşme sürenine neden ve nasıl geçmiştir?

→ Verimli araziler veya ticaret yolları üzerinde kurulan köylerin zamanla büyüyüp zenginleşmesi ve kalabalık bir nüfusa ulaşmaya başlaması bir yandan köyde toplumsal sorunlara neden olurken diğer yandan dış saldırılara karşı güvenliği sağlama ihtiyacına neden olmuştur. Bu durum devletleşme sürecini başlatmıştır.

İLK ÇAĞDA DEVLETLEŞME

Şehir Devleti

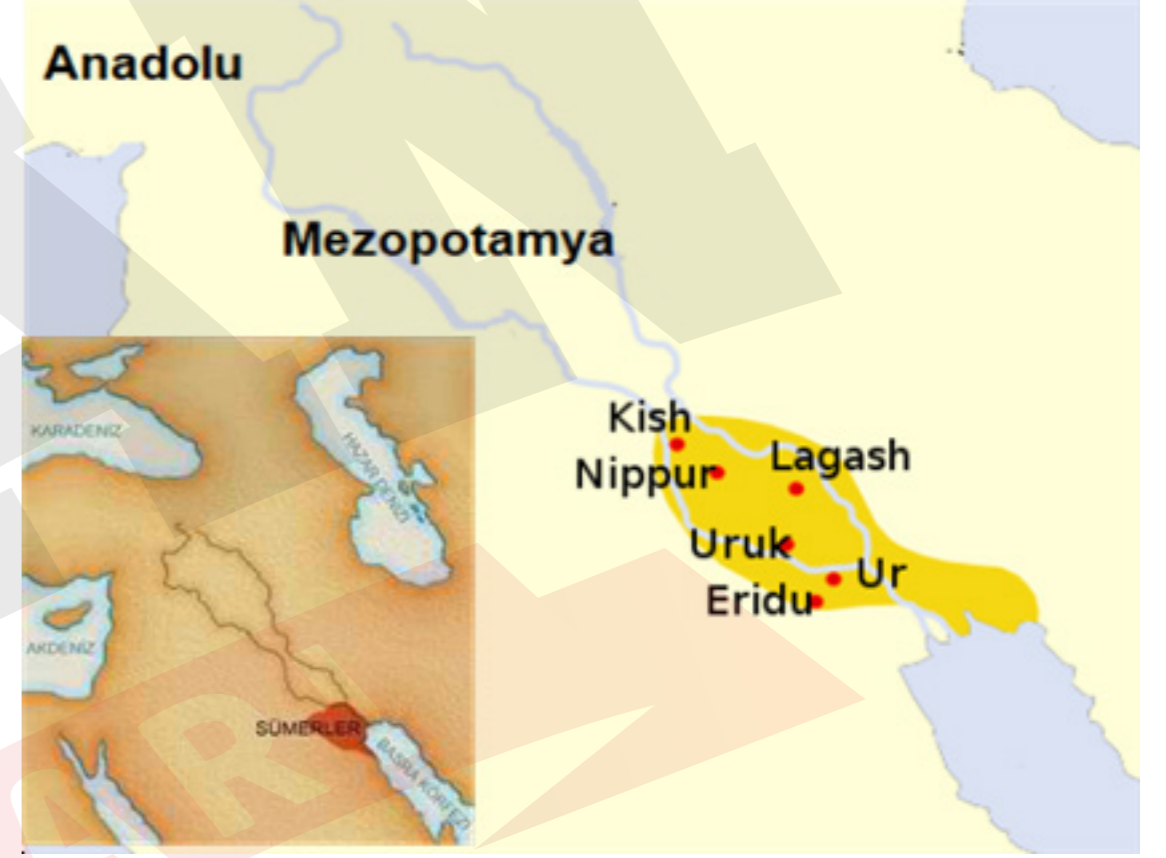
İlk çağ 'ın başlarında, insanlık tarihinin ilk devlet örgütü olarak ortaya çıkan modelidir.

Yunan : Polis

Mısır : Nom

İyon : Site

Tek şehir ve bağlı köylerden oluşmuş; genelde etrafı surlarla çevrilmiştir.

İLK ÇAĞDA DEVLETLEŞME

Şehir Devleti

İlk çağ 'ın başlarında, insanlık tarihinin ilk devlet örgütü olarak ortaya çıkan modelidir.

Yunan : Polis

Mısır : Nom

İyon : Site

Tek şehir ve bağlı köylerden oluşmuş; genelde etrafı surlarla çevrilmiştir.

Coğrafyanın Devletleşmeye Etkisi

Yunanistan

Yunanistan'da dağlık arazinin çok olması merkezi otoriteye dayalı devletler kurulmasının önlemiştir.

Mezopotamya

Orta Asya ve Arabistan'dan Mezopotamya'ya göç eden toplumların askeri güçleri ile yerleşik kültürlerin sentezlenmesi sonucu önce siteler daha sonra güçlü devletler kurulmuştur.

İlk Devletlerde Gücün Meşruiyet (Yasallık-Haklılık) Kaynakları

Monarşi

İktidarın kanyığı devletin kurucusu ve onun soyundan olmaktır.

Bütün otoritenin belli bir soy ya da aile içinde el değıştirdiği, babadan oğula geçen (Hanedan) yönetim şeklidir.

İlk Devletlerde Gücün Meşruiyet (Yasallık-Haklılık) Kaynakları

Monarşi

İktidarın kanyığı devletin kurucusu ve onun soyundan olmaktır.

Bütün otoritenin belli bir soy ya da aile içinde el değıştirdiği, babadan oğula geçen (Hanedan) yönetim şeklidir.

Monarşinin pekiştirici unsurudur.

Tartışılmaz oterite anlamına gelir. Merkezi otoritenin güçlü olduğu yönetim tarzıdır.

**Firavun/Tanrı
Kral**

Teokrasi

Hükümdar veya devlet otoritesinin dini güçlere dayandırıldığı veya devletle ilgili her işte, (Hukuk, eğitim vs.) dinin etkili olduğu yönetim şeklidir.

Kanıtları Nelerdir?

Sümerlerde

Mısırdaki

Hititlerde

Rahip kral

Tanrı Kral

Kral aynı zamanda baş Rahip

Amaç

Halkın siyasi iktidara bağlılığını güçlendirmek

**Firavun/Tanrı
Kral**

Teokrasi

Hükümdar veya devlet otoritesinin dini güçlere dayandırıldığı veya devletle ilgili her işte, (Hukuk, eğitim vs.) dinin etkili olduğu yönetim şeklidir.

Kanıtları Nelerdir?

Sümerlerde

Rahip kral

Mısırda

Tanrı Kral

Hititlerde

Kral aynı zamanda baş Rahip

Amaç

Halkın siyasi iktidara bağlılığını güçlendirmek

Din İnancı Zayıf Olursa Ne Olur?

- Dini duyguları güçlü olan Mısır, Sümer, Fenike gibi medeniyetlerde din adamları güçlenmiş ve teokrasi egemen olmuşlardır.
- Yunan, İyon gibi dini duyguların zayıf olduğu toplumlarda din adamları etkin olamamış ve teokrasi kurulamamıştır.

Oligarşi (Sınıf-Zümre Egemenliği)

İlk Çağ'da İyon ve Yunan şehir devletlerinde ortaya çıkan bir yönetim şeklidir. Şehirde otorite tek bir kişiye değil bir gruba (memur-asker vs) aittir.

Aristokratik Demokrasi (Aristokrasi)

Yunan şehir devletlerinde ortaya çıkan ve demokrasiye giden yolu açan yönetim şeklidir. Devlet, soylulardan oluşan bir meclis tarafından yönetilir.

Aristokratik Demokrasi (Aristokrasi)

Atina şehir devletinde ortaya çıkan ve halk iradesine dayalı bir yönetim şeklidir.

İskender İmparatorluğu

- Makedonyalı Kralı İskender, MÖ. 334 yılında Doğu (Asya) seferine çıkmıştır.
- Anadolu, İran, Mezopotamya ve Mısır ele geçirilerek Perslere son verilmiştir.

Helenizm

- Doğu ve batı kültürünün kaynaşması

İskender İmparatorluğu

- Makedonyalı Kralı İskender, MÖ. 334 yılında Doğu (Asya) seferine çıkmıştır.
- Anadolu, İran, Mezopotamya ve Mısır ele geçirilerek Perslere son verilmiştir.

Helenizm

- Doğu ve batı kültürünün kaynaşması

Önemli kültür merkezleri

Bergama

Asklepion

Parşömen

Kütüphane

İskenderiye

Kütüphane

İLK Devletlerde Askeri, Sosyal ve Ekonomik Yaşam

Mezopotamya

	Sosyal Yapı	Ekonomik Yapı	Askeri Yapı
Sümer	Toplum	Ekonomik hayatın temeli tarımdı.	Sümer : Düzenli ordu yok
Akad	Soylular, Din adamları	Sümerlerde depo amaçlı zigguratlar (yazının icadı)	Akadlar : İlk düzenli ordu
Asur	Köleler	Asurlar Ker- van ticareti ile Mezopotam- ya kültürünü Anadolu'ya ta- şımıştır.	Babil : Düzen- li ordu- dan ge- len mutlak güç
Elam	şeklinde sınıflara ayrılmıştır.		
Babil			

Anadolu

	Nerede?	Ekonomi?	Kültürel Özellik?
Hitit	İç Anadolu	Tarım - Hayvancılık	Akeri amaçlı at yetiştiriciliği
Urartu	Doğu Anadolu	Hayvancılık - Madencilik	Sulama kanalı Kaya mimarisi
Lidya	Batı Anadolu	Madencilik ve Ticaret	Kral yolu Maaşlı ordu
Frig	Sakarya Irmağı	Tarım - Hayvancılık	İlk Fabl Tapates
İyon	Batı Anadolu		Özgür düşünce Donanma

Örnek:

İlk Çağ uygarlıkları arasında din adamlarının en fazla nüfuza sahip olduğu bölge Mısır'dır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

- A) Mısır'da rahiplerin aynı zamanda tanrı kabul edilen kralın yardımcıları olması
- B) Anadolu'da ahiret inancının olmaması
- C) Mısır dini inancının diğer medeniyetlere göre daha sistemli olması
- D) Anadolu'da, Mısır'dan daha geç din inancının oluşması
- E) Rahiplerin yalnızca Mısır'da dini ritüelleri yönetmesi

Örnek:

İlk Çağ Yunan şehir devletlerinde;

- I. aristokrasi,
- II. demokrasi,
- III. teokrasi

yönetim anlayışlarından hangileri görülmüştür?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Örnek:

Hititlerdeki;

- kralın aynı zamanda başkomutan, başyargıç ve başrahip olması,
- kralın yanında devlet işlerini yürüten kalabalık bir memurlar sınıfının bulunması,
- asillerden oluşan bir danışma meclisinin yönetimde etkili olması

durumları aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaz?

- A) Teokratik bir anlayışın egemen olduğunu
- B) Demokratik anlayışla benzer uygulamalara yer verildiğini
- C) Mutlak gücü elinde bulunduran kralın tek başına karar almadığını
- D) Anayasalı bir yönetim anlayışının benimsendiğini
- E) Soyluların yönetimde yer aldığı

Örnek:

Makedonya Kralı Büyük İskender'in fetihleri sonunda Hindistan'a kadar yayılan Yunan uygarlığının Doğu uygarlıkları ile karışmasından dolayı oluşan yeni uygarlığa Helenizm denilmiştir.

Bu bilgi doğrultusunda Helenizm ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Feodaliteye dayalı bir sistem olarak ortaya çıkmıştır.
- B) Sentez bir uygarlıktır.
- C) Yunanlılara özgüdür.
- D) Kalıcı bir imparatorluk kurulmasını sağlamıştır.
- E) Hint kültürünün gerilemesine neden olmuştur.

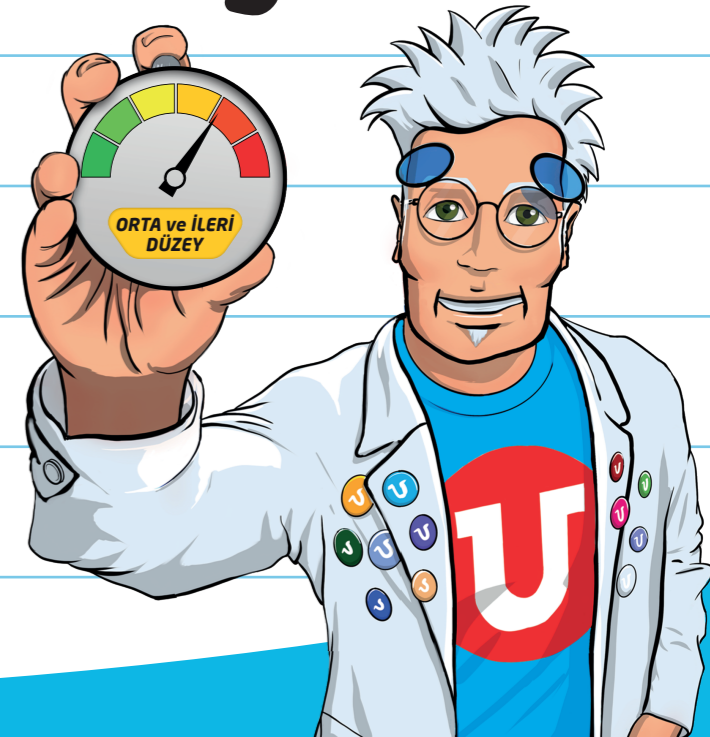

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Kanunlar Doğuyor - İlk Devletlerde
Askeri, Sosyal ve Ekonomik Yaşam*

OSMAN SARI

**KANUNLAR DOĞUYOR - İLK DEVLETLERDE
ASKERİ, SOSYAL VE EKONOMİK YAŞAM**

KANUNLAR DOĞUYOR

YAZILI HUKUK

İBRANİLERDE HUKUK

KANUNLAR DOĞUYOR

HUKUK NEDİR ?

Toplum düzenini sağlamak için çıkarılmış ve devlet eliyle güçlendirilmiş kurallar bütünüdür.

KANUNLAR DOĞUYOR

HUKUK NEDİR ?

Toplum düzenini sağlamak için çıkarılmış ve devlet eliyle güçlendirilmiş kurallar bütünüdür.

İlk Çağ Hukuk Kurallarının Kağnakları?

- Akıl
- Gelenekler
- Kutsal kitaplar

SÖZLÜ HUKUK

- Yazının icadından önce ortaya çıksa da yazlı dönemde de varlığını sürdürmüştür.

ÖRNEK

- TÜRK TÖRESİ

YAZILI HUKUK

Yazının icadı sonrasında artan nüfus ve şehirleşme ile çeşitlenen sorunların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Sümerler	İlk yazılı kanunlar	İlk hukuk devleti	Fidyeye (insancıl)
Babiller			
Hititler		
İbraniler			

YAZILI HUKUK

Yazının icadı sonrasında artan nüfus ve şehirleşme ile çeşitlenen sorunların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Sümerler	İlk yazılı kanunlar	İlk hukuk devleti	Fidyeye (insancıl)
Babiller	Hammurabi	Anayasal nitelik	("Diş diş, göze göz") Sert ceza
Hititler		
İbraniler			

YAZILI HUKUK

Yazının icadı sonrasında artan nüfus ve şehirleşme ile çeşitlenen sorunların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Sümerler	İlk yazılı kanunlar	İlk hukuk devleti	Fidye (insancıl)
Babiller	Hammurabi	Anayasal nitelik	("Dişe diş, göze göz") Sert ceza
Hititler	Medeni hukuk	(Fidye) İnsancıl
İbraniler	İlk ilahi kanunlar		

HUKUK DEVLETİ

- Kanunların, insan hak ve özgürlüklerine uygun olarak düzenlendiği ve hiçbir ayırım yapmaksızın herkese eşit olarak uygulandığı devlet şeklidir.

SOSYAL DEVLET

- Halka hizmeti esas alıp halkın ayırım yapmadan halkın refahı ve mutluluğu için çalışan devlet.

TÖRE

→ Siyasi, sosyal ve ekonomik hayatı düzenleyen sözlü kurallardır.

NEDEN SÖZLÜ ?

Göçebe
yaşantının
etkisi

Hangi Dönemde ve Neden Yazılı Hale Geldi ?
Uygurlar döneminde yerleşik hayata geçilmesinin sonucu

Töre'nin Kaynakları :

- Örf ve adetler
- Kurultay kararları
- Hakan buyrukları

İbranilerde Hukuk

İlk ilahi kökenli kanunlardır.

Hz. Süleyman Mabedi

İbranilerde Hukuk

İlk ilahi kökenli kanunlardır.

Neden ?

İlahi din

“On Emir”

“On Emir”

- Seni Mısır diyarından, esirlik evinden çıkararak Yehova benim. Karşımda başka tanrıların olmayacaktır.
- Kendin için put yapıp onlara tapmayacaksın.
- Yehova'nın adını boş yere ağzına almayacaksın.
- Cumartesi gününü sürekli hatırlayıp onu kutsal sayacaksın.
- Anne ve babana saygı göstereceksin.
- İnsan öldürmeyeceksin.
- Zina etmeyeceksin.
- Hırsızlık yapmayacaksın.
- Yalancı şahitlik yapmayacaksın.
- Komşunun evine karşı açgözlülük etmeyeceksin.

Tevrat, Çıkış, 20/3-17.

İsrailoğulları'nın Mısır'dan çıkışlarından sonra Sina Dağı'nda Allah tarafından Hz. Musa'ya bildirilen emirler.

Örnek:

Babil Kralı Hammurabi, Sümer kanunlarını toplayarak dönemin gereksinimlerine göre yeni düzenlemeler yapmıştır. Ceza, mülkiyet ve ticaret hukuku bu kanunlara göre düzenlenmiştir.

Bu bilgilere dayanarak Babiller ile ilgili,

- I. Tarihin bilinen ilk yasalarını hazırlanmışlardır.
- II. Sosyal düzeni korumak devletin görevi olarak kabul edilmiştir.
- III. Ekonomik hayat düzenlenmeye çalışılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Mısır uygarlığında Firavunların çıkardığı yasaların “Tanrıların buyruğu” olarak kabul edilmesi;

- I. meşruti sistemin yönetimde egemen olması,
- II. hukukun teokratik ilkelere dayanması,
- III. monarşik gücün pekiştirilmek istenmesi

durumlarından hangilerini kanıtlar?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

İsrailoğulları'nın Mısır'dan çıkışlarından sonra Sina Dağı'nda Allah tarafından Hz. Musa'ya bildirilmiştir.

Tanımı verilen bilgi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zebur

B) On İki Levha

C) Suhuf

D) On Emir

E) Ahdi Cedit

YAYINLARI

Örnek:

Asurluların güçlenmesi ve Ön Asya'da etkin güç haline gelmesi üzerine aralarındaki savaşa son vermek isteyen Hitit ve Mısır devletleri tarihin bilinen ilk yazılı antlaşması olan Kadeş Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu antlaşmada Hitit kraliçesinin de mührünün basılı olduğu görülmüştür.

Bu bilgiler;

- I. Hititlerde kraliçenin devlet işlerinde etkili olduğu,
- II. feodal bir anlayışın egemen olduğu,
- III. Hitit ve Asur'un çağdaş devletler olduğu

yargılarından hangilerini kanıtlar?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) II ve III

Örnek:

- Ana Tanrıça Kibele, dinsel inançlarının temelini oluşturmuştur.
- Öküz öldüren ya da saban kıran kişilere ölüm cezası verilmiştir.

Frig uygarlığına ait bu özellikler göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ticari hayata yön veren coğrafi özelliklere sahip oldukları
- B) İnanç sistemlerinde din-doğa ilişkisinin ekili olduğu
- C) Tarımın ekonomilerinin temelini oluşturduğu
- D) Temel gelir kaynaklarını korumaya yönelik kanunlar yapıldığı
- E) Ekonomik uğraşlarının hukuksal düzenlemeleri şekillendiği

Örnek:

İlk Çağ Mısır medeniyetinde halk; memurlar, rahipler, askerler, şehirliler, köylüler ve köleler şeklinde sınıflara ayrılırken en üstün sınıfı rahipler oluşturuyordu.

Yalnız bu bilgiler Mısır medeniyeti ile ilgili olarak;

- I. sınıflı toplum yapısının bulunduğu,
- II. dinin toplum hayatında önemli bir konuma sahip olmadığı,
- III. toprakların Firavun adına ekildiği

yargılarından hangilerine kanıt olarak gösterilebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

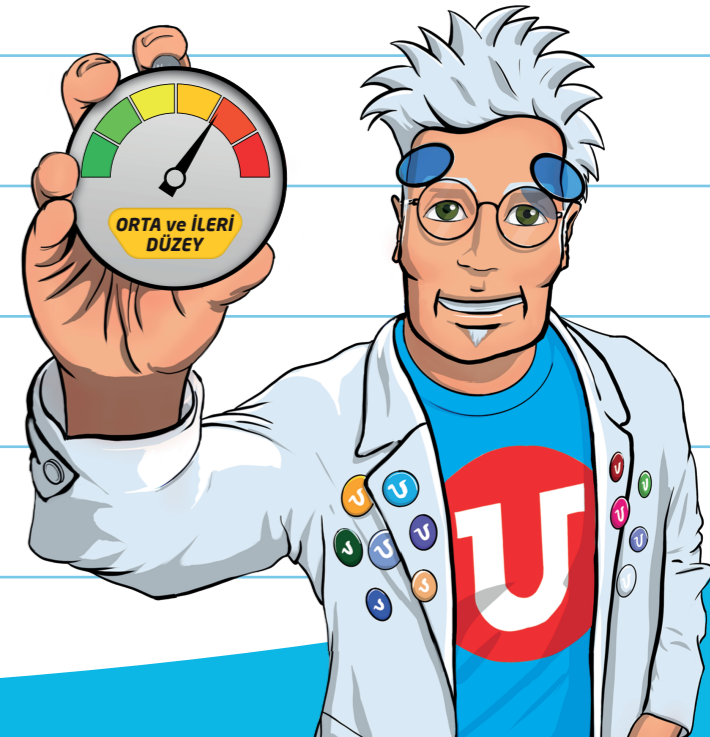

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Avrupa'da Feodalizm - Sasaniler - Moğollar

OSMAN SARI

AVRUPA'DA FEODALİZM - SASANİLER - MOĞOLLAR

ROMA İMPARATORLUĞU

KAVİMLER GÖÇÜ

FEODALİTE

DOĞU ROMA

ROMA İMPARATORLUĞU

→ Roma'da; krallık, cumhuriyet ve imparatorluk devirleri görülür.

→ Patriciler (Asiller), Plepler (vatandaş), Köleler

12 Levha Kanunları	Günümüz Avrupa hukukunun temelini oluşturur.
Milano Fermanı (313)	Hristiyanlık serbest bırakıldı
Lejyoner	Roma'nın Akdeniz havzasında egemenlik sürmesini sağlayan ordu
Kavimler Göçü (375)	Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldı (395) ve 476'da Batı Roma yıkıldı.

→ Latin Alfabesi ve Miladi Takvim'e son şekil

KAVİMLER GÖÇÜ

- Kavimler Göçü, Asya'da yıkılan Hun İmparatorluğu'nun batı kanadının başlattığı göç hareketidir.
- Hunlar, Ural Dağları'nı aşip Doğu Avrupa'ya girmiş ve önlerindeki Germen, Got, Vandal gibi kavimleri, batı yönünde göçe zorlamışlardır.

GÖÇLERİN SONUÇLARI

- Büyük Roma İmparatorluğu, 395'te Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.
- Batı Roma, 476'da yıkılmış, toprakları üzerinde feodalite denilen yeni bir siyasi yapı doğmuştur.

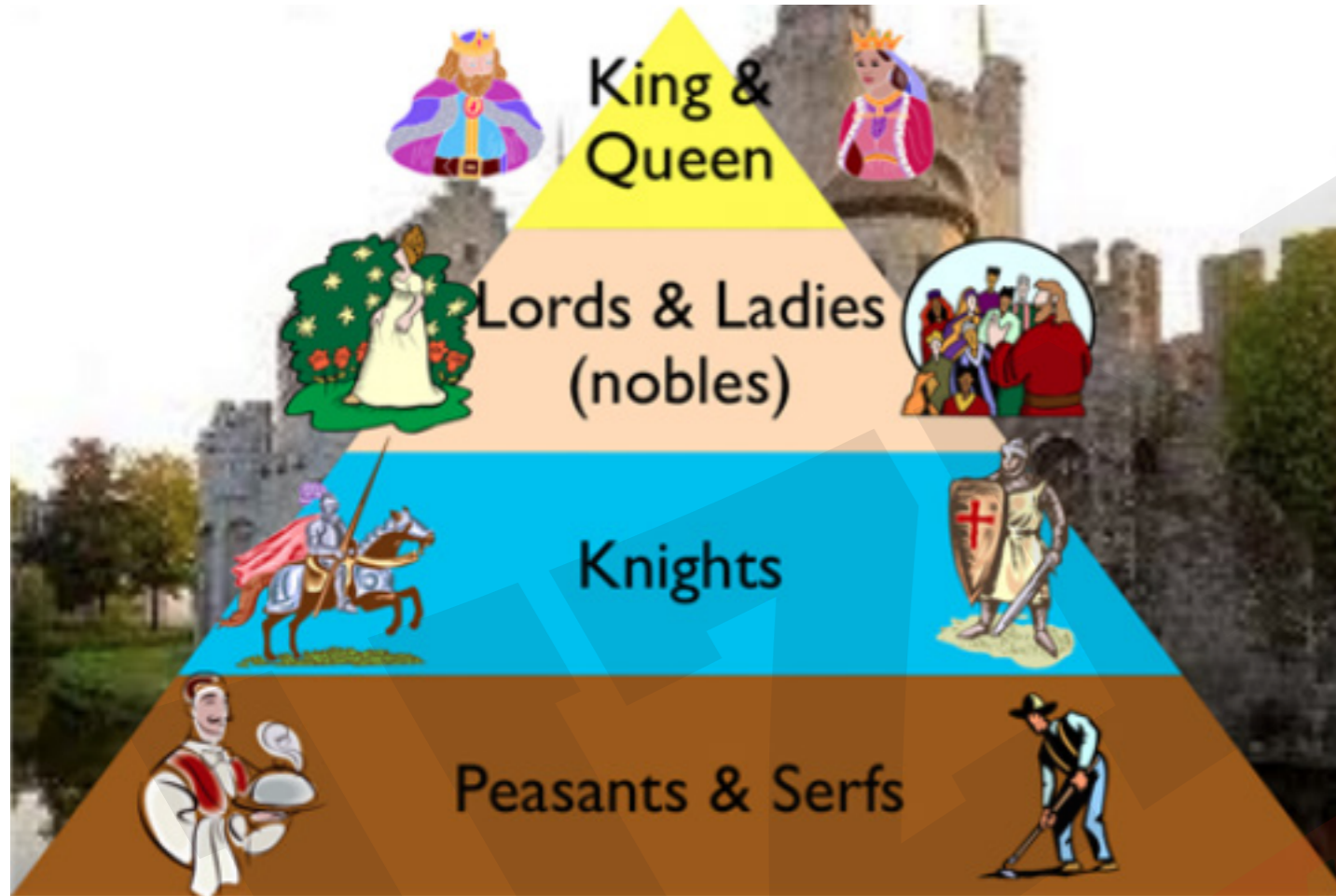
FEODALİTE

- (Derebeylik - Bölünmüş Yönetim)
- Batı Roma İmparatorluğu yıkıldıktan sonra soyluların, buldukları bölgelerdeki halkı ve toprakları zorla egemenlikleri altına aldığı bir siyasi sistemdir.

- **Vasal (Korunan):** Derebeyi- ne hizmet karşılığında, kendisi- ne toprak ve köylü tahsis edilen kişi.
- **Süzeren (Koruyan):** Torakların ve köylülerin sahibi olan soylular.

FEODALİTENİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- Her şeyin temeli topraktır.
- Toprak sahibi soylular siyasi gücün de sahibidir.
- Bu düzende bir devlet ve bir kral vardır.
- Ancak kral sınırsız iktidara sahip değildir.
- Kral yalnızca güçlüler arasında en güçlüdür.

MAGNA CARTA

→ “Büyük Şart” (1215)

Bu sözleşmeye göre,

- Kral haksız yere hapis ve sürgün cezası veremeyecek,
- Özgür halkın onayı olmadan vergi ve asker toplayamayacaktı.

Önemi:

- Avrupa’da ilk kez kralın yetkileri kısıtlanmıştır.

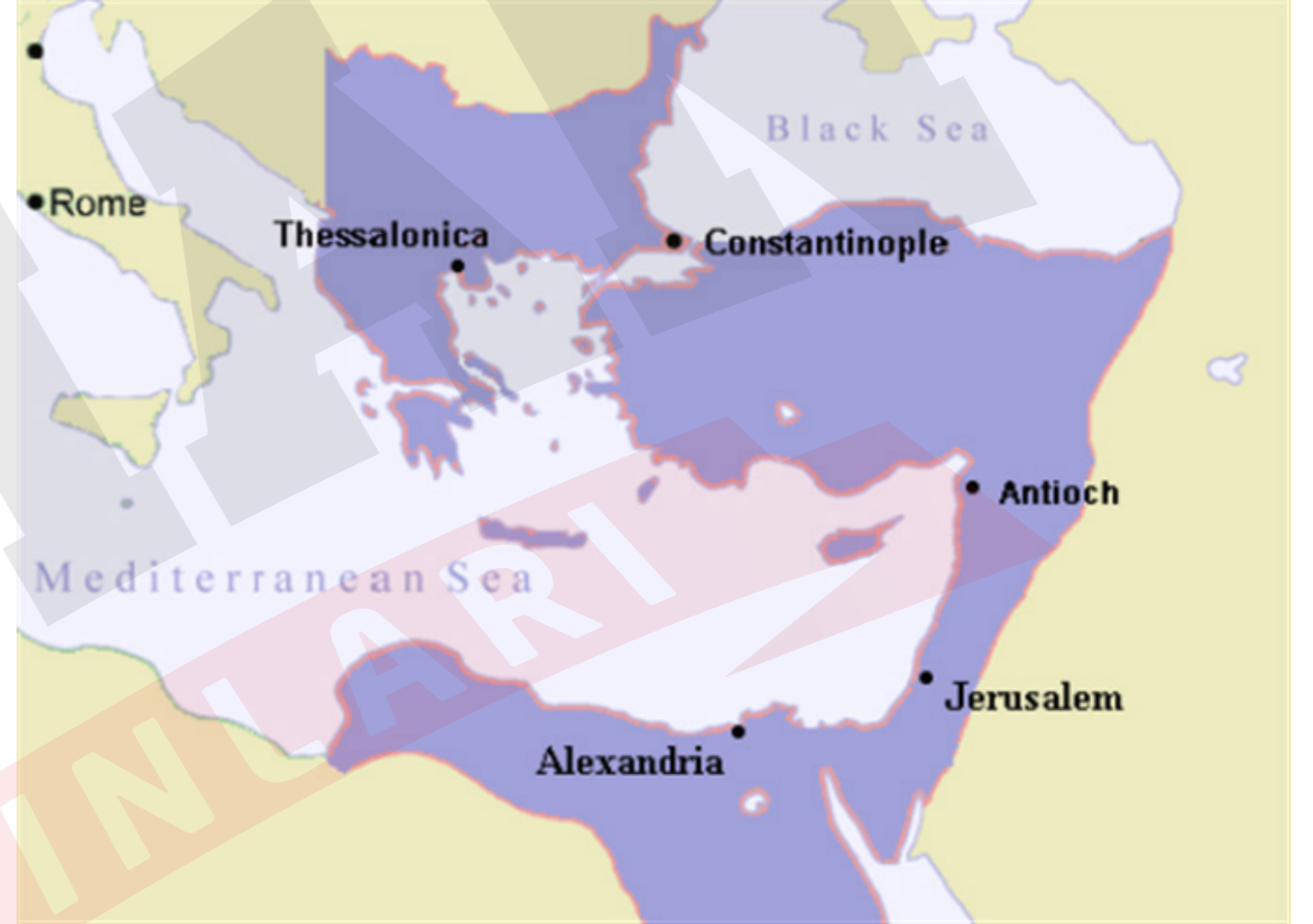
FEODALİTEDE EKONOMİK YAPI

- Kapalı Ekonomi
- Temel geçim kaynağı tarımdır.
- Bölge içinde ticaret gelişmediği için para yaygınlaşmamış, takas usulü ile ticaret yapılmıştır.

DOĞU ROMA (BİZANS)

- Başkenti İstanbul olan bu devlet Balkanlar, Anadolu, Suriye, Filistin, Mısır, Girit ve Kıbrıs'a hâkim olmuştur.
- Merkezi otoritesi **güçlü** olması ve güçlü **surları** Orta Çağ boyunca siyasi varlığını korumasına katkı sağlamıştır.

ÇİN MEDENİYETİ

- Göklerin Vekili
- Çin uygarlığının oluşumunda Çin Kültürünün yanında Türk, Moğol ve Tibet kültürleri de etkili olmuştur.
- Barut, pusula, kâğıt, dümen, ipek, mürekkep
- Ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayanan Çin, İpek Yolu aracılığı ile de Avrupa içlerine kadar ticari faaliyetlerde bulunmuşlardır.

SASANİLER(224-651)

- Şehinşah (Kralların Kralı)
- Krallar, Tanrı Ahuramazda'nın yeryüzündeki temsilcisi
- İpek ve Baharat yolları üzerindeki egemenlik mücadelesi için II. Kök Türk ve Bizans Devletleri ile mücadele etmiştir.
- Bu mücadeleler sonucu Bizans ve Sasaniler'in yıpranması İslam Devleti'nin Ön Asya'da egemenlik kurmasını kolaylaştırmıştır.

MOĞOL İMPARATORLUĞU (1206-1294)

- Tanrıdan Kut Almış
- Tamamı süvari orduları ile kısa sürede dünya imparatorluğuna dönüşmüştür.
- "Cengiz Han Yasası" veya "Büyük Yasa"
- Türk ve Moğol törelerinin yazılı hâle getirilerek düzenlenmiş şeklidir.

İmparatorlukların Merkezi Otoriteyi Güçlendirme Amaçlı Faaliyetleri

- Ülkeyi eyaletlere bölerek yönetme
- kara yolları inşa etme
- Posta teşkilatı kurma

Örnek:

Kavimler Göçü sonucunda yaşanan;

- I. Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesi,
- II. Hristiyanlığın yayılması,
- III. Feodalite rejimi ortaya çıkmasının gelişmelerden hangileri Avrupa'nın siyasi yapısının değiştiğine kanıt olarak gösterilebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Avrupa nüfusunun 1347-1351 yılları arasında yarıya yakınının ölümüne sebep olan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Veba Salgını
- B) Kavimler Göçü
- C) Katolik-Ortodoks çatışması
- D) Haçlı Seferleri
- E) Feodalizmin etkisi

YAYINLARI

Örnek:

Kavimler Göçü sonucunda;

- Türk kavimlerinin baskısından kaçan Germen kavimleri Avrupa'nın değişik yerlerine yerleşmişlerdir.
- Germen kavimlerinin saldırısı sonucu Roma İmparatorluğu ikiye ayrılmıştır.
- Germen kavimleri arasında Hristiyanlık yayılmıştır.

Buna göre Avrupa'nın aşağıdaki yapılarından hangisinin değiştiği söylenemez?

A) Etnik

B) Siyasi

C) Dinî

D) Hukuki

E) Sosyal

Örnek:

İngiltere’de, 1215’te imzalanan Magna Carta ile kral; soylulara sormadan yeni vergi toplamamayı ve savaş kararı almamayı kabul etmiştir.

Bu durum;

- I. kralın yetkilerinin sınırlandırıldığı,
- II. feodal beylerin etkinliğinin arttığı,
- III. demokrasiye dayalı yönetime geçildiği

yargılarından hangilerini kanıtlar?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

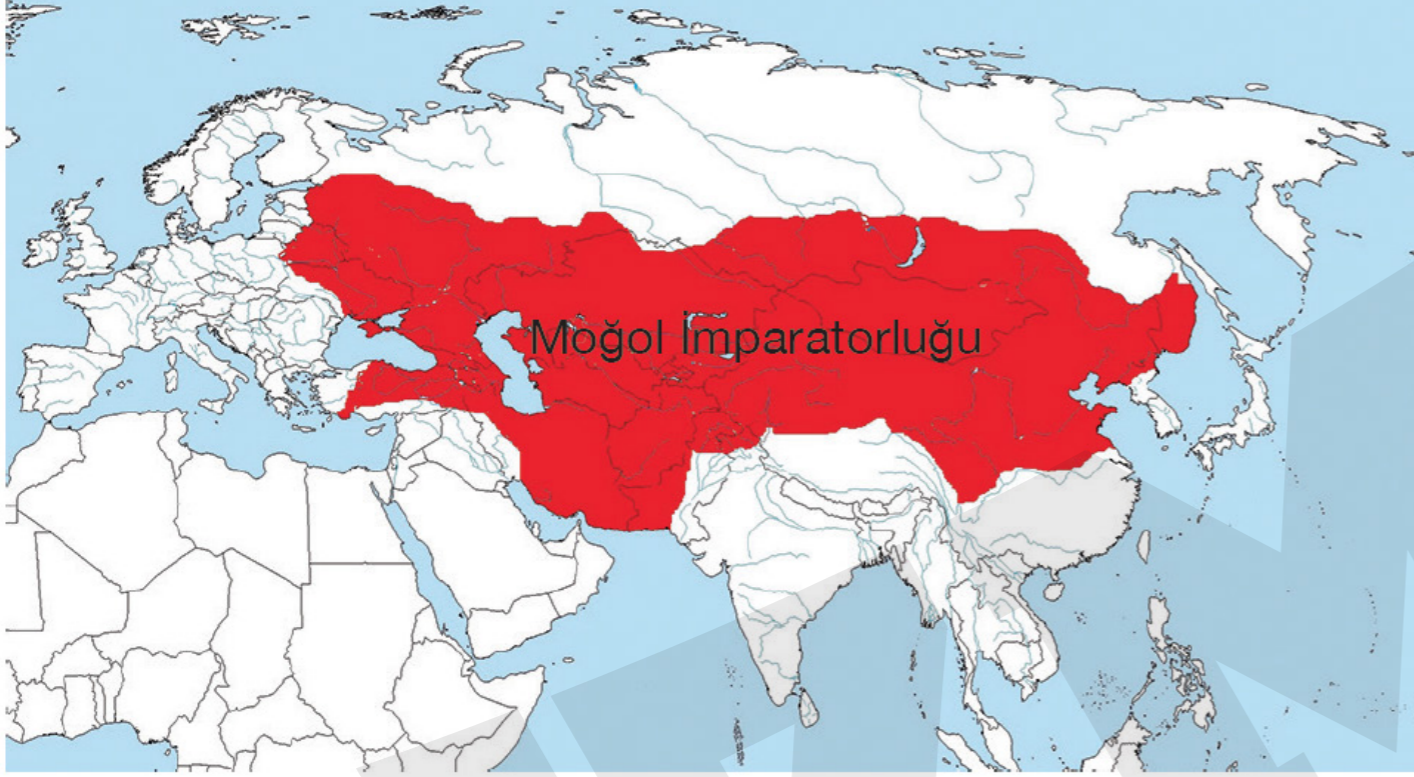
C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Moğol İmparatorluğunun haritası dikkate alındığında bu imparatorluğun aşağıdaki bölgelerden hangisine egemen olduğu söylenemez?

- A) Mezopotamya
- B) Maverünnehir
- C) Orhun
- D) Kafkasya
- E) Güney Nil

Örnek:

Bir Moğol boyunun önderi olan Cengiz Han, 40 yıl içinde o dönemin bilinen dünyasının yaklaşık üçte ikisine yakın bir kısmını ele geçirerek Moğol İmparatorluğu'nu kurmuştur.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile ilişkilendirilemez?

- A) Cengiz Han tarihe geçmiş bir hükümdardır.
- B) Moğol İmparatorluğu bir dünya devletidir.
- C) Çok sayıda ulus tek bir devlet yönetimi altında birleşmiştir.
- D) Moğollar İlk Çağ'ın en güçlü devleti olmuştur.
- E) Moğollar istilacı bir anlayışla hareket etmiştir.

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ Avrupa'sında meydana gelen siyasi ve sosyal gelişmelerden biri değildir?

- A) Asya Hun Devleti'nin yıkılması
- B) Katolik-Ortodoks rekabetinin başlaması
- C) İslam Devleti'nin Arap Yarımadası dışında egemenlik kurması
- D) Moğolların dünya imparatorluğu kurması
- E) Sasani İmparatorluğu'nun yıkılması

Örnek:

Avrupa'da Orta Çağ'da görülen feodalite rejiminde kral en büyük derebeyi olarak kabul görmekteydi. Derebeyleri; kale, şato gibi korunaklı yerlerde yaşadığı için kralların derebeyleri üzerindeki otoritesi sınırlıydı.

Bu durum Orta Çağ Avrupa'sındaki siyasi yapının;

- I. kilise,
- II. feodal beyler,
- III. merkezî devlet

anlayışlarından hangilerine aykırı bir şekilde oluştuğunu kanıtlar?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

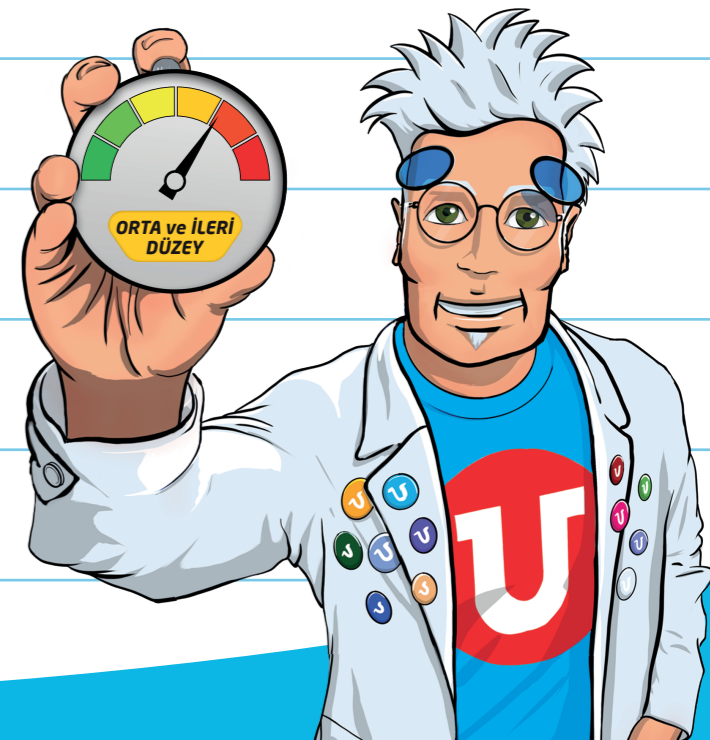

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Tarımdan Ticarete Ekonomi

OSMAN SARI

TARIMDAN TİCARETE EKONOMİ

TARIM

TİCARET

ORTA ÇAĞ AVRUPADA TİCARET

TİCARET YOLLARI

TARIM

- Avcılık ve toplayıcılıktan tarıma geçilmesi ile birlikte insanlar tükettiklerinden çok üretmeye başlamıştır.
- Kentlere gelen bu insanlar iş bölümü gereği farklı işlerle uğraşmaya başlayınca uğraş alanları ve kazançlar da farklılaşmıştır.

Yerleşik Hayat

İş Bölümü

Artı ürün

Ticaret - Sınıf farklılıkları

Devletleşme

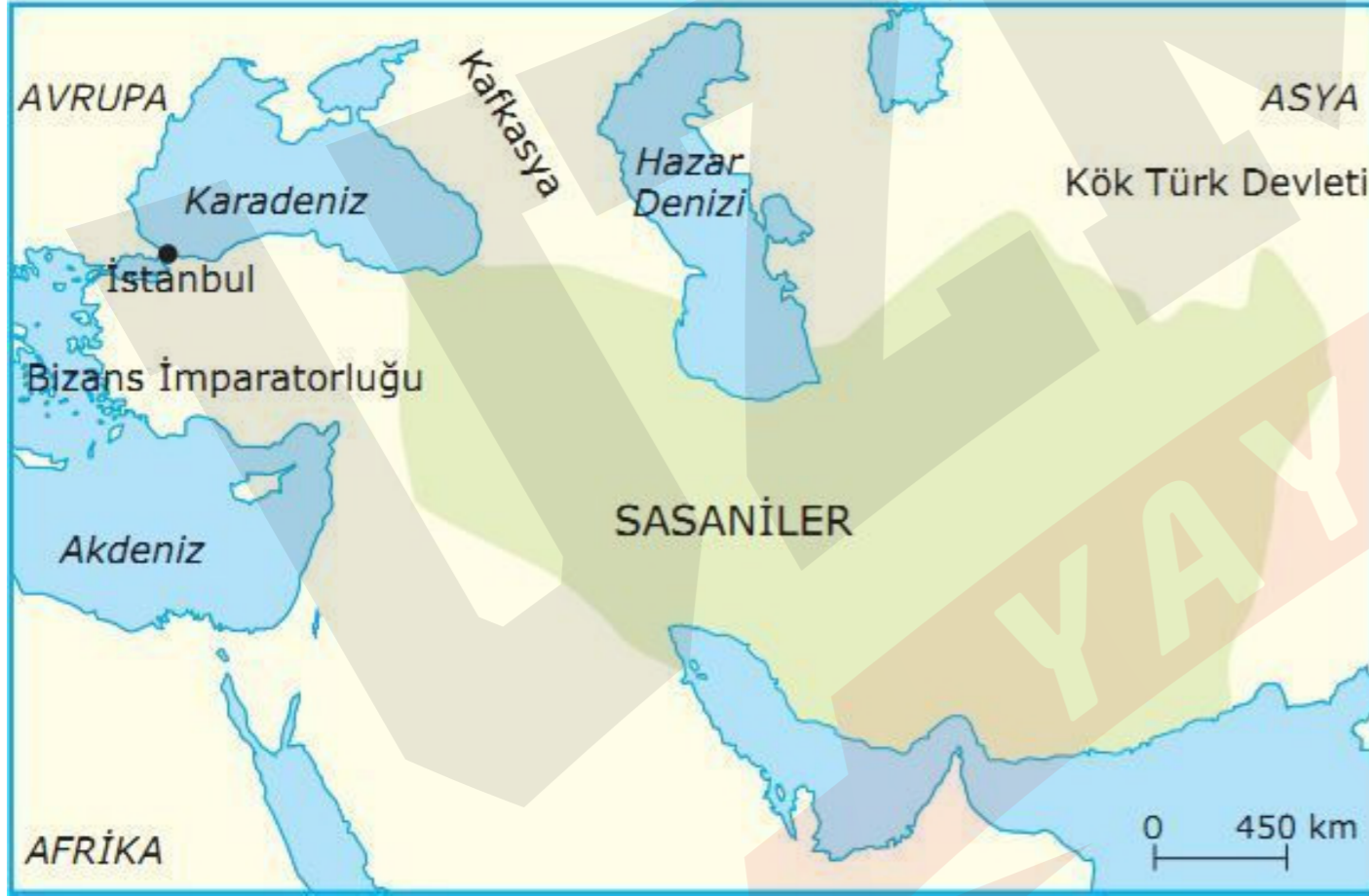
Vergi sistemi
Ordu

Artı Ürünün Siyasi Yapıya Etkisi

Doğu Ülkelerinde

- Toprakların tanrı adına hükümdara ait olması monarşileri daha da güçlendirmiştir.

Avrupa' da

- Feodalite ve derebeylikler ortaya çıkmıştır.

Orta Çağ Avrupası'nda Toplumsal Yapı

I-Soylular

II-Din Adamları

III-Burjuvalar

IV-Köylüler

V-Serfler

Topraktan gelen siyasi ve hukuki üstünler

Dine dayalı siyasi ve ekonomik güç

Dine dayalı siyasi ve ekonomik güç

Dine dayalı siyasi ve ekonomik güç

Dine dayalı siyasi ve ekonomik güç

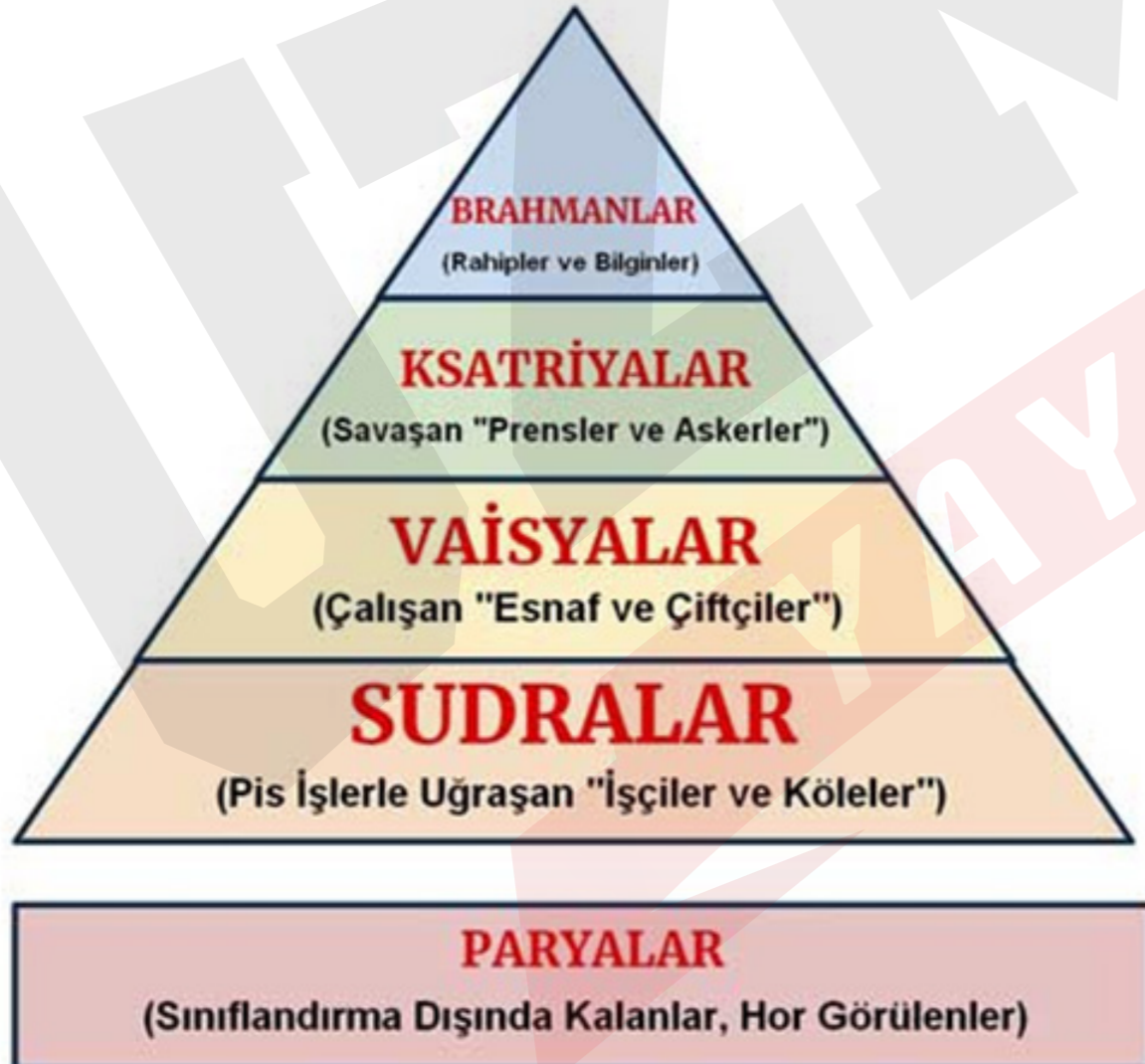
HİNDİSTANDA TOPLUMSAL YAPI

→ Toprak mülkiyeti Avrupa'da feodaliteyi ortaya çıkarırken Hindistan'da da Kast sisteminin doğuşuna ortam hazırlamıştır. Bu sistem İlk Çağ'da doğmuş ve etkisi azalarak günümüze kadar gelebilmiştir.

Kast Sistemi

→ Sınıflar arası geçiş yasaktır.

→ Toplumsal birliği engellemiştir.

TİCARET

- Orta Çağ' da ticaretin daha önceki dönemlerde yapılan ticarettten çok önemli bir farkı vardır. Bu Çağ'da ticaret uzun mesafelerde yapılmaya başlamıştır. Bu sayede Anadolu, İran, Suriye, Hindistan, Çin, Mısır birer ticaret merkezi haline gelmiştir.
- İslam Ülkelerinde ticaret, Orta Çağ'da gelişmiştir. İslam devletinin hakim olduğu topraklarda büyük hacimli ticaret yapılan, kültürel etkileşimin yoğun olduğu metropoller ortaya çıkmıştır.

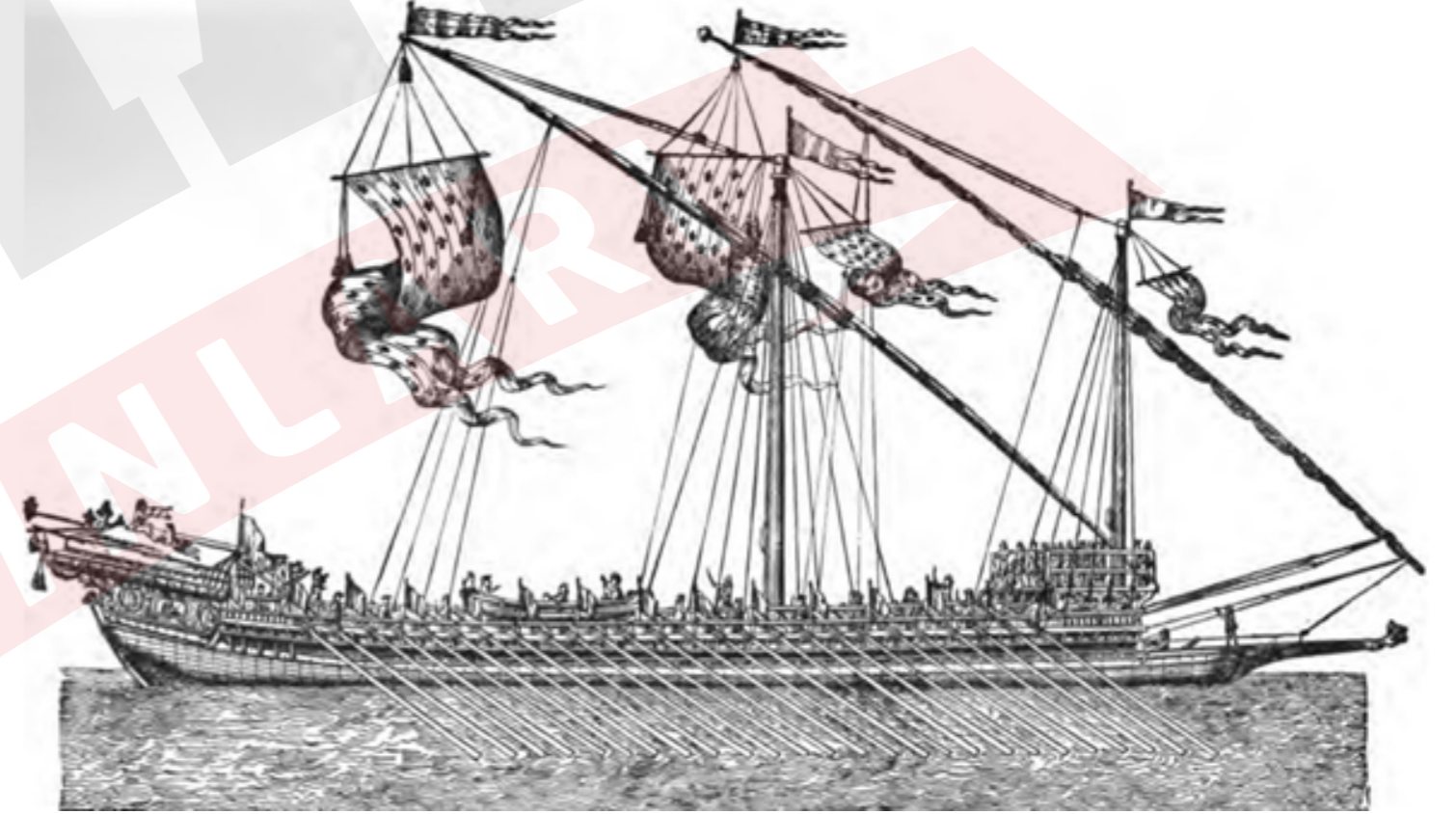

KARA YOLU TİCARETİ

- Ulaşımın hayvan gücüne dayanması ve zor şartlar nedeniyle seyahate katılanların sayısı kısıtlı olmuştur.

DENİZ YOLU TİCARETİ

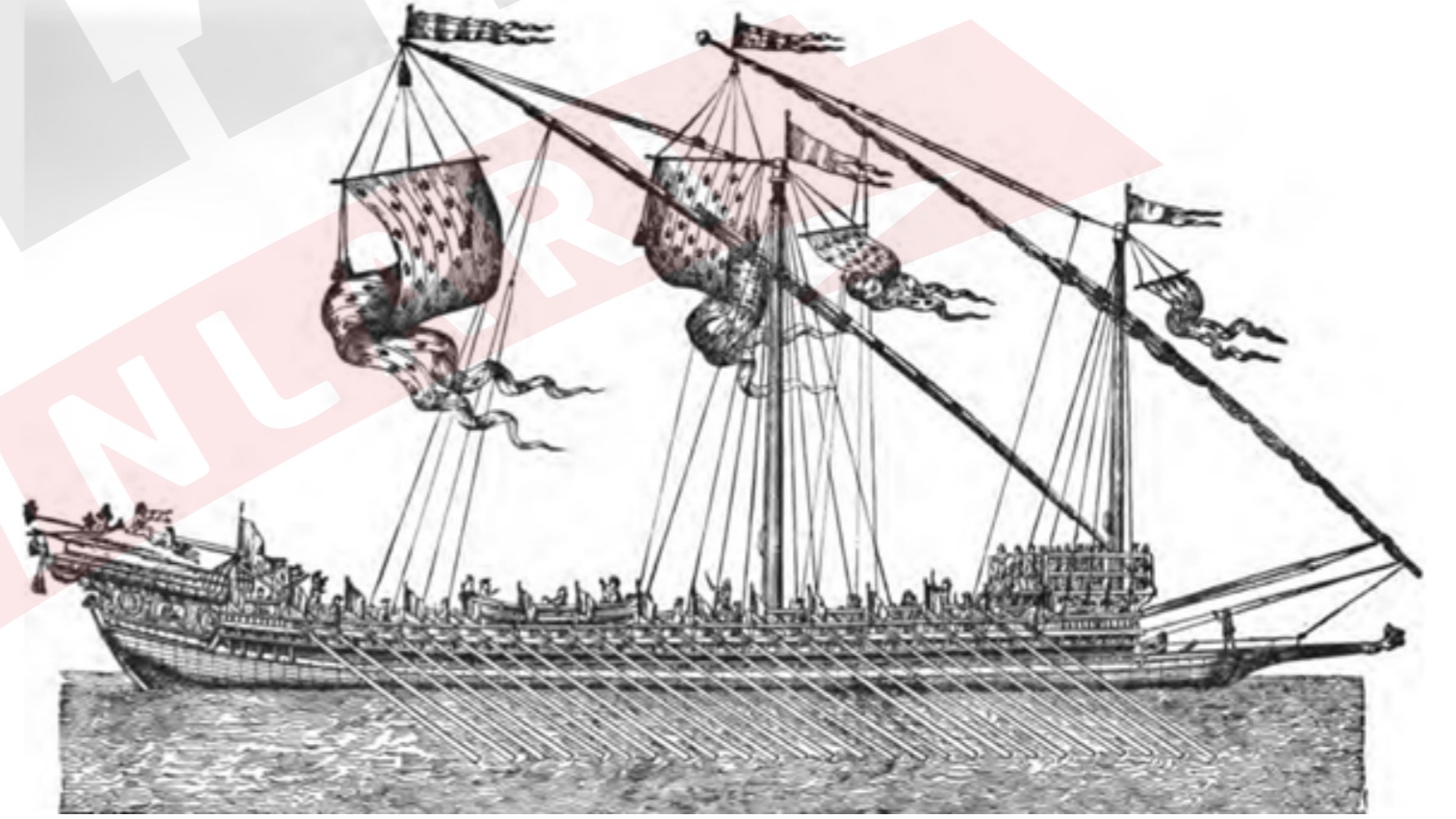
KARA YOLU TİCARETİ

- Ulaşımın hayvan gücüne dayanması ve zor şartlar nedeniyle seyahate katılanların sayısı kısıtlı olmuştur.

DENİZ YOLU TİCARETİ

- İnsan (Kürekli gemi) veya rüzgâr gücü ile gerçekleşirdi. Orta Çağ'da üç yelkenli gemilerin, pusula ve haritanın da kullanımıyla denizciliğin ticari değeri artmaya başlamıştır.

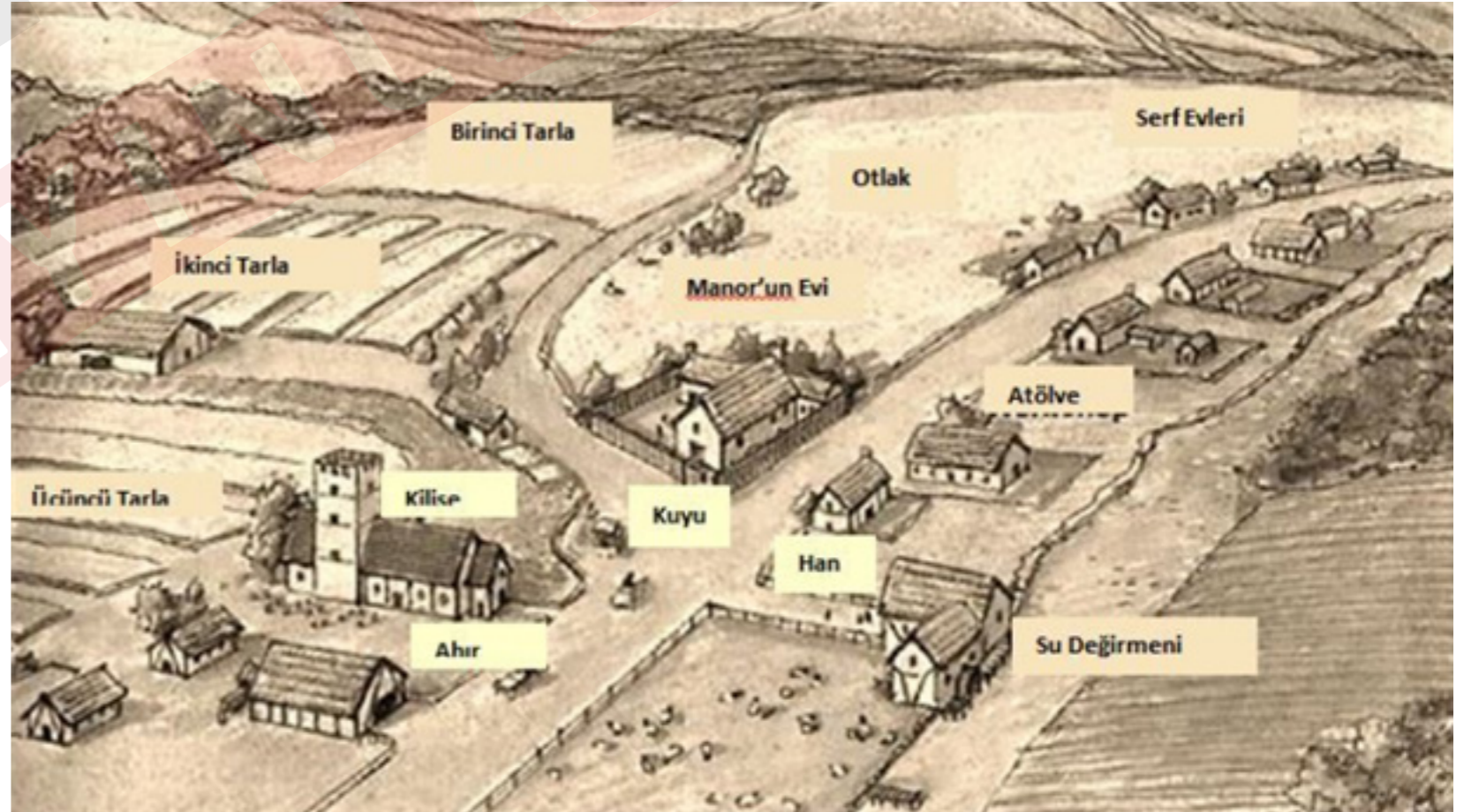

ORTA ÇAĞDA TİCARET

→ Ticaret neredeyse durmuştur.

Nedenleri ?

- Roma İmparatorluğunun yıkılması ile oluşan **siyasi boşluk** nedeniyle güvenlik sorununu ortaya çıkarması
- Feodal beylerin **gümrük vergisi** alması sonucu fiyat artışlarının etkisi
- Şehir nüfusunun azalması ile **dışa kapalı köy hayatı** yaygınlaşması

TİCARET YOLLARI

İPEK YOLU

- En çok taşınan mal ipek olsa da kağıt, değerli taşlar, porselen, cam eşya taşınana çoğunlukla doğal bir yoldur.
- Sadece kervanların, tüccarların seyahat ettiği bir yol değildi. Bilginlerin, orduların, fikirlerin, kültürlerin üzerlerinde seyahat ettiği bir yoldu. Örneğin Marko Polo bu yol üzerinden Çin'e kadar seyahat etmiştir.
- Bu yola hakim olmak için başta Türkler ve Çin olmak üzere, Bizans, Sasaniler, Moğollar, Araplar birbirleri ile sürekli mücadele etmişlerdir.

BAHARAT YOLU

- Hindistan'dan başlayan Baharat Yolu Basra körfezi ve Kızıldeniz ve Akdeniz'e ulaşır.
- Doğu Akdeniz limanlarına taşınan mallar, İtalyan tüccarlar tarafından alınarak Avrupa ülkelerine taşınırdı.

KÜRK YOLU

- Karadeniz'in kuzeyinden başlayıp Çin'e kadar uzanan bir yoldur.

LİMAN

- İhracat (Dış satım), ithalat (Dış alım) mallarının giriş çıkış noktası olmanın yanında, malların depolandığı, gümrük denetimlerinin yapıldığı, pazarlama ve dağıtım işlerinin yürütüldüğü merkezlerdi.

HAN

- Şehir merkezlerinde bulunur alt katında perakende ticaret yapılan dükkânlar bulunurken üst katta yolcuların konakladığı odalar vardı.

KAPAN

- Şehirlere gelen malların toplandığı toptancı halleridir. (Un kapan, Yağ kapanı) Kapanlara gelen mallar perakendeciler ve imalathaneler arasında dengeli biçimde dağıtılarak karaborsa, aşırı fiyat artışı, tekelleşmenin önüne geçilirdi.

BEDESTEN

- Kapalıçarşı'ya benzetilebilir. Şehirlerde değerli eşyaların satıldığı, saklandığı vergilendirildiği yerlerdir.

ARASTA

- Aynı iş kolunda üretim ve ticaret yapan esnaf ve zanaatkârların toplandıkları sokaklardır. Arastaları ahilik teşkilatı ile birlikte Türk-İslam şehirlerinde düşünürsek daha anlamlı olur.

PANAYIR

- Geniş çaplı ticaretin yapıldığı, yılın belirli zamanlarında şehirlerin yakınına kurulan panayırar özellikle Avrupa'da Orta Çağ boyunca oldukça yaygındır.

Örnek:

Mezopotamya'nın kurak olması, sulamalı tarımı zorunlu kılmıştır. Bu yüzden bölgede sulama kanallarının yapılmasıyla üretim artmış ve ürün fazlası yani artı ürün ortaya çıkmıştır.

Bu durum;

- I. üretimin planlanması,
- II. ürünün depolanması,
- III. ürünlerin korunması

ihtiyaçlarından hangilerine neden olmuştur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

Örnek:

Hindistan'da egemen olan sınıflı toplum yapısı aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılmıştır?

- A) Kast
- B) Parşömen
- C) Serf
- D) Ahuramazda
- E) Feodalite

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi Türk - İslam dünyasında görülen ticari amaçlı mekanlardan biri değildir?

- A) Kervansaray
- B) Çatalhöyük
- C) Liman
- D) Kapan
- E) Arasta

YAYINLARI

Örnek:

İslamiyet'in ilk dönemlerinde daha çok korunma, savunma ve askerî amaçlı inşa edilerek karakol veya ordugâh olarak kullanılan; ancak zamanla ticari konaklama merkezi haline gelen yapılar aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılmıştır?

A) Konsül

B) Ziggurat

C) Ribat

D) Senato

E) Nom

YAYINLARI

Örnek:

XIII. yüzyılın sonuna kadar pek çok ülkenin ticaretinde önemli rol oynayıp, ekonomik hayata canlılık getirmenin yanında her türlü sosyal ve kültürel faaliyetin yapıldığı; günümüzdeki fuarlara benzeyen sosyal faaliyet alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Panayır
- B) Şadırvan
- C) Liman
- D) Bedesten
- E) Kapan

Örnek:

Görselde verilen ticari güzergahlar renklere bakılarak aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

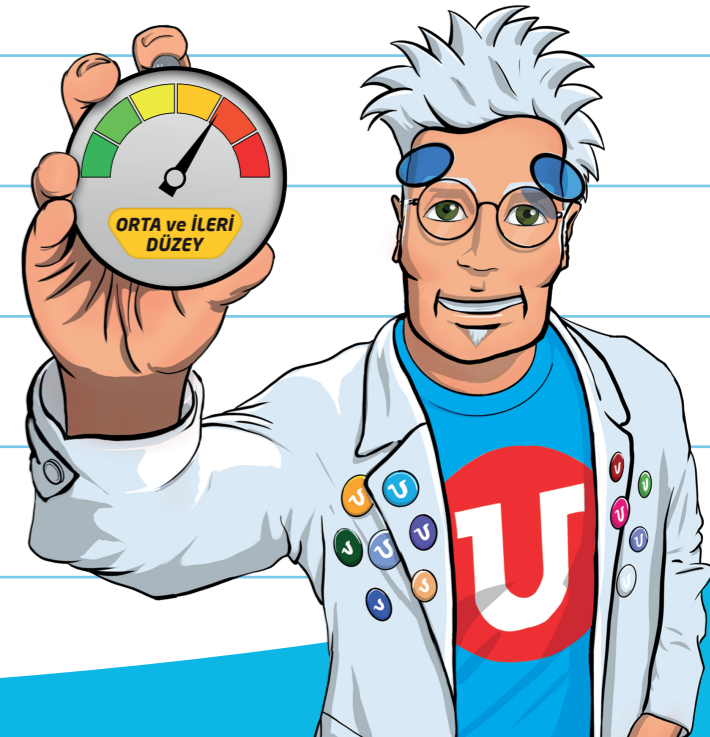
I.	II.	III.
A) İpek Yolu	Kürk Yolu	Baharat Yolu
B) Baharat Yolu	İpek Yolu	Kürk Yolu
C) Baharat Yolu	Kürk Yolu	İpek Yolu
D) Kürk Yolu	İpek Yolu	Baharat Yolu
E) İpek Yolu	Baharat Yolu	Kürk Yolu

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Orta Çağ'da Ordu

OSMAN SARI

ORTA ÇAĞ'DA ORDU

ORTA ÇAĞ DA BATI AVRUPA DA ORDU

GÖÇEBE VE YERLEŞİKLERDE ASKERİ YAPI

İlk Çağ'dan itibaren Devletler Neden Ordu Kurmayı Önemsemiştir?

- Varlıklarını devam ettirebilmek
- Savaşlarda başarılı olabilmek
- Huzuru ve düzeni sağlayabilmek

ORTA ÇAĞDA BATI AVRUPA'DA ORDU

- Orta Çağ'ın başlarında çoğunlukla fakir köylüler savaş zamanı orduya katılırdı. Ancak bu yapının istilalara karşı yetersiz olduğu Kavimler Göçü ile anlaşılınca Feodal sisteme geçilmiştir.

Plep (Orta ve Alt Sınıf) Hukuku

- Toprağın mülkiyeti soylu (serf) şövalyelerdedir.
- Şövalyeler toprakların geliri karşılığı krala bağlılık yemini eder ve belli bir sayıda asker yetiştirir.
- Savaş zamanı askerleri ile kralın ordusuna katılırlar.

FEODAL ASKERİ YAPININ ZARARLARI

- Ordular küçük oldukları için uzun süreli seferler düzenlenememiştir.
- Krallar büyük seferlere ancak vassalların (soylular) rızasıyla girişebilmiştir.
- Disiplin yönünden genelde zayıf olan Avrupa ordularında güçlü vassallar (şövalyeler), her fırsatta kralın otoritesine karşı çıkmıştır.
- Merkezi otoriteye dayalı olmadığı için ülkeler genelde dış tehditlere karşı zayıftır.

KARA SAVAŞLARI

Avrupa' da

Hantal zırhlar

Şövalyeler

Basit Okçular

Kuşatma teknikleri

Orta Asya'da

KARA SAVAŞLARI

Avrupa' da

Orta Asya'da

Türk ve Moğol atlı okçuları
Disiplinli ve cesaretli
Hafif süvari teknikleri
Onlu sistem
Turan taktiği

KARA SAVAŞLARI

Avrupa' da

Hantal zırhlar
Şövalyeler
Basit Okçular
Kuşatma teknikleri

Orta Asya'da

Türk ve Moğol atlı okçuları
Disiplinli ve cesaretli
Hafif süvari teknikleri
Onlu sistem
Turan taktiği

→ Haçlı Seferleri sırasında hantal zırh ve silahlara dayalı Avrupa orduları, hafif zırhlı, hızlı ve seri atışlar yapan Türk ve Müslüman orduları karşısında ağır kayıplar vermiştir.

ORTAÇAĞ DA ÜCRETLİ ORDULAR

- İlk Çağ'da daha çok bağımsız ücretli askerler ve köylüler ordu da yer alırken Orta Çağ'da artan siyasi rekabetler bu tip askeri yapıların yetersiz kalmasına neden olmuştur.

Nakit maaşlı askerler

Toprak geliri karşılığı askerler

ORTAÇAĞ DA ÜCRETLİ ORDULAR

→ İlk Çağ'da daha çok bağımsız ücretli askerler ve köylüler ordu da yer alırken Orta Çağ'da artan siyasi rekabetler bu tip askeri yapıların yetersiz kalmasına neden olmuştur.

Nakit maaşlı askerler

Bizans: Peçenek, Kuman ve Uzlar'dan oluşan ordular.

İngiltere ve Fransa: XI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ücretli askerler ordunun asli unsuru hâline gelmiştir.

XIV. yüzyıldan itibaren devletler sürekli **piyade** kıtaları bulundurmaya başlamıştır.

Toprak geliri karşılığı askerler

ORTAÇAĞ DA ÜCRETLİ ORDULAR

→ İlk Çağ'da daha çok bağımsız ücretli askerler ve köylüler ordu da yer alırken Orta Çağ'da artan siyasi rekabetler bu tip askeri yapıların yetersiz kalmasına neden olmuştur.

Nakit maaşlı askerler

Toprak geliri karşılığı askerler

Batı Avrupa'da köylünün sahibi olan soylu egemenliğine dayalı feodal tımar anlayışı egemendir.

İslam dünyasında köylünün sahibi değil amiri olan tımar sistemi egemendir.

TOP VE TÜFEK

1331' den sonra kullanılmaya başlanmıştır.

Osmanlılar:

- Toplar ilk kez I. Kosova savaşı'nda kullanılırken,
- XIV. yüzyılda yeniçeri birlikleri ile tüfekler kullanılmaya başlanmıştır.

TOP VE TÜFEK

1331' den sonra kullanılmaya başlanmıştır.

Osmanlılar:

→ Toplar ilk kez I. Kosova savaşı'nda kullanılırken,

→ XIV. yüzyılda yeniçeri birlikleri ile tüfekler kullanılmaya başlanmıştır.

→ Fransa:

→ XV. yüzyılda silahlı askerlerden oluşan daimî bir kıta oluşturmuştur.

GÖÇEBE VE YERLEŞİKLERDE ASKERİ YAPI

Göçebe

- Gönüllülük esaslıdır.
- Tümüyle süvaridir.
- Yaşam tarzı nedeniyle zorluklara karşı dayanıklıdır.
- Ordu - Millet anlayışı egemendir.
- Meydan savaşına yatkın iken kuşatma savaşlarında yetersizdir.

Yerleşikler

GÖÇEBE VE YERLEŞİKLERDE ASKERİ YAPI

Göçebe

Yerleşikler

- Daha çok maaşlı birliklerdir.
- Daha çok piyadedir.
- Halk askerlikten uzaktır.
- Göçebe ordular karşısında yetersiz olsa da kale savunmasında etkilidir.

Örnek:

İlk Çağ devletlerine ait olarak verilen aşağıdaki örneklerden hangisi başarılı bir savaş stratejisi için örnek uygulama olarak gösterilemez?

- A) Kale kuşatmaları sırasında piyade orduların ve teknik araçların önemsenmesi
- B) Fenikelilerin tarihteki ilk donanmayı oluşturması
- C) Mısırda tanrı kral anlayışının benimsenmesi
- D) Savaş arabalarına dayalı saldırı taktiklerine yönelinmesi
- E) Roma İmparatorluğu'nda lejyon adlı birliklerin kurulması

Örnek:

Konargöçer topluluklarda askerlik ve sivil hayatın iç içe olması, düğün ve şenliklerde dahi ata binme, ok atma yarışları ve güreş gibi etkinliklere yer verilmesi;

- I. savunma ihtiyacı,
- II. asker millet anlayışı,
- III. milli devlet düşüncesi

durumlarından hangileri ile ilişkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

Örnek:

Orta Çağ'da Avrupa'da savaşlar; şövalyeler, okçular ve kuşatma teknikleri etrafında dönen kara savaşları şeklinde gelişirken Orta Asya'ya hâkim olan Türk ve Moğollar, atlı okçuları ve onlu sistemle öne çıkmışlardır.

Bu bilgiler doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türk ve Moğollar daha çok meydan savaşlarını tercih etmiştir.
- B) Avrupa'daki askeri yapıda soylular da yer almıştır.
- C) Orta Asya orduları düzenli birliklerden oluşmuştur.
- D) Türk ve Moğol orduları süvarilerden oluşmuştur.
- E) Asya'da Türk ve Moğollar dışında egemenlik kurabilen bir askeri güç yoktur.

Örnek:

Batı Avrupa'daki krallar; soylu şövalyelere at, zırh, mızrak, kılıç, kalkan gibi ihtiyaçlarını satın alabilmeleri ve askerî eğitimlerinde gerekli masrafları karşılayabilmeleri için kraliyet topraklarından belli ölçüde arazi bağışlamıştır.

Bu sistem Türk İslam dünyasında görülen aşağıdaki uygulamalardan hangisi ile benzer özellik taşır?

- A) İkta
- B) Ribat
- C) Akıncı
- D) Veraset
- E) Vakıf

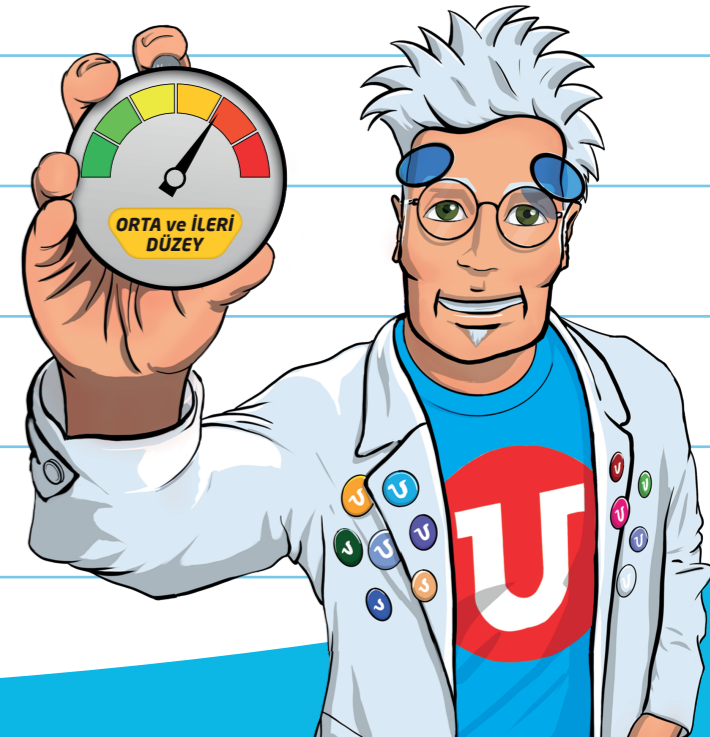

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Kanunlar Gelişiyor

OSMAN SARI

KANUNLAR GELİŞİYOR

ROMA HUKUKU

12 LEVHA KANUNLARI

JUSTINIANUS KANUNLARI

CENGİZ YASASI

ROMA HUKUKU

Patrici (Seçkinler) Hukuku

Roma'nın ilk yıllarında geçerli olan hukuk sistemi, devletin kurucusu olan Patricilerin adetlerine dayanmıştır.

“Yurttaşlar Hukuku” adı verilen bu kanunlardan yalnızca patriciler yararlanmıştır.

ROMA HUKUKU

Patrici (Seçkinler) Hukuku

Roma'nın ilk yıllarında geçerli olan hukuk sistemi, devletin kurucusu olan Patricilerin adetlerine dayanmıştır.

“Yurttaşlar Hukuku” adı verilen bu kanunlardan yalnızca patriciler yararlanmıştır.

Plep (Orta ve Alt Sınıf) Hukuku

Plepler yazılı olmayan ayrı bir hukuka tabidir.

Şekilci ve sert hükümler içermiştir.

Yargıçlar, patricilerden oluşan rahipler olduğu için keyfi davranabilmiştir.

Bu durum Roma'daki Patrici-Plep çatışmasına neden olmuştur.

12 Levha Kanunları (MÖ.451-MÖ.449)

Patrici - Plep çatışması sonrasında pleplerin istekleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

12 Levha Kanunları (MÖ.451-MÖ.449)

Patrici - Plep çatışması sonrasında pleplerin istekleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Temel Özellikleri

Bir komisyon tarafından hazırlanan kanunlar 12 adet tunç levhanın üzerine kazınarak Roma şehrinin meydanına asılmıştır.

Patricilerin keyfi hareketlerinin önlenmesi, sınıf ayrımının ortadan kaldırılması için önemli bir adım atılmıştır.

Pleplere devlet görevine katılma, patricilerle evlenme hakkı tanınmıştır.

12 levha kanunları Modern Avrupa Hukukunun temelini atmıştır.

12 LEVHA KANUNLARI

- Bir kimse, kendisine borçlu olan kişiyi hâkim (majistra) önüne götürürse ve borçlu borcunu ödeyemezse muayyen şekillere riâyet ederek ona el koyar, evine götürür ve zincire vurur.
- Muayyen zaman içinde yine ödeyemezse öldürebilir veya köle olarak satabilir.

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

- Madde 4- Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticareti her türlü biçimde yasaktır.
- Madde 5- Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez.

Justinianus Kanunları (527-565)

- On iki kişilik komisyonun beş yıllık çalışması neticesinde Roma kanunlarının toplanması ile ortaya çıkmıştır.
- Madde madde yazılmamış, belli olaylar için verilmiş somut örneklerle kanun maddeleri anlatılmıştır.
- İlk defa kamu (Devlet) ve özel hukuk ayrımı yapılmıştır.
- Günümüzdeki medeni hukukun (aile, kişi ve miras hukuku konularındaki düzenlemeleri ile) temelini oluşturmuştur.

Sürgün veya servete el koyma gibi cezalar vardır.

Hapis cezası yoktur. Suçlular manastıra kapatılır.

Amaç cezalandırma değil,

Arındırma,

İyileştirme,

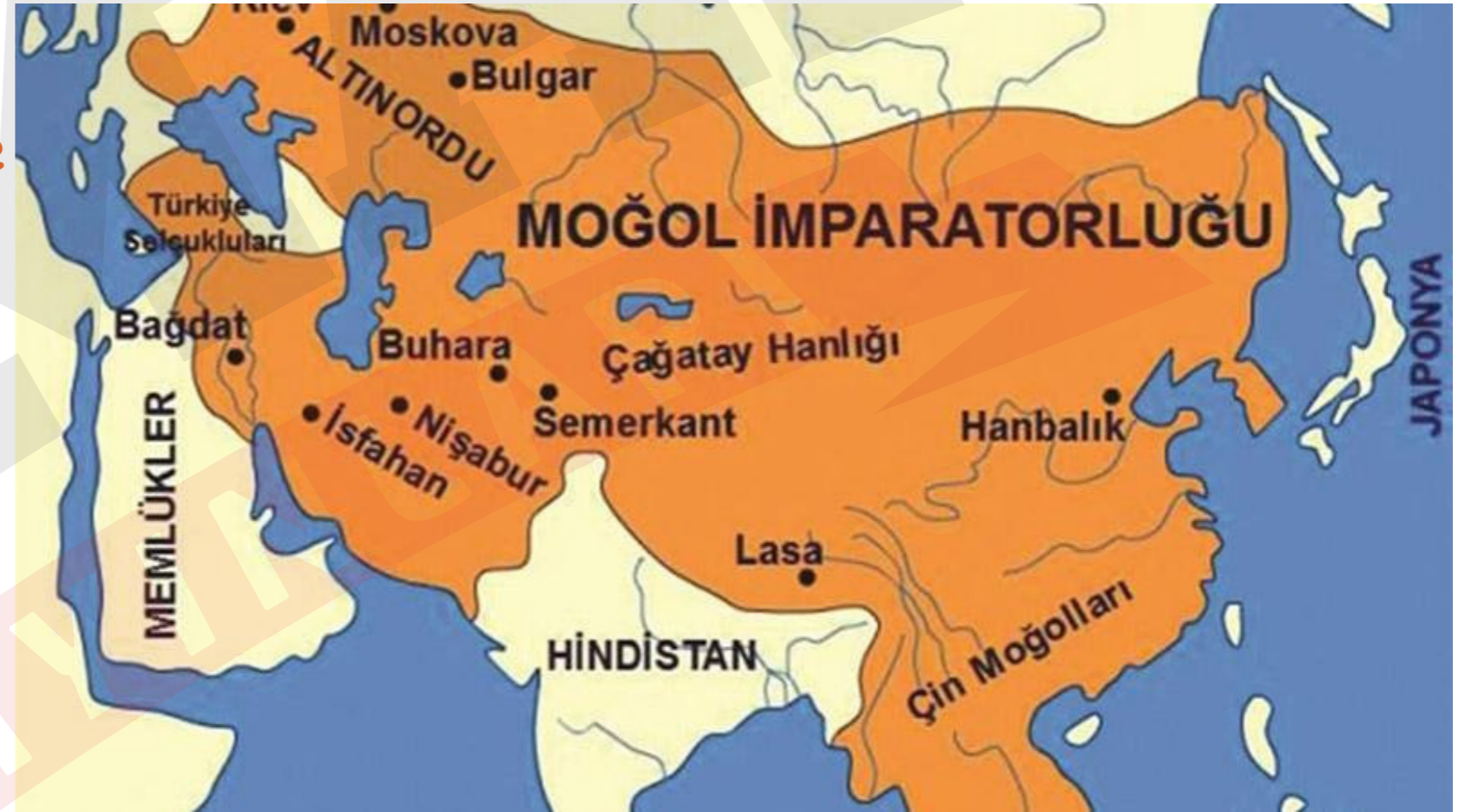
Caydırıcıdır.

Aile kurumu ve evlilik konusu dinî bir temele oturtulmuştur.

CENGİZ YASASI

- Cengiz han 13. yüzyıl başlarında büyük bir Moğol İmparatorluğu kurmuştur.
- Cengiz Han devletin askeri güçle kurulduğunu, ancak kanunla ve kalemle idare edilebileceğini bildiği için Uygur kanunlarından yararlanılarak kendi adıyla anılan yasaları hazırlatmıştır.
- Kanunlar Uygurca yazılmıştır.

- Otuz üç defter hâlinde düzenlendiği varsayılan bu yasalar, İslamiyet'i kabul eden Moğol hanedanları tarafından da uygulanmıştır.
- Moğol devleti sonrası Anadolu ve İranda kurulan Türk devletlerince hazırlanan yasakname adlı hukuk metinlerinde de kullanılmıştır.

CENGİZ YASASINDAN ÖRNEKLER

- Zina, yalan, sihirbazlık, kavgada birine yardım etmek, kaçan esiri tutup sahibine teslim etmemenin cezası ölümdür.
- Elinde çalıntı at bulunan kimse onu iade etmeli ayrıca dokuz at daha vermelidir. Bu atları vermeye gücü yoksa çocuklarını vermelidir, çocuğu da yoksa idam edilir.

Örnek:

Bu günkü Avrupa hukuk sisteminin temeli olarak aşağıdakilerden hangisi kabul edilir?

- A) Roma hukuku
- B) Sümer hukuku
- C) Babil hukuku
- D) Mısır hukuku
- E) Bizans hukuku

YAYINLARI

Örnek:

İlk Çağ'da Roma İmparatorluğu;

- sınıfsal çatışmalar sonucunda On İki Levha Kanunları'nı hazırlamış,
- Mısır kaynaklı güneş takviminden etkilenerek Jülyen Takvimini oluşturmuş,
- Akdeniz'in çevresinde tek egemen güç haline gelmiştir.

Yalnız bu bilgiler Roma İmparatorluğu ile ilgili aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaz?

- A) Bilimsel çalışmalar yapılmıştır.
- B) Tarihin en büyük sömürge imparatorluğu olmuştur.
- C) Kültürel etkileşim yaşamışlardır.
- D) Hukuksal düzenlemeler önemsenmiştir.
- E) Yayılmacı bir politika takip etmişlerdir.

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi Türk ve Moğol törelerinin düzenlenmesiyle ortaya çıkmış kanunlardır?

- A) Urukagina Kanunları
- B) Hammurabi Kanunları
- C) 12 Levha Kanunları
- D) Cengiz Han Yasası
- E) Justinianus Yasaları

YAYINLARI

Örnek:

Cengiz Han yasalarında yer alan,

- Ölüm cezasına çarptırılan kişi diyet vererek ölüm cezasından kurtulabilir.
- Kaçan bir esiri veya harp tutsağını ele geçirip de sahibine iade etmeyen ölümle cezalandırılır.
- Her türlü mabedlere hürmet edilmelidir. Bütün dinlerin ruhani reisleri her türlü vergi ve mükellefiyetlerden muaf tutulmalıdır.

maddeleri doğrultusunda aşağıdaki yargılardan hangine ulaşamaz?

- A) Cezalarda fidye uygulamasına yer verilmiştir.
- B) Sosyal yaşamda kölelere rastlanılmıştır.
- C) Hoşgörülü bir din anlayışı egemendir.
- D) Toplumsal yapıda tam bir eşitlik egemendir.
- E) Hukuk devleti anlayışını çağrıştıran düzenlemelere de yer verilmiştir.

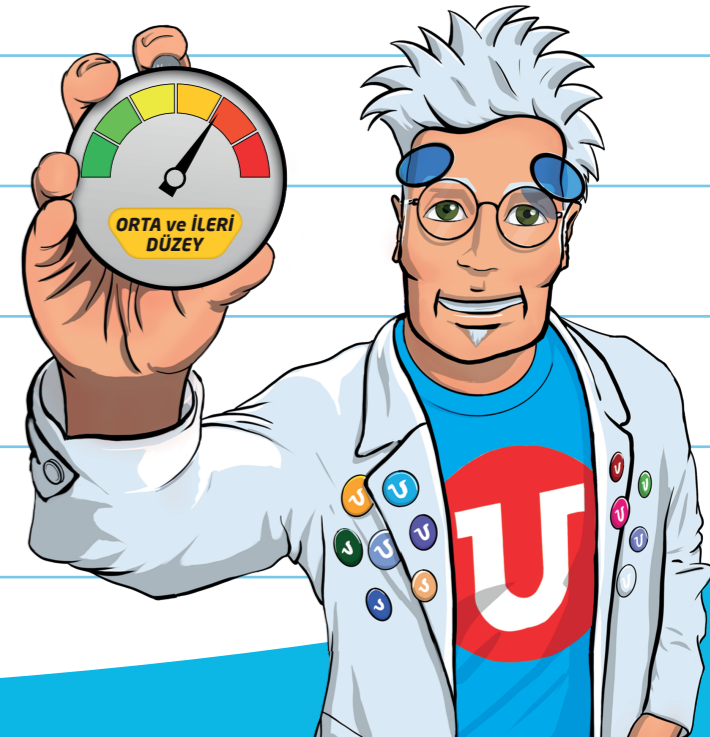

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Orta Asya'da İlk Türk İzleri

OSMAN SARI

ORTA ASYA'DA İLK TÜRK İZLERİ

TÜRK ADININ ORTAYA ÇIKIŞI

COĞRAFİ AD OLARAK TÜRKİYE

ORTA ASYANIN İLK MEDENİYET MERKEZLERİ

TÜRK ADININ ORTAYA ÇIKIŞI

Türk adın ilk kez Çin kaynaklarında **Tu kie** olarak yer almıştır.

Türk kelimesi ile ilk kez Kök Türkler'de kullanılmıştır.

Siyasi ad olarak ilk kez Kök Türk Devleti'ni tanımlamak için kullanılmıştır.

Türk adı ilk kez bir belgede Orhun Kitabelerinde kullanılmıştır.

TÜRK ADININ ANLAMI

Uygur
Kaynakları

Güçlü
Kuvvetli

TÜRK ADININ ANLAMI

Uygur
Kaynakları

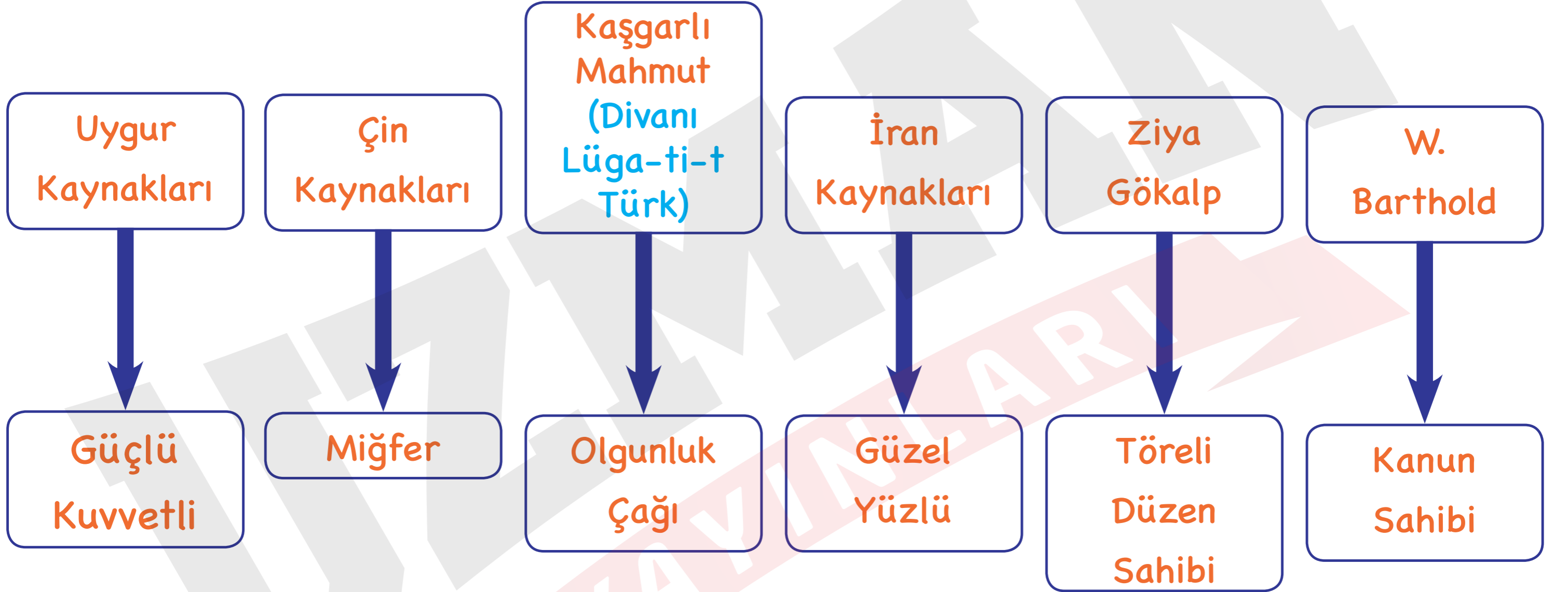
Çin
Kaynakları

Güçlü
Kuvvetli

Miğfer

TÜRK ADININ ANLAMI

COĞRAFI AD OLARAK TÜRKİYE

İlk kez VI. yüzyılda "Orta Asya" için Türkiye

IX ve X. yüzyıllarda "Volga'dan, Orta Avrupa'ya kadar" uzanan sahaya Türkiye

Bizans Kaynakları

Bizans ve Avrupa Kaynakları

Avrupa Kaynakları

Avrupa Kaynakları

COĞRAFI AD OLARAK TÜRKİYE

Bizans Kaynakları

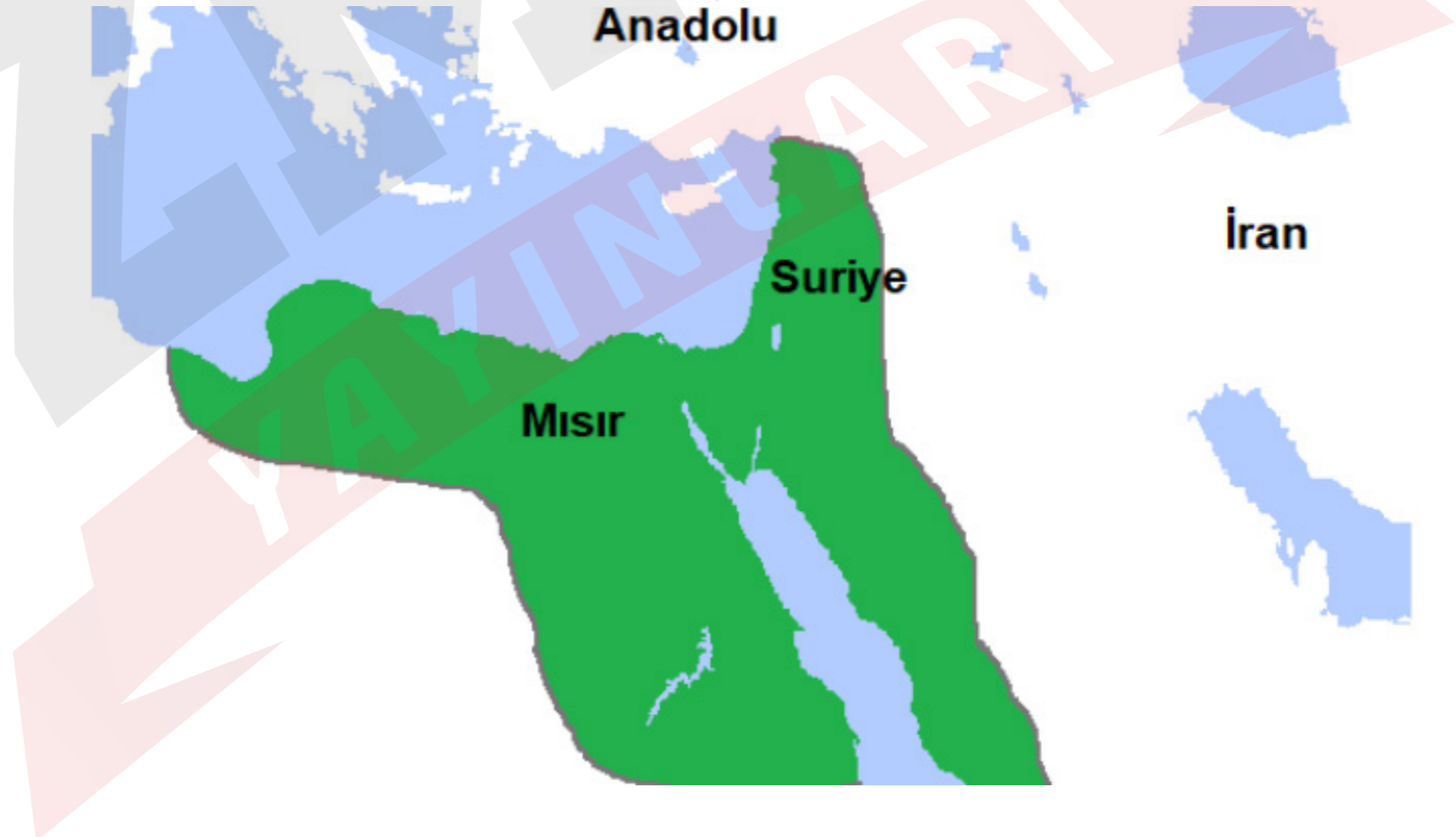
İlk kez VI. yüzyılda "Orta Asya" için Türkiye
IX ve X. yüzyıllarda "Volga'dan, Orta Avrupa'ya kadar"
uzanan sahaya Türkiye

Bizans ve Avrupa
Kaynakları

XI-XIII. yüzyıllarda Mısır ve Suriye'ye Türkiye

Avrupa
Kaynakları

Avrupa
Kaynakları

COĞRAFI AD OLARAK TÜRKİYE

Bizans Kaynakları

Bizans ve Avrupa Kaynakları

Avrupa Kaynakları

Avrupa Kaynakları

XII. yüzyıldan itibaren "Anadolu" için Türkiye

XV. yüzyıldan itibaren "Balkanlar" için Türkiye

Türkler'in Anayurdunun Sınırları

Batıda Hazar Denizi'nden

Doğuda Kingan Dağları'na,

Kuzeyde Altay Dağları ve Baykal Gölü'nden

Günayde Hindikuş ve Karanlık Dağlar

ORTA ASYA NIN İLK MEDENİYET MERKEZLERİ

Anav
Kelteminar
Afanasyevo

Andronova
Karasuk
Tagar

Anav Kültürü (MÖ 4000-MÖ 1000)

- Türkmenistan-Hazar Gölü yakınlarında
- Yapılan kazılarda ortaya çıkan seramik örneklerinin, bozkır (yarı göçebe) kökenli bir halka, özellikle de Türklere ait olduğu düşünülmektedir.
- Türk kültürünün önemli bir unsuru olan at, ilk defa bu kültürde görülmüştür. Orta Asya'nın en eski kültürüdür.

Afenesyevo Kùltürü (MÖ 2500-MÖ 1700)

- Türklere ait en eski kùltür bölgesi olarak kabul edilmektedir. Çakmak taşından ok uçları, bıçaklar, kemik iğneler, bakır eşyalar, basit çömlekler bu kùltürün belli başlı eserleridir.

Andronova Kültürü (MÖ 1700-MÖ 1200)

- Yenisey yakınlarındaki Andronova yerleşiminden alır.
- Afanesyevo kültürünün daha geniş bir alana yayılmış ve gelişmiş şeklidir.
- Afanesyevo ve Andronova kültürü, Ön Türkler yani Türklerin ataları tarafından meydana getirilmiştir.

Karasuk Kùltürü (MÖ 1200-MÖ 700)

- Karasuk Nehri'nden adını alır.
- Bu kùltürün en önemli özelliği, dünyanın pek çok bölgesine göre demiri daha erken işlemeye başlamasıdır.
- İskit kùltürünü oluşturan atlı-göçebe kùltürünün Orta Asya'ya yayılmasını sağlamışlardır.

Tagar Kültürü (MÖ 700-MÖ 300)

- Tagar kültürü, kendinden önceki Türk kültürlerinin bir sentezi ve gelişmiş şeklidir.
- Bölgenin adından dolayı burada yaşayan insanlara Altaylılar denilmeye başlanmıştır.

Pazırık Kurganı (MÖ 200-MÖ 500)

- Halı ve küçük el sanatlarının örneklerinin bulunduğu Pazırık Kurganında ele geçirilen objeler ve eserler, Altay'ın altın dağları bölgesinde UNESCO Dünya Mirası Bölgelerinden birisidir.
- Bulunan eserler arasında en değerlilerinden biri olan boyu 200, eni 189 cm, kalınlığı 2 mm olan bu Pazırık Halısıdır. her 10 santimetre karede 36.000 düğüm bulunmaktadır. Dünyanın en eski halısı olarak kabul edilir.

Esik Kurganı ve Altın Elbiseli Adam (İskitliler)

- Kurgandan çıkarılan bir de belli bir kısmı kırılmış gümüş bir kadeh vardır. Kadehin üzerinde Göktürk harflerine benzeyen 24 harften oluşan bir metin yazılmıştı.
- Bazı araştırmacılar bu yazıyı "Tigin 23'ünde öldü. Esik halkının başı sağ olsun." şeklinde okumuştur.
- Her ne kadar bahsi geçen yazının Türkçe olup olmadığı konusunda kesin karara varılmamışsa da, Türkçe olması durumunda Türk yazı dilinin, ya da diğer bir deyişle Göktürkçe'nin geçmişinin miladın öncesine kadar dayanağının kanıtı olabilir.

Bu merkezlerde yapılan kazılar Türkler'in,

- Tarım ve hayvancılık
- Madenin işlenmesi (bakır-demir-altın)
- Atın evcilleştirilmesi
- Tekerlekli arabaların yapılması
- Halıcılık gibi faaliyetlerde
bulduklarını kanıtlanmıştır.

Örnek:

Türkiye kelimesine coğrafi bir bölgenin adı olarak ilk kez Bizans kaynaklarında rastlanmıştır.

Bizans aşağıdaki bölgelerden hangisi için bu nitelemeyi kullanmıştır?

- A) Orta Asya
- B) Anadolu
- C) Mezopotamya
- D) Batı Avrupa
- E) Sibirya

Örnek:

“Türk” adından ilk olarak aşağıdaki metinlerden hangisinde bahsedilmiştir?

- A) Kök Türk Kitabeleri'nde
- B) Rus kroniklerinde
- C) Fars belgelerinde
- D) Çin yıllıklarında
- E) Karabalgasun Yazıtlarında

YAYINLARI

Örnek:

Orta Asya'nın en eski kültürü olan Anav'da yapılan kazılarda tuğladan evler yapıldığı, koyun, keçi, sığır ve deve gibi hayvanların beslendiği görülmüştür.

Yalnız bu bilgiler;

- I. yerleşik hayata geçildiği,
- II. ticari hayatın geliştiği,
- III. hayvancılıkla uğraşıldığı

yargılarından hangilerini kanıtlar?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) II ve III

Örnek:

Orta Asya'da MÖ 3000 - MÖ 1700 yıllarına ait Afanesyova kültür bölgesinde yapılan kazılarda; çakmak taşından ok uçlarına, kemikten yapılmış iğnelere, içinde tahıl ürünlerinin bulunduğu bakırdan yapılmış saklama kaplarının yanı sıra, koyun ve at gibi hayvanların kemiklerine ve at koşumlarına rastlanmıştır.

Bu bilgiye göre Afanesyova kültür bölgesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Eşya yapımında madenlerden yararlanıldığına
- B) Ateşin denetim altına alındığına
- C) Tahıl ürünlerini tanıdıklarına
- D) Hayvancılıkla uğraşıldığına
- E) Tarihi devirlere geçtiklerine

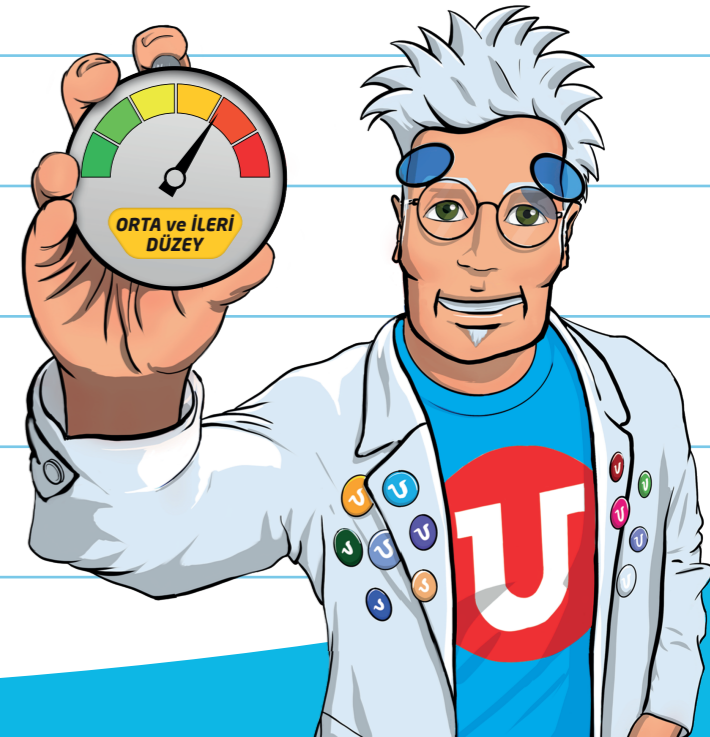

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Boylardan Devlete – Türklerde Devlet Yönetimi

OSMAN SARI

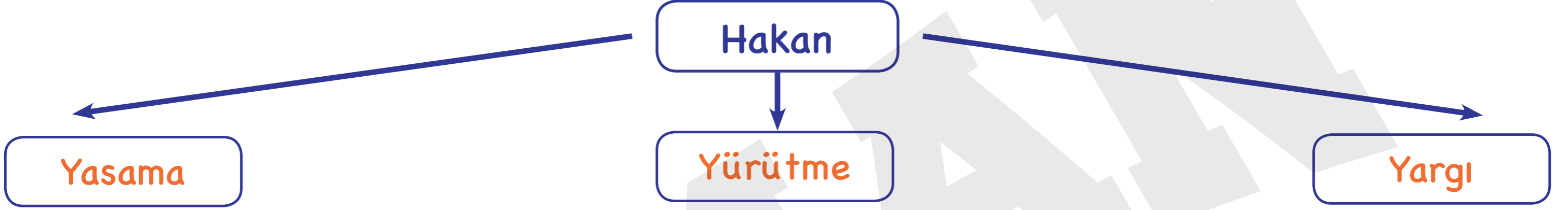
BOYLARDAN DEVLETE TÜRKLERDE DEVLET YÖNETİMİ

**TÜRK DEVLETLERİNDE SİYASİ
GÜCÜN KAYNAKLARI**

TÜRK DEVLET TEŞKİLATI

GÜCÜN MADDİ KAYNAKLARI

TÜRK DEVLET TEŞKİLATI

Kurultay (Toy-Kengeş)

Ayukı (Hükümet)

Hakan

Hatun

Aygucı (Vezir)

Boy beyleri

Buyruk (Bakan)

Yargu

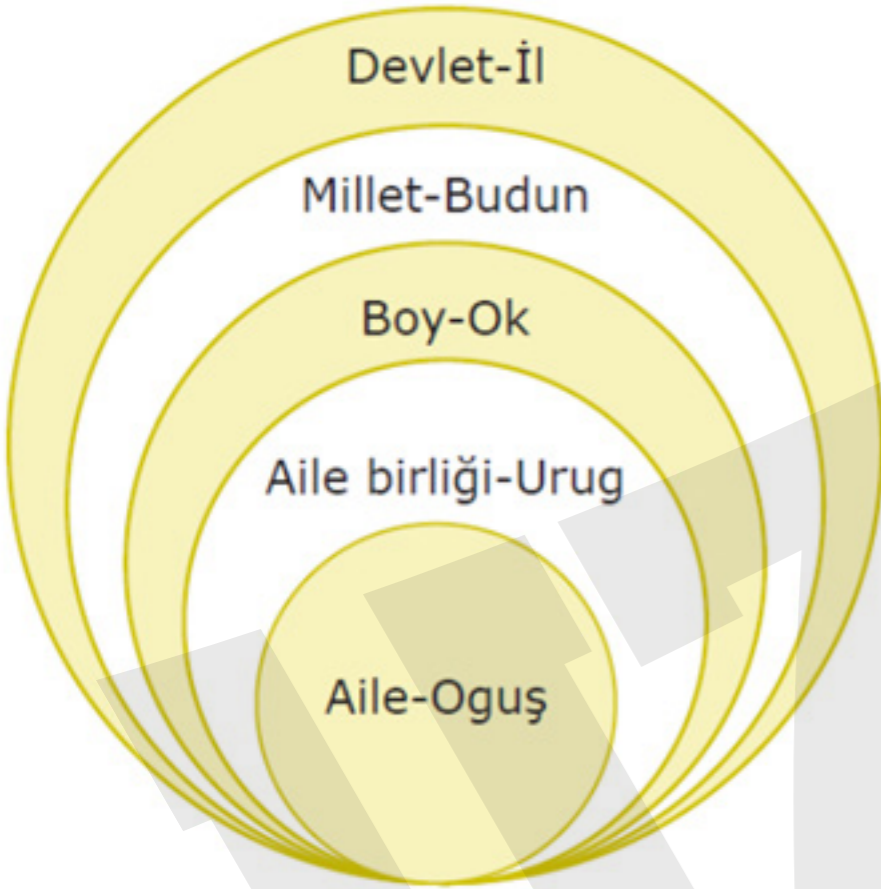
Yargucı (Hakim)

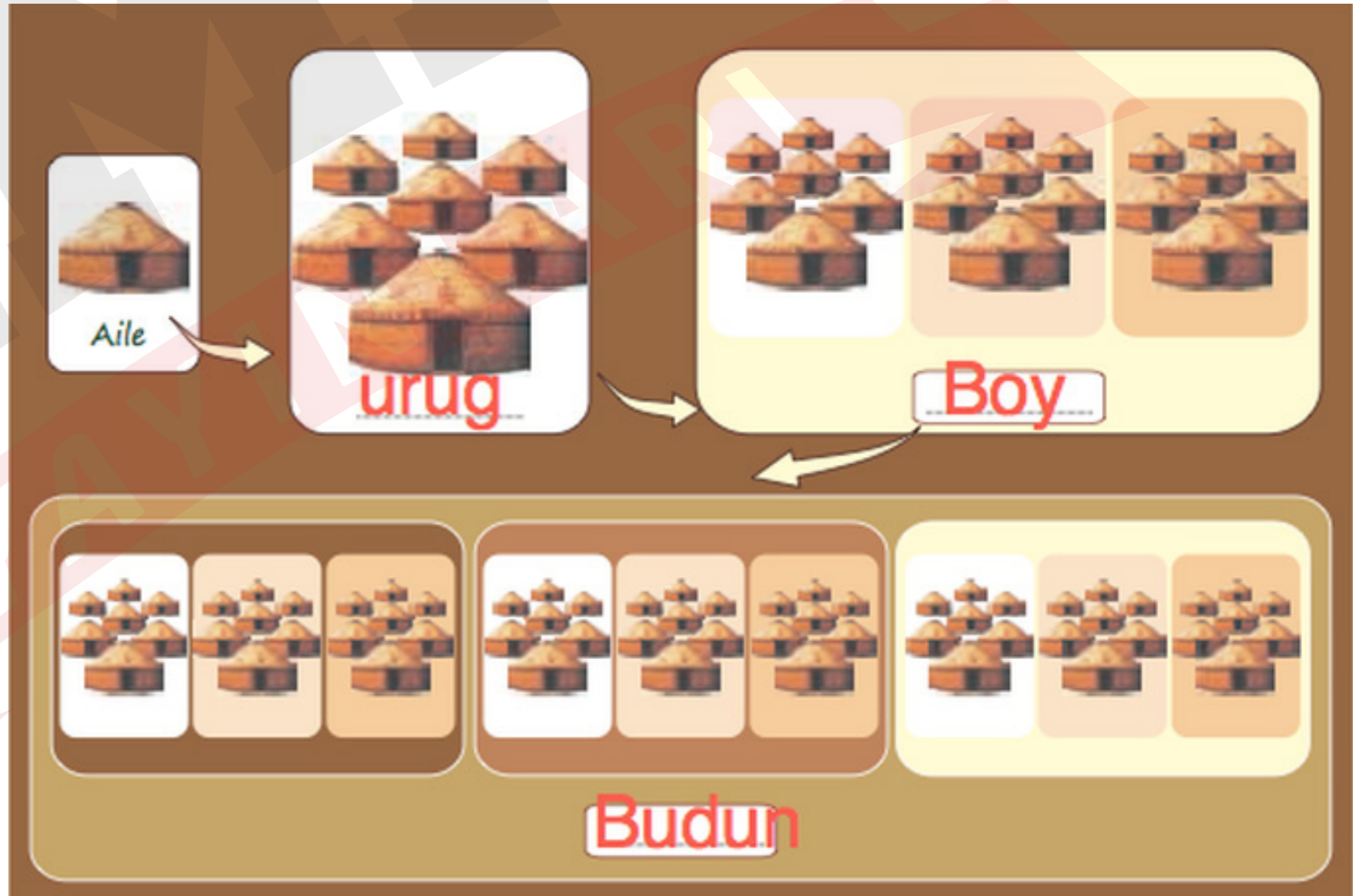
BOYLARDAN DEVLETE

Sosyal yapı

Türklerde, aileden başlayarak hakana kadar uzanan teşkilâtlı bir emir komuta zinciri vardır.

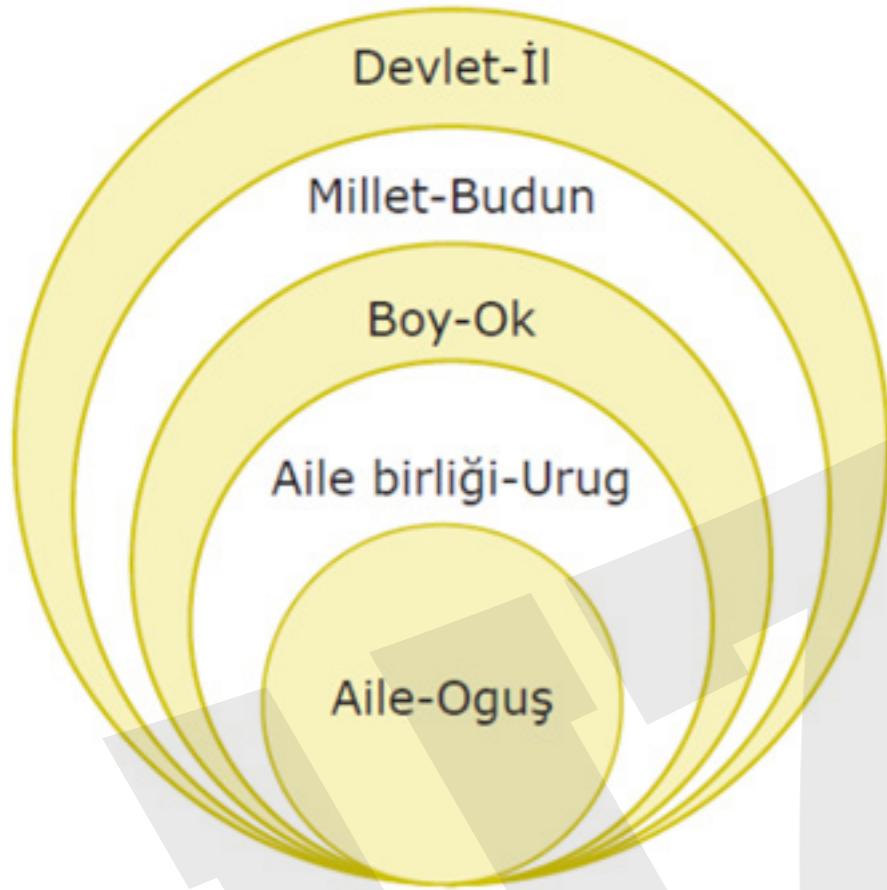

Bu yapının faydaları

BOYLARDAN DEVLETE

Sosyal yapı

Türklerde, aileden başlayarak hakana kadar uzanan teşkilâtli bir emir komuta zinciri vardır.

→ Bu yapının faydaları

Birkaç boyu birleştirek kolay devlet kurmuşlardır. Yurtlarından çok uzaklara, kitlesel ve başarılı göçler yapmışlardır.

İslam öncesi Türk topluluklarında sınıf farklılıklarına dayalı sosyal bir yapı yoktur.

→ Nedenleri ?

- 1-Hayvancılığa dayalı ekonomi (Köle yok)
- 2-Toprağın boyun ortak malı olması (Soylu yok)

Kut İnanç

Devleti yönetme yetkisinin Tanrı tarafından, hükümdar ve ailesine verildiğine inanılan bir inanç sistemidir.

Mete Han

MÖ 176'da Çin imparatoruna gönderdiği mektupta kendisini, Gök Tanrı tarafından tahta çıkartılmış Hunların büyük Şanyü' sü olarak ifade etmiştir.

Orhun Yazıtları'nda
Bilge Kağan

"Tanrı irade ettiği için kut'um olduğu için kağan oldum." demiştir.

Karabalsagun Yazıtı
(Uygurlar)

"Bögü Kağan'ın unvanı "Tengride kut bulmuş." olarak belirtilmiştir.

Veraset Sistemi

Hükümdarlığın el değiştirmesi geleneğidir.

Genel Özellikleri

“Devlet hükümdar ailesinin ortak malıdır.” anlayışı egemendir.

Hakanın ölümünden sonra yerine kimin geçeceği kesin bir şekilde belli değildir.

Sonuçları

Taht kavgalarının yaşanmasına ve ülkede merkezi otoritenin zayıflayarak devletin yıkılmasına ortam hazırlamıştır.

Boylar Federasyonu

Türk devletleri boyların birleşmesinden meydana gelirdi.

Federasyon

İçişlerinde serbest dışişlerinde bir merkeze bağlı olan siyasi yapıdır.

Boy beyi, kendi bölgesinde pek çok yetkiye sahipti.

Boylar Federasyonu

Federasyon

Türk devletleri boyların birleşmesinden meydana gelirdi.

İçişlerinde serbest dışişlerinde bir merkeze bağlı olan siyasi yapıdır.

Boy beyi, kendi bölgesinde pek çok yetkiye sahipti.

İkili Teşkilat

Ülkenin doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılıp yönetilmesi

Hakan

Türk devletleri boyların birleşmesinden meydana gelirdi.

İlk Türk Devletlerinde Hükümdarlık Sembolleri

Otağ (hakan çadırı)

Taht (örgin)

Tuğ (sancak)

Davul

Kotuz (sorguç)

Kur (kemer)

Kılıç

Yay

Kama

Berge (kamçı)

Hatun

Hakanın eşine denir.

Kurultayda hakanın sağ yanında oturur, elçi kabullerinde bulunurdu.

BOYLARDAN DEVLETE

Orta Asya → Dağlık coğrafya → Karasal iklim → Hayvancılık → Göçebe Yaşantı

Dayanıklı
Mizaç

Teşkilat

At

Güçlü Ordu

Örnek:

Eski Türk devletlerinde ülkeyi yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı. Kut denilen bu yetki kan yoluyla hükümdardan hanedan ailesine geçerdi.

Bu durum;

- I. halkın hükümdara bağlılığının artması,
- II. prenslerin taht mücadelesine girmesi,
- III. veraset sisteminin uygulanması

sonuçlarından hangilerine neden olmuştur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Eski Türk devletlerinde kağanın hatun unvanlı eşinin görevleri arasında; elçi kabulü, savaş meclisinde bulunma, kurultaya katılma, yasa mahiyetindeki emirleri kağanla birlikte onaylamak yer almaktadır.

Buna göre hatun hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hükümdarı temsil etme yetkisi vardır.
- B) Ülke yönetimi ile ilgili kararların alınmasında etkilidir.
- C) Meclisin doğal üyesidir.
- D) Kut'un kaynağı konumundadır.
- E) Kanunların onaylanmasında rolü vardır.

Örnek:

İlk Türk devletleriyle ilgili olarak aşağıda verilen eşleştirmelerden yanlış olanı hangisidir?

- A) Ayukı - Hükümet
- B) Yabgu - İkili sistemde devletin sol kanadının yöneticisi
- C) Toygun - Vergi toplama görevlisi
- D) Kut - Gök-Tanrı tarafından verildiğine inanılan yönetme yetkisi
- E) Buyruk - Bakan

Örnek:

İslam öncesi Türk devletlerinde hükümdarın ölümünden sonra genelde hükümdarın en büyük erkek çocuğu tahta geçerdİ. Ancak bazen bu durumu diğer kardeşler tanımaz ve taht kavgası yaşanırđı. Ayrıca, kurultay hanedan üyelerinden birini hakan olarak seçebilirdi.

Bu bilgiler doğrultusunda İslam öncesi Türk devletleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Verasete dayalı bir yönetim anlayışı benimsenmiştir.
- B) Hanedan dışından olanlar da hükümdar olabilmıştır.
- C) Yönetimde demokratik anlayışla benzer uygulamalara yer verilmiştir.
- D) Taht kavgalarına zemin hazırlayan bir veraset geleneği vardır.
- E) Kurultay ülke yönetiminde önemli bir güçtür.

Örnek:

İslamlıktan önceki Türk devletlerinde ülkenin boylar federasyonu şeklinde örgütlenmesinde aşağıdakilerden hangisi temel etken olmuştur?

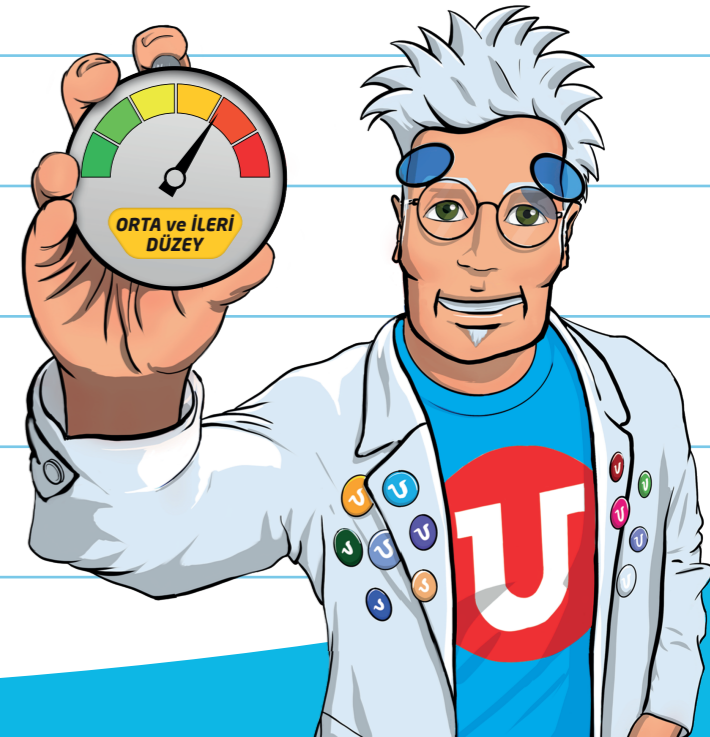
- A) Boyların, devlet kurulmadan önce de halkı birleştiren temel yapı olması
- B) Ülkeyi daha kolay yönetme isteği
- C) Siyasi teşkilat anlayışının gelişmemiş olması
- D) Vilayet teşkilatını kurma düşüncesi
- E) Merkezi otoriteyi güçlendirme amacı

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Asya Hun Devleti - I. Kök Türk Devleti
- II. Kök Türk Devleti*

OSMAN SARI

ASYA HUN DEVLETİ
I. KÖK TÜRK DEVLETİ
II. KÖK TÜRK DEVLETİ

ASYA HUN DEVLETİ

I. KÖK TÜRK DEVLETİ

II. KÖK TÜRK DEVLETİ

Büyük Hun Devleti (Asya Hun Devleti)-(MÖ III. YY-MS 216)

M.Ö. 220'lerde kurulduğu düşünülmektedir.

Çin Seddi

En önemli hükümdarları Mete Han'dır.

Mete Han

Orta Asya'nın tamamını egemenliği altına alarak ilk defa bütün Türkleri tek bayrak altında birleştirmiştir.

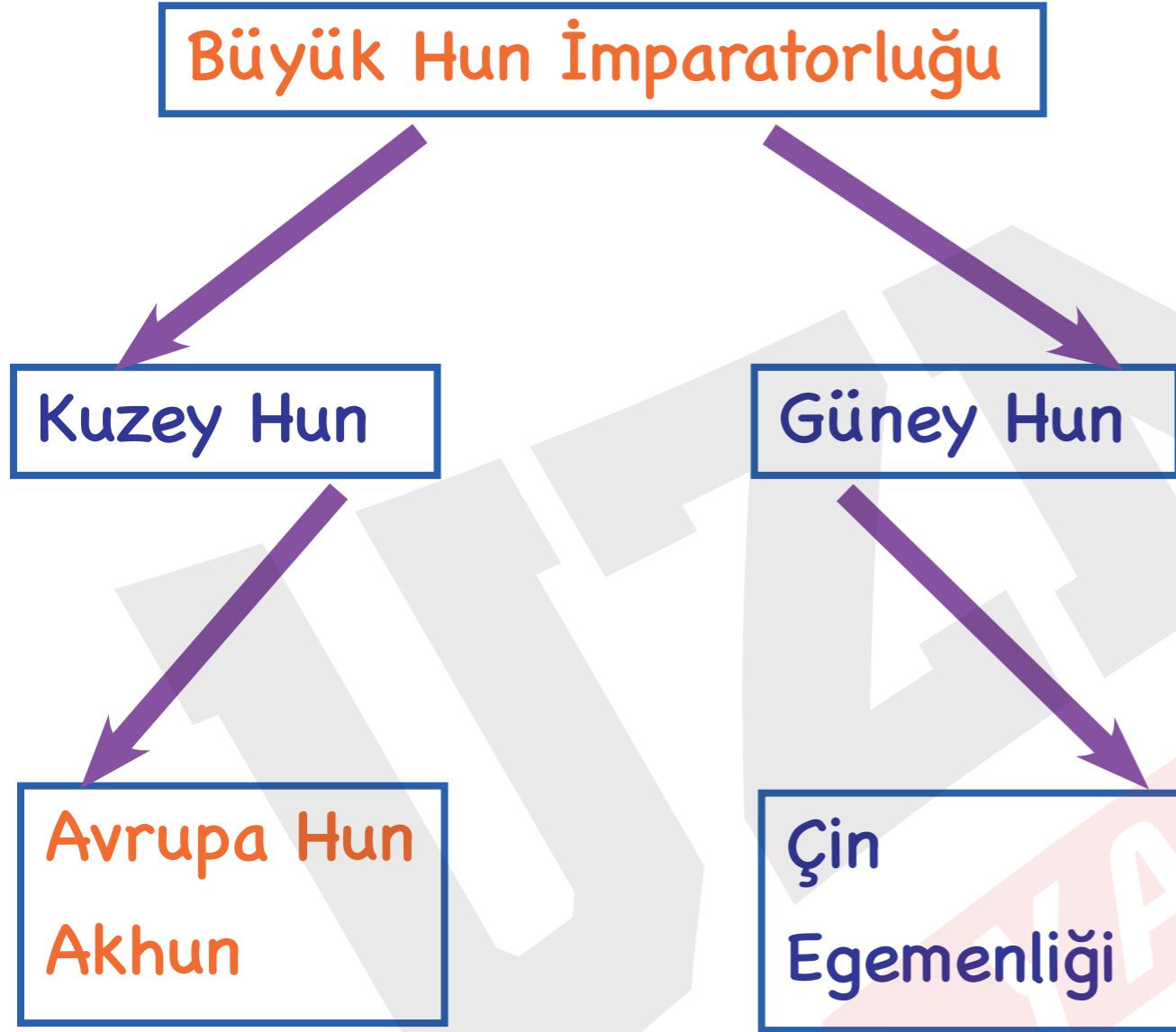
Türklerin millî kimliklerini kaybedeceğinden çekindiği için Çin'e yerleşmeyi yasaklamıştır (Mete Han bu yasakla ulusçu bir tavır sergilemiştir).

Kurduğu düzenli ordu teşkilâtı ile "Onlu sistem" bütün dünya ordularına örnek olmuştur.

Yıkılışı

Türk veraset anlayışındaki parçalanmayı kolaylaştırıcı etkenler nedeniyle zayıfladı ve 48 yılında devlet, Kuzey ve Güney olarak ikiye ayrıldı.

Kavimler Göçü (375)

Kavimler Göçü (375)

Kavimler Göçü, Asya'da yıkılan Hun İmparatorluğu'nun batı kanadının başlattığı göç hareketidir.

Hunlar, Ural Dağları'nı aşip Doğu Avrupa'ya girmiş ve önlerindeki Germen, Got, Vandal gibi kavimleri, batı yönünde göçe zorlamışlardır.

Göktürkler (Kök Türkler) (552-659)

Tarihte Türk adıyla kurulan ilk devlettir.

Türlere özgü ilk parayı kullanmışlardır.

Orta Asya'da kurulan ikinci büyük Türk devletidir.

Sasanilerle ittifak yaparak Akhun Devleti'ni yıkmışlardır.

Devlet, 582'de doğu ve batı olarak ikiye ayrıldı

630'da Doğu,
659'da Batı Gök Türkler'i,
Çin hakimiyetine girdi.

ERGENEKON'DAN ÇIKIŞ

II. Köktürk (Kutluk) Devleti (681-745)

Türk Tarihinin İlk Bağımsızlık İsyanı
Kürşad İsyanı

II. Köktürk (Kutluk) Devleti (681-745)

II. Köktürk (Kutluk) Devleti (681-745)

Kutluk Devleti, Orta Asya'daki bütün Türkler'i, Büyük Hun ve I. Göktürkler'den sonra üçüncü ve son kez birleştirip büyük bir devlet olarak ortaya çıktı.

Türk Tarihinin İlk Alfabeti

ORHON		YENİSEY	Ses değeri	
Klasik	Başka Şekiller		Phonetics value	
Classic	Other figures			
𐰀	𐰁	𐰀 𐰁 𐰂 𐰃 𐰄	a, e	a > back vowel e > front vowel
𐰅		𐰅	kapalı e	Mouth is close - é -
𐰆	𐰇	𐰆 𐰇 𐰈 𐰉	ı, i	ı > back vowel i > front vowel
𐰊	𐰋 𐰌	𐰊 𐰋 𐰌	o, u	back vowel
𐰍	𐰎 𐰏	𐰍 𐰎 𐰏	ö, ü	front vowel
𐰐	𐰑	𐰐 𐰑 𐰒 𐰓	y (kalın ünlülerle)	with back vowel
𐰔	𐰕	𐰔 𐰕 𐰖 𐰗	y (ince ünlülerle)	with front vowel
𐰘	𐰙 𐰚 𐰛	𐰘 𐰙 𐰚 𐰛	b (kalın ünlülerle)	with back vowel
𐰜	𐰝 𐰞 𐰟	𐰜 𐰝 𐰞 𐰟	b (ince ünlülerle)	with front vowel
𐰠	𐰡	𐰠 𐰡	-ç, -c (sözcük sonu)	end of the word
𐰣		𐰣	iç, ic	
𐰤		𐰤 𐰥 𐰦	d (kalın ünlülerle)	with back vowel
𐰧	𐰨	𐰧 𐰨	d (ince ünlülerle)	with front vowel
𐰩	𐰪	𐰩 𐰫 𐰬 𐰭	g (kalın ünlülerle)	with back vowel
𐰮	𐰯	𐰮 𐰱 𐰲 𐰳	g (ince ünlülerle)	with front vowel
𐰴	𐰵 𐰶	𐰴 𐰷 𐰸 𐰹	k (e, i ile)	with e, i
𐰺	𐰻	𐰺 𐰼	k (ö, ü ile)	with ö, ü

Devlet, 745'te Uygur, Basmlil ve Karluk saldırıları sonucunda yıkılmıştır.

TÜRK

𐰀 𐰁 𐰂 𐰃 𐰄

Orhun Yazıtları

Orhun Yazıtları Müzesi

Bilge Kağan Yazıtı

Kül Tiğın (Gültekin) Yazıtı

Orhun Yazıtları

Türk tarihinin bilinen ilk yazılı eserleridir.

Orhun alfabesiyle yazılmışlardır.

"Türk" adının geçtiği ilk metinlerdir.

Toplamda 6 anıttan oluşur fakat en önemlileri; Bilge Kağan, Kültigin ve Vezir Tonyukuk adına dikilenlerdir.

Türk milliyetçiliğinin temel kitabı olarak kabul edilirler.

Abideleri ilk okuyan kişi Danimarkalı dilbilimci **Vilhelm Thomsen'** dir.

Siyasetname özelliği taşır ve öğüt verirler.

Sosyal devlet anlayışı hakimdir.

Abidelerle ilgili ilk bilgileri Cüveyni vermiştir.

Örnek:

Türklerin, Hunlar döneminden itibaren Çin'e akınlar düzenlemesi Çinlilerin, Çin Seddi adı verilen duvarı inşa etmesine neden olmuştur.

Bu bilgiler;

- I. Hunların, Çinlilere oranla askeri özelliklerinin daha fazla geliştiği,
- II. Çinlilerin, Türkleri içten bölecek politikalar izlediği,
- III. İpek Yolu hakimiyeti için Türkler ile Çinlilerin savaştığı

yargılarından hangilerini kanıtlar?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

Örnek:

Kök Türklerin yaşadıkları bölgelerde yapılan araştırmalarda içinde altın eşyalar, ok, yay ve benzeri silahlar bulunan kurganlar; Kök Türk alfabesiyle yazılmış kitabeler ve üzerinde ay-yıldız figürünün olduğu metal paralar bulunmuştur.

Buna göre Kök Türklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi savunulamaz?

- A) Ölümünden sonraki hayata inanmışlardır.
- B) Yerleşik hayata geçmişlerdir.
- C) Tarihi devirlere girmişlerdir.
- D) Ulusçu bir anlayış ile hareket etmişlerdir.
- E) Anıt eserler bırakmışlardır.

Örnek:

Kürşad Ayaklanması hakkında bir araştırma yapacak tarihçi, aşağıdaki Türk devletlerinden hangisinin kuruluş sürecini incelemesi gerekmektedir?

- A) Kutluk Devleti
- B) Asya Hun Devleti
- C) Uygurlar
- D) Avarlar
- E) Avrupa Hunları

YAYINLARI

Örnek:

- Türkleri tek bayrak altında toplamışlardır.
- Sasanilerle ittifak yaparak Ah Hun Devleti'ni yıkmışlardır.
- Orhun Yazıtları en önemli eserleridir.

Bu bilgilerle ilgili devletlerin sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

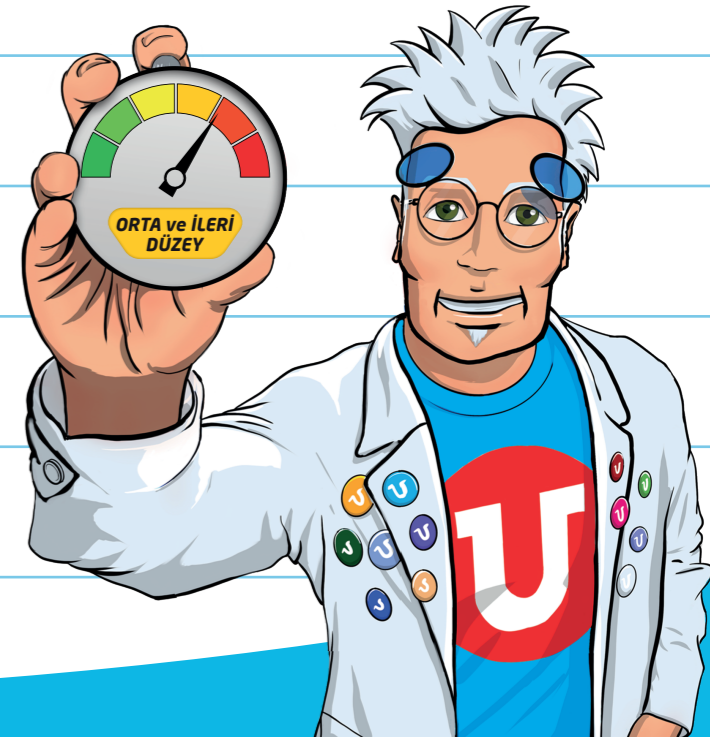
- A) II. Kök Türk - Uygur - Asya Hun
B) Avrupa Hun - Kırgız - Avar
C) Asya Hun - I. Kök Türk - II. Kök Türk
D) II. Kök Türk - Kırgız - Asya Hun
E) I. Kök Türk - Asya Hun - II. Kök Türk

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Uygurlar – Töre – Türk Kitabelerinde
Yönetim Anlayışı

OSMAN SARI

UYGURLAR
TÖRE

TÜRK KİTABELERİNDE YÖNETİM ANLAYIŞI

UYGURLAR

TÖRE

TÜRK KİTABELERİNDE YÖNETİM ANLAYIŞI

UYGURLAR (745-840)

İslam öncesinde Orta Asya'da kurulan son büyük Türk devletidir.

Hunlar'dan itibaren bütün Türk devletlerine başkentlik yapan Ötüken'i terk edip başkenti Karabalgasun'a taşımışlardır.

Orta Asya Türkleri arasında din değiştiren (Mani Dini) ilk Türk topluluğudur.

Mani dini öğretileri ile insanları şehirli olmaya, savaştan uzak durmaya ve ticaretle uğraşmaya yönlendiren bir dindir.

Bu Dinin Etkisi ile Uygurlar:

Yar Kent

Orta Asya Türkleri arasında din değiştiren (Mani Dini) ilk Türk topluluğudur.

Mani dini öğretileri ile insanları şehirli olmaya, savaştan uzak durmaya ve ticaretle uğraşmaya yönlendiren bir dindir.

Bu Dinin Etkisi ile Uygurlar:

Kitlesel olarak yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğu olmuşlar.

şehirler kurup Türk tarihine ait ilk önemli mimarî eserleri inşa etmişler.

Ticarette uğraşıp "ortak" adıyla bilinen şirketler kurmuş, çek - senet ve "Kamdu" adıyla bilinen bir para kullanmışlar.

Yar Kent

Orta Asya Türkleri arasında din değiştiren (Mani Dini) ilk Türk topluluğudur.

Mani dini öğretileri ile insanları şehirli olmaya, savaştan uzak durmaya ve ticaretle uğraşmaya yönlendiren bir dindir.

Bu Dinin Etkisi ile Uygurlar:

Kitlesel olarak **yerleşik hayata** geçen ilk Türk topluluğu olmuşlar.

Şehirler kurup Türk tarihine ait **ilk önemli mimarî eserleri** inşa etmişler.

Ticaretle uğraşıp "ortak" adıyla bilinen şirketler kurmuş, çek - senet ve "Kamdu" adıyla bilinen bir para kullanmışlar.

Yazısız hukuk kuralları denilen "Töre" hukukunu **yazılı hale getirmişler.**

Çin'den aldıkları **matbaayı** geliştirip **hareketli harflerden oluşan ilk matbaayı** kullanmışlar.

Türkler arasında ilk defa kâğıt üretimine geçmişler ve **Türlere özgü ilk kütüphaneyi** kurmuşlar.

Türlere özgü Minyatür sanatının ilk örneklerini vermiş ve ilk freskleri yapmışlardır.

Turfanda Ne Demektir ?

Karız

Uygurların:

Din değiştirmelerine rağmen,
İbadette Trkęe kelimeleri kullanmaları ve
Kendilerine özgü bir alfabe olan "Uygur Alfabeti"ni geliştirmeleri,

ulusęu bir yapıya sahip olduklarını kanıtlar.

şehirlerinde ęeřitli dinlerin ibadet
hanelerinin yan yana inşaa edilmesi,

Hoşgörülü bir din anlayışına sahip
 olduklarını kanıtlar.

Bazı tarihçiler yıkılışında Mani dininin etkisi ile savaşçı kimliklerini kaybet-
tikleri sonucuna ulaşmaktadır.

Günümüzde, Çin işgalinde olan Doğu Türkistan'da baskı altında, varlıklarını
devam ettirmeye çalışmaktadırlar.

Hukuk (Töre)

Siyasi, sosyal ve ekonomik hayatı düzenleyen sözlü kurallardır.

Neden Sözlü ?

Göçebe
yaşantının
etkisi

Hukuk (Töre)

Siyasi, sosyal ve ekonomik hayatı düzenleyen sözlü kurallardır.

Neden Sözlü ?

Göçebe
yaşantının
etkisi

Töre' nin Kaynakları

Örf ve adetler
Kurultay kararları
Hakan buyrukları

Hukuk (Töre)

Siyasi, sosyal ve ekonomik hayatı düzenleyen sözlü kurallardır.

Neden Sözlü ?

Göçebe
yaşantının
etkisi

Hangi Dönemde ve Neden Yazılı Hale
Geldi?

Uygurlar döneminde yerleşik
hayata geçilmesinin sonucu

Töre' nin Kaynakları

Örf ve adetler
Kurultay kararları
Hakan buyrukları

Hem idare edenlerin, hem de idare edilenlerin uymak zorunda oldukları ve hakan isteği ile dahi değiştirilemeyen kanunlar bütünüdür.

Hukuk Devleti

Türk töresi durağan değildir.

Gerektiğinde hakan ve kurultay töreyi değiştirebilmiştir.

“İl Gider Töre kalır”

YAYINLAR

Türk Kitabelerine Göre Güç ve Yönetim Anlayışı

Orhun Yazıtları

“Üstte mavi gök, altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasın-
da insanoğlu yaratılmış. İnsanoğlunun üzerine ecdadım
Bumin Kağan, İstemi Kağan oturmuş.”

Bilge Kağan Yazıtı:

“Doğuda gün doğusuna, güneyde gün or-
tasına, batıda gün batısına, kuzeyde gece
ortasına kadar onun içindeki millet hep
bana tâbidir. Bunca milleti hep düzene
soktum.”

Cihanşümul -
Dünyan hükümdarı

Orhun Yazıtlarında Kağanın Görevleri

Ordular sevk ederek **savaşmak**

Türkçe konuşan ve Türk soyundan olan bütün toplulukları bir devlet çatısı altında toplamak

Birlik ve bütünlüğü sağlamak

“Tanrı lütfettiği için illiyi ilsizletmiş, kağanlıyı kağansızlatmış, **düşmanı tâbi kılmış**, dizliye diz çöktürmüş, başlıya baş eğdirmiş.”

Orhun Yazıtlarında Kağanın Görevleri

Ordular sevk ederek **savaşmak**

Türkçe konuşan ve Türk soyundan olan bütün toplulukları bir devlet çatısı altında toplamak

Birlik ve bütünlüğü sağlamak

Millete karşı sorumluluk ve hesap vermek

“Tanrı lütfettiği için illiyi ilsizletmiş, kağanlıyı kağansızlatmış, **düşmanı tâbi kılmış**, dizliye diz çöktürmüş, başlıya baş eğdirmiş.”

“**Türk Milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım.** Ondan sonra Tanrı irade ettiği ve lütfettiği için talih ve kısmetim olduğu için ölecek milleti diriltip kaldırdım, çıplak milleti giydirdim, fakir milleti zengin ettim, nüfusu az milleti çok ettim.”

Yenisey Yazıtları'nda

- Yazıt kahramanının yaptığı işlerden bahsedilmiştir.
- Bu yazıtlardan kişi, oy ve halk adları öğrenilmektedir.

Örnek:

Uygurlar ev ve saray duvarlarına Mani ve Buda dinlerine ait konuları anlatan freskleri ve kitaplara baskı tekniği ile minyatür denilen resimleri yapmışlardır.

Bu bilgiler Uygurlarla ilgili aşağıdakilerden hangisine kanıt olarak gösterilemez?

- A) Gelişmiş bir matbaa tekniği oluşturmuşlardır.
- B) Yerleşik yaşama geçmişlerdir.
- C) Bozkır sanat üslubunu önemsemişlerdir.
- D) Sanatlarına dini inançlarını yansıtmışlardır.
- E) Göktanrı dini dışındaki dinlere de inanmışlardır.

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi Uygurların yerleşik hayat tarzı sürdürdüklerinin bir göstergesi değildir?

- A) Sanatta hayvan üslubuna yer vermeleri
- B) Türklere özgü ilk duvar resimlerini yapmaları
- C) Türk tarihinin bilinen ilk kütüphanesini oluşturmaları
- D) Mesken vergisi toplamaları
- E) Maniheizt tapınaklar yapmaları

YAYINLARI

Örnek:

Bilge Kağan Kitabesi'nde, "Kağan oturup aç, fakir milleti hep toplattırdım. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım." denilmektedir.

Buna göre Orhun Yazıtları'ndaki bu ifadeler Türk devletleri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini kanıtlar?

- A) Sosyal devlet anlayışı ile hareket edildiği
- B) Kut anlayışının benimsendiği
- C) Orta Asya'da siyasi birliğin kalıcı olarak sağlandığı
- D) Kağan'ın halk tarafından belirlendiği
- E) Herkesin toprak sahibi yapıldığı

Örnek:

Kök Türk'lere ait Orhun Abideleri'nde, "İnsanoğulları üzerine ecdadım Bumin Kağan, İstemi Yabgu ile tahta oturmuş; Türk milletinin ülkesini, töresini idare ve tanzim edivermiş... Asker sevk edip dört taraftaki kavmi hep itaat altına almış, hep muti kılmış." ifadeleri yer almaktadır.

Buna göre Kök Türklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

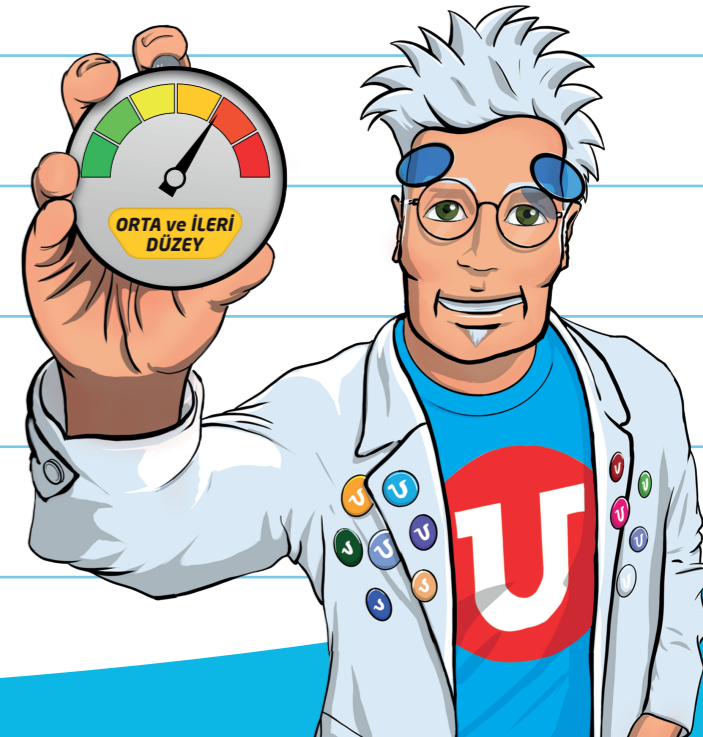
- A) Büyük bir devlet kurduklarına
- B) Yönetimde ikili anlayışın etkin olduğuna
- C) Genelde Çinlilerle rekabet edildiğine
- D) Bölgesinde egemen güç haline geldiğine
- E) Siyasi otoriteye dayalı bir yapı ile yönetildiğine

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Türklerde Coğrafya ile Oluşan Yaşam
Tarzı ve Sosyal Yapı*

OSMAN SARI

TÜRKLERDE COĞRAFYA İLE OLUŞAN YAŞAM TARZI VE SOSYAL YAPI

ORTA ASYA

BOZKIR KÜLTÜRÜ NEDİR ?

Orta Asya

Orta Aya'nın doğusunda Gobi güneyinde Taklamakan Çölü vardır.

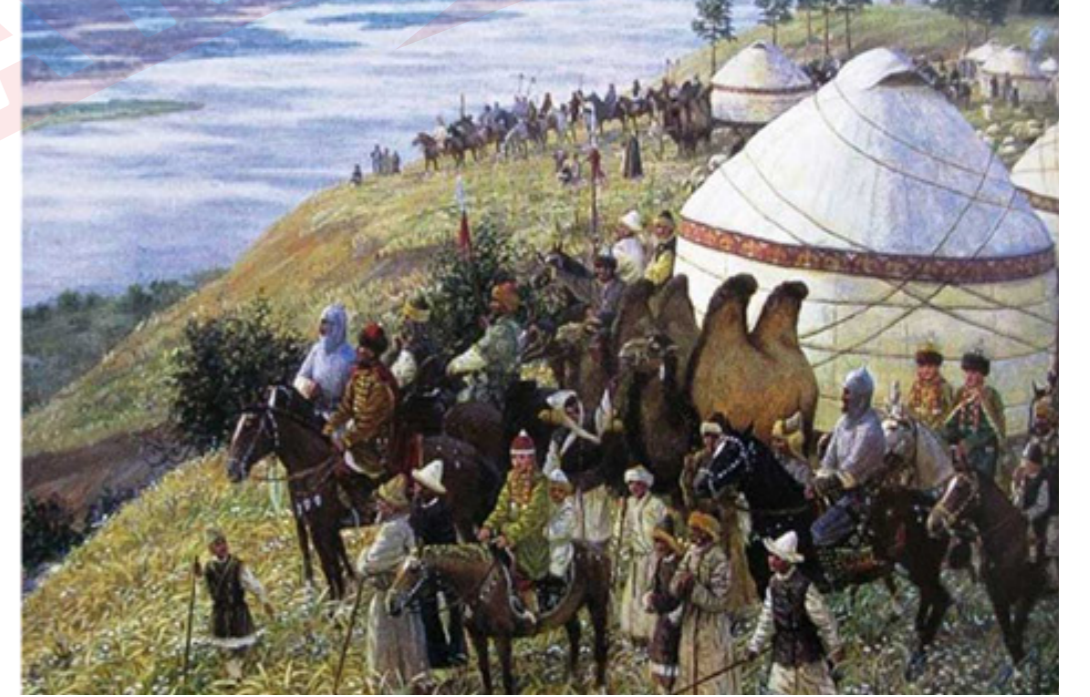

Altay Dağları

Bozkır Kültürü Nedir?

Yarı göçebe atlı Türk kültürü

Bozkır Kültürü Nedir?

Yarı göçebe atlı Türk kültürü

Gelişen kültürel özellikler

Gelişmeyen veya geç gelişen özellikler

Hayvancılık

Tarım

Bozkır Kültürü Nedir?

Yarı göçebe atlı Türk kültürü

Gelişen kültürel özellikler

Gelişmeyen veya geç gelişen özellikler

Hayvancılık

Tarım

Göçebe yaşam

Yerleşik yaşam

Çadır sanatı

Mimari

Eyer
Üzengi
Yular
Gem

Halı
Kilim
Hayvan
Üslubu

Bozkır Kültürü Nedir?

Yarı göçebe atlı Türk kültürü

Gelişen kültürel özellikler

Gelişmeyen veya geç gelişen özellikler

Hayvancılık

Tarım

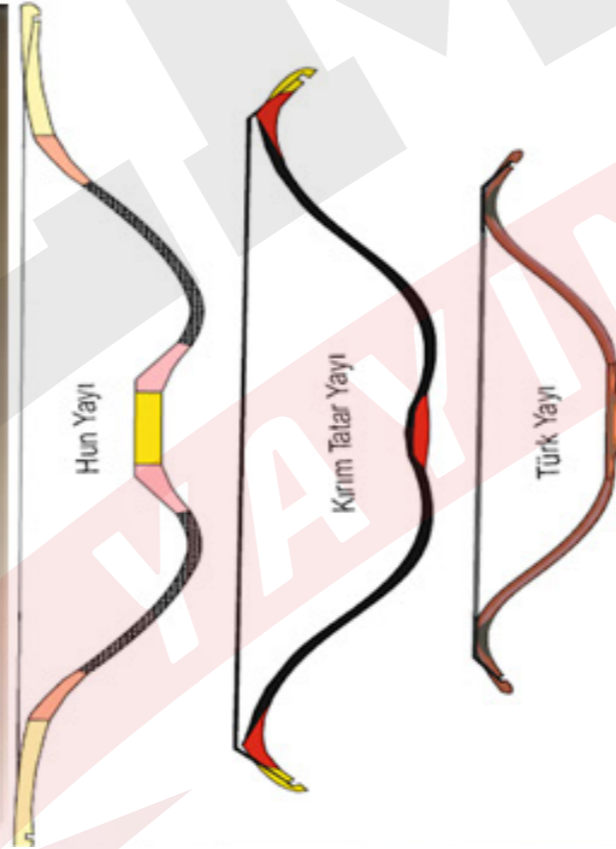
Göçebe yaşam

Yerleşik yaşam

Çadır sanatı

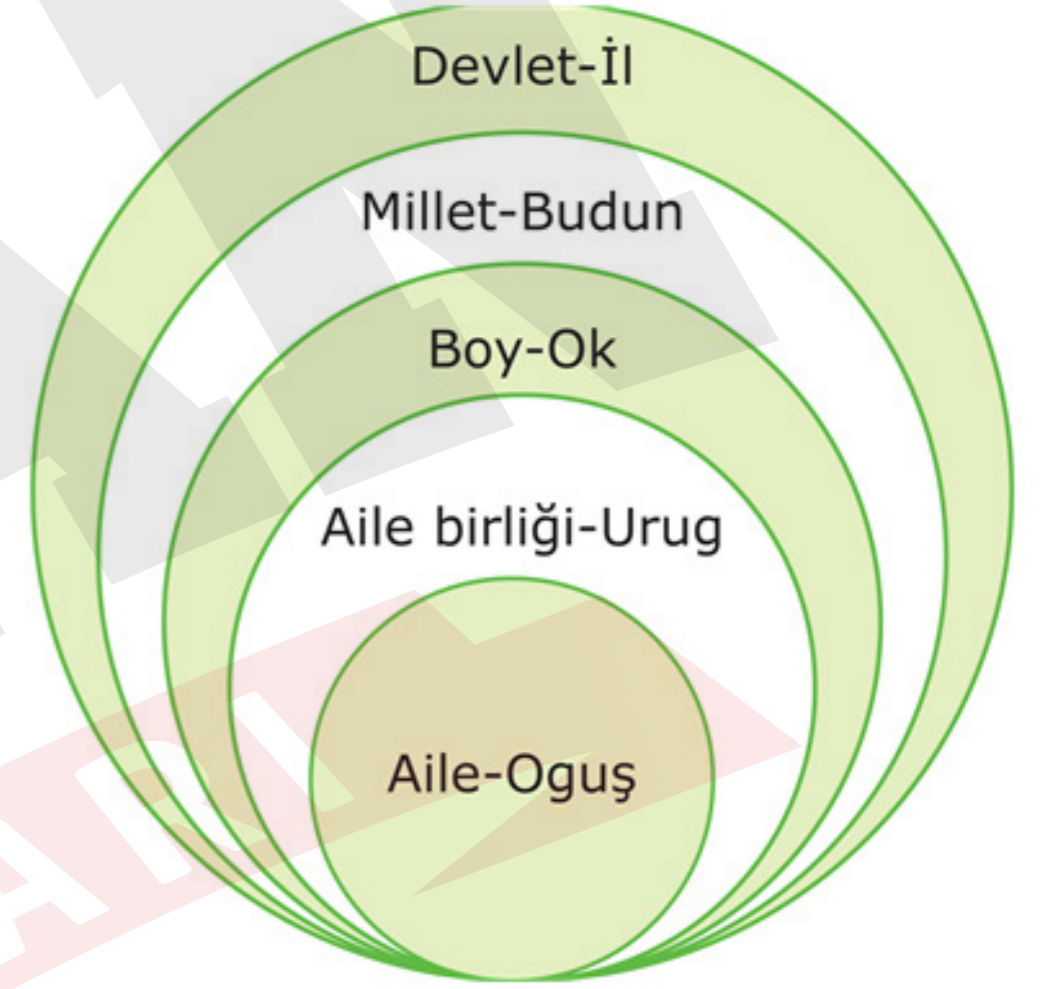
Mimari

Savaşçılık ve silah sanatı

Bozkır Kültürü Nedir?

Yarı göçebe atlı Türk kültürü

Teşkilatçılık

Sözlü hukuk ve edebiyat

Yazılı hukuk ve edebiyat

Özgürlüğe düşkünlük

Kölecilik ve sınıf farklılıkları

Bozkır Kültürü Nedir?

Yarı göçebe atlı Türk kültürü

Gelişen kültürel özellikler

Gelişmeyen veya geç gelişen özellikler

Hayvancılık

Tarım

Göçebe yaşam

Yerleşik yaşam

Çadır sanatı

Mimari

Savaşçılık ve silah sanatı

Teşkilatçılık

Sözlü hukuk ve edebiyat

Yazılı hukuk ve edebiyat

Özgürlüğe düşkünlük

Kölecilik ve sınıf farklılıkları

Örnek:

Eski Türklerdeki hayvancılığa dayalı bozkır yaşamının doğal sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Yarı göçebe atlı yaşam
- B) Devlet ve toplum düzenini sağlayan yazılı hukuk
- C) Geç gelişen ve yaygınlaşamayan yazılı kültür
- D) Gelişmiş bir dokuma sanatı
- E) İthalatta daha çok tahıl ürünlerine önem verme

Örnek:

Tarihin çok eski dönemlerinden itibaren Avrupa ve Asya'daki pek çok bölgede sınıf farklılıkları oluşurken İslamıktan önceki Türklerde soylu ve köle gibi kavramların gelişmediği görülmüştür.

Bu durumun Türklerdeki;

- I. topraklar, özel mülk olmadığı için sermaye birikiminin sınırlı olması,
- II. eşitlik ve özgürlük kavramlarının yaşam nedeni sayılabilecek kadar önemsenmesi,
- III. hayvancılığa dayalı ekonomi nedeniyle köleye ihtiyaç duyulmaması

özelliklerinin hangilerinden kaynaklandığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

Örnek:

İslam öncesi Türklerde köleciliğin yaygın olmamasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sosyal ve ekonomik yaşamın köleciliğe uygun olmaması
- B) Köle almak için yeterli paranın bulunmaması
- C) Kölecilik anlayışının bilinmemesi
- D) Göktanrı inancının köleciliği yasaklaması
- E) Töre hukukunun sözlü olması

YAYINLARI

Örnek:

Uygurlara ait Karabalsagun Yazıtı'nda; "...sebze yetiştirilmeyen bu ülkede sebzeyle beslenilmeye başlanıldığı ve yaşanan şehirlerin etrafına surlar örülmeye başlandığı" anlatılmıştır.

Bu bilgi göz önüne alındığında Uygurlarla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yerleşik yaşama geçildiği
- B) Cihan hakimiyeti anlayışı ile hareket edildiği
- C) Ulusal değerlerin unutulup asimilasyona uğranıldığı
- D) Ekonomik alanda hayvancılığın ön plana çıkmaya başladığı
- E) Anayurdu terk ettikleri

Örnek:

Türklerde yerleşik yaşama bağlı olarak toplumsal alanda ortaya çıkan değişiklikler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

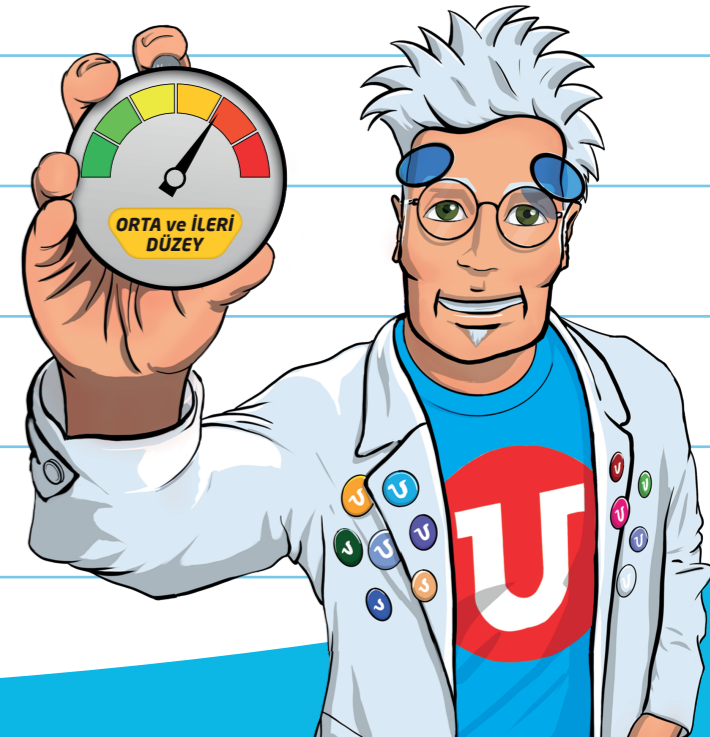
- A) Yazılı hukukun ortaya çıkması
- B) Matbaanın kullanılması
- C) Köylü sınıfının oluşması
- D) Mimari sanatının gelişmesi
- E) Ülkenin hükümdar ailesinin malı sayılması

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Türk Göçleri – Türklerde Askerî Kültür
– Kavimler Göçü*

OSMAN SARI

*TÜRK GÖÇLERİ
TÜRKLERDE ASKERİ KÜLTÜR
KAVİMLER GÖÇÜ*

TÜRK GÖÇLERİ

TÜRKLERDE ASKERİ KÜLTÜR

KAVİMLER GÖÇÜ

Türk Göçleri

Türkler, tarihte iki büyük göç hareketi ile dünyanın dört bir yanına dağılmışlardır.

1. Göçler : (Milattan Önceki)

I. İklim değişikliklerinin etkisi

II. Salgın hastalıklar

III. Hızlı nüfus artışı

IV. Hayvanlar için otlak arayışı

2. Göçler : (Milattan Sonraki)

Türk devletlerinin birbirleriyle mücadelesi

Çin'in baskısı

Cihan hakimiyeti anlayışı

Yeni yurt arayışı

Nüfus artışı

Türkler' de ordu

Türkler'de her Türk erkeği ve kadını asker sayılıyordu. Askerlik özel bir meslek sayılmazdı. Ordu da "onlu sistem"i dünyada ilk kez Mete Han oluşturmuştur.

İlk Türk Devletlerinde ve Günümüzde Ordu		
Birlik Adı	Komutanı	Asker Sayısı
Tümen	Tümenbaşı	10.000
Tabur	Binbaşı	1.000
Bölük	Yüzbaşı	100
Takım	Onbaşı	10

Türkler' de ordu

Türkler'de her Türk erkeği ve kadını asker sayılıyordu. Askerlik özel bir meslek sayılmazdı. Ordu da "onlu sistem"i dünyada ilk kez Mete Han oluşturmuştur.

Türk Devletlerinde Ordunun Özellikleri:

Maaşlı (Profesyonel) değildi.

Daima idi savaşa hazır durumda.

Tamamı süvaridir.

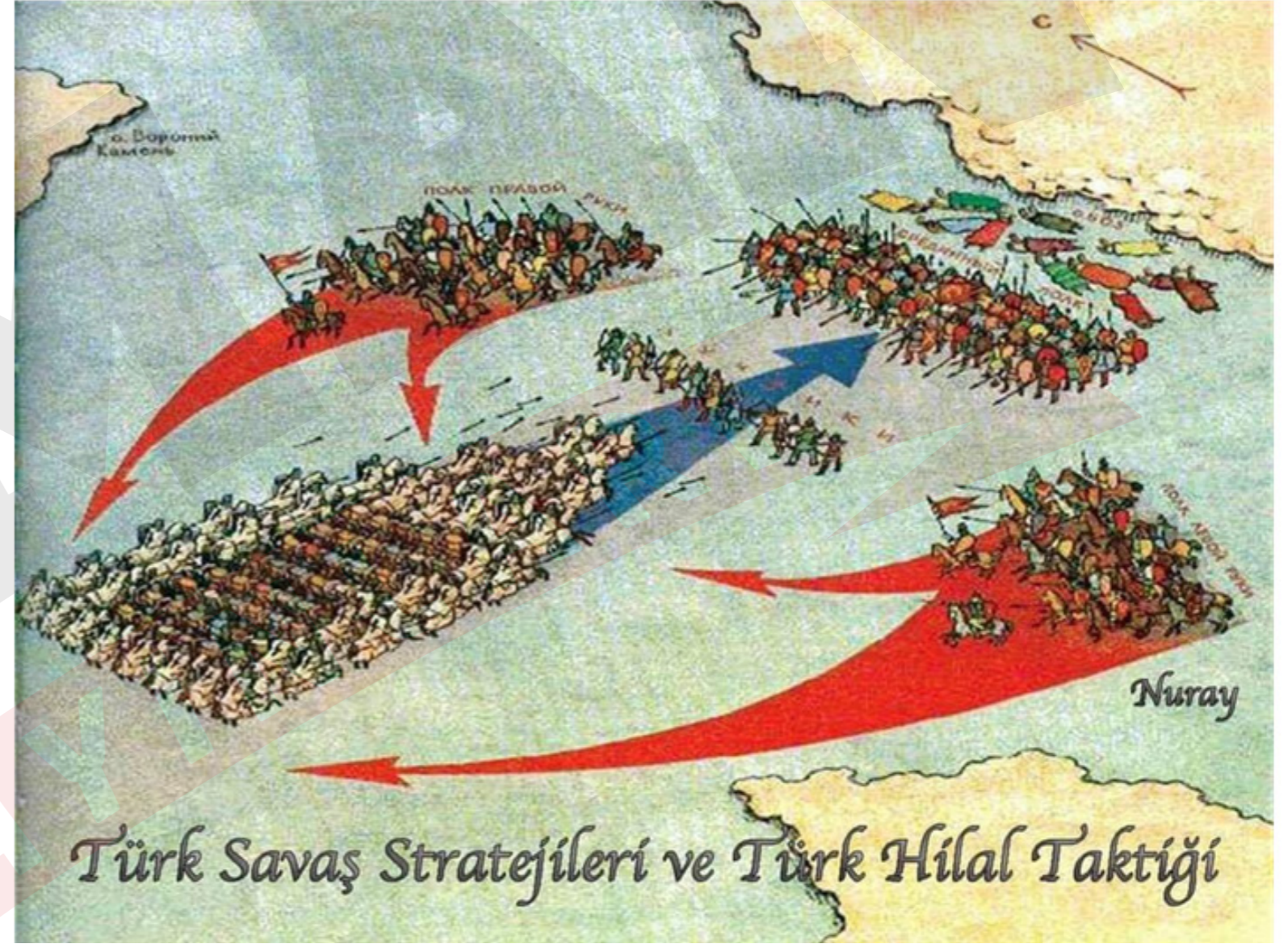
Türk askeri teşkilatı; Çin, Roma, Bizans, Rus ve Moğol devletlerini etkilemiştir.

Türklerin Turan Taktiği Mükemmel Bir Şekilde Uygulama Nedenleri ?

On'lu Sistem

(Emir-komuta kolaylık)

Tamamı süvari ordu

Kavimler Göçü (375)

Asya'da yıkılan Hun İmparatorluğu'nun batı kanadının başlattığı göç hareketidir.

Hunlar, Ural Dağları'nı aşmış Doğu Avrupa'ya girmiş ve önlerindeki Germen, Got, Vandal gibi kavimleri, batı yönünde göçe zorlamışlardır.

Kavimler Göçünün Sonuçları

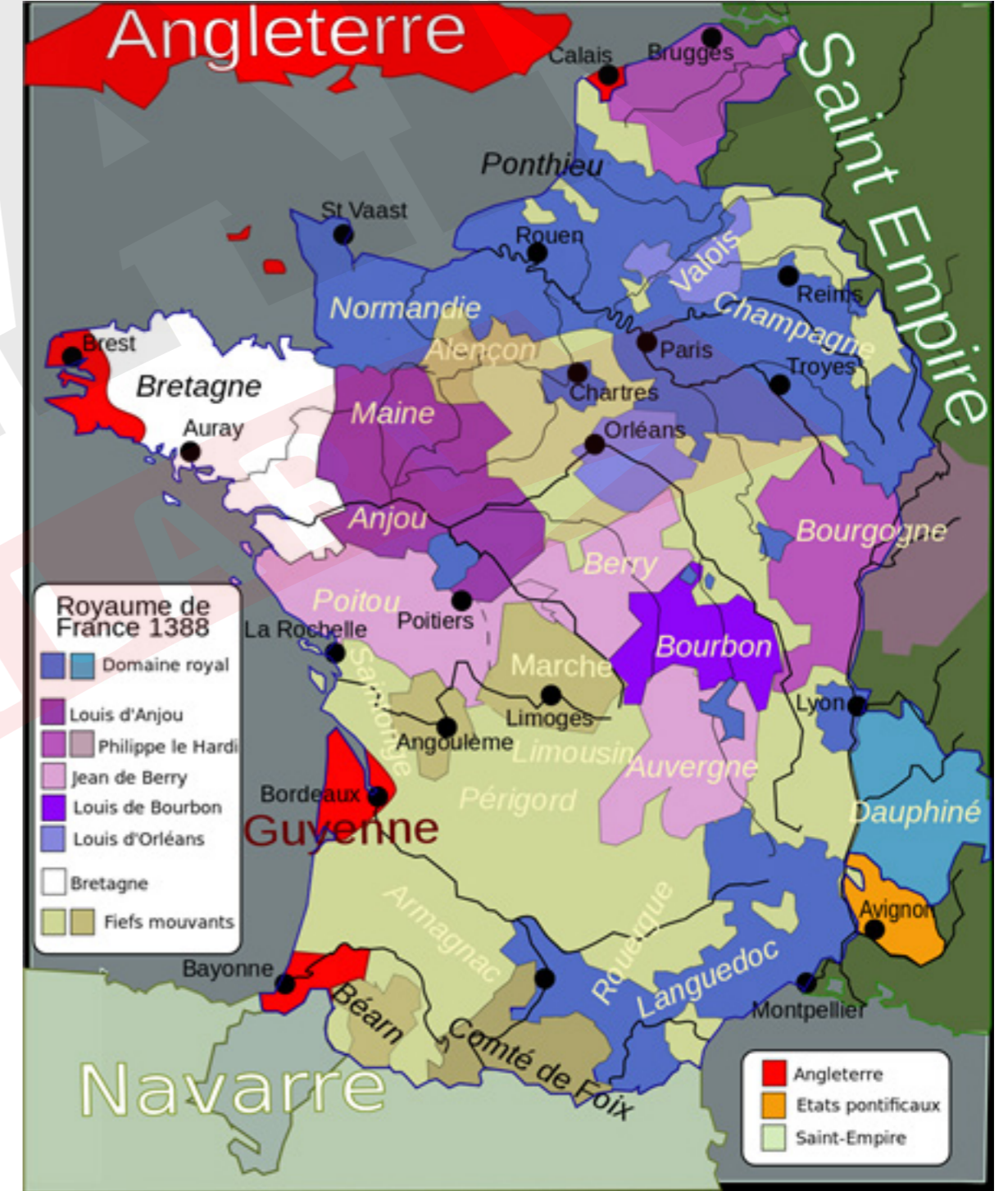
1- Büyük Roma İmparatorluğu, 395'te Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.

Kavimler Göçünün Sonuçları

1- Büyük Roma İmparatorluğu, 395'te Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.

2- Batı Roma, 476'da yıkılmış, toprakları üzerinde feodalite denilen yeni bir siyasi yapı doğmuştur.

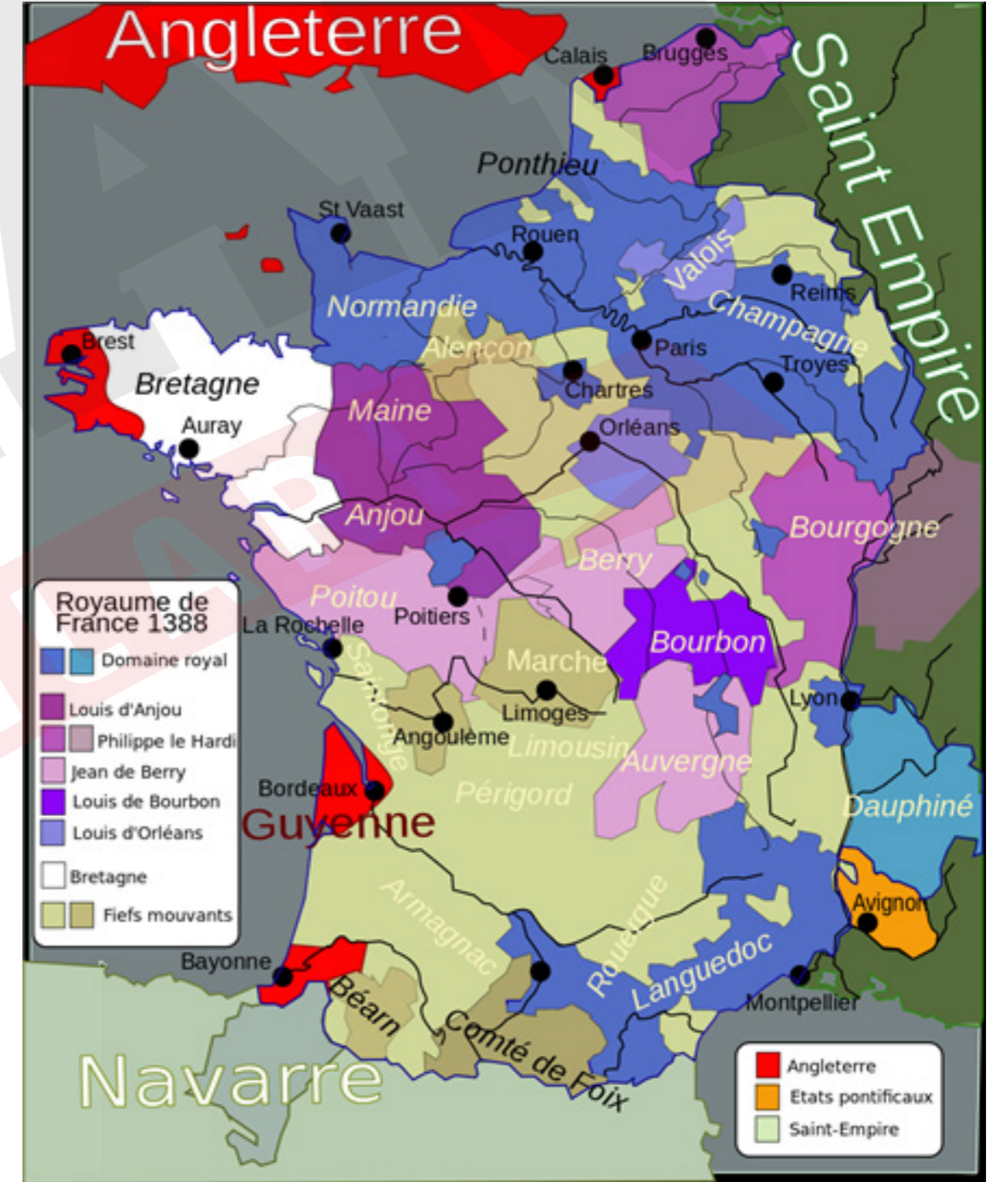
Kavimler Göçünün Sonuçları

1- Büyük Roma İmparatorluğu, 395'te Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.

2- Batı Roma, 476'da yıkılmış, toprakları üzerinde feodalite denilen yeni bir siyasi yapı doğmuştur.

3- Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla, Hıristiyanlık da Katolik ve Ortodoks olarak iki farklı mezhebe ayrılmıştır.

4- Sosyal sınıf farklılıkları derinleşirken, soylular ve din adamları güçlerini artırmışlardır.

Avrupa'da ortaya çıkan siyasi boşluktan istifade eden Katolik Kilisesi, etkinliğini artırmak için **skolas-tik düşünce** denilen fikir sistemini ortaya çıkarmıştır.

Kapalı ekonomi denilen yeni bir ekonomik model doğmuştur.

Avrupalı halklar birbiriyle karışmış ve **Avrupa'nın bugünkü etnik yapısı** doğmaya başlamıştır.

Avrupalılar, Türk kültürünü tanıdı.

Hristiyanlığın Bölünmesi

Katolikler

Batı Avrupada
Vatikan Merkezli
Papa Liderli

Ortodokslar

Doğu Avrupa Anadoluda
İstanbul Merkezli
Patrik Liderli

Örnek:

Türkler siyasi, ekonomik ve coğrafi nedenlerle Orta Asya'dan göç etmek zorunda kalmışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu göçlerin sonuçlarından biri değildir?

- A) Türk kültürünün Orta Asya dışında yayılması
- B) Farklı coğrafyalarda Türk devletlerinin kurulması
- C) Türklerin farklı dinlere girmesi
- D) Türkler arasında askeri kültürün önem kazanması
- E) Avrupalıların pantolon, ceket ve üzenği gibi kavramlarla tanışması

Örnek:

İlk Türk topluluklarında,

- pantolon, deri kemer ve potin,
- üzengi, gem ve dizgin

gibi araç gereçlerin kullanılmasında aşağıdakilerden hangisinin öncelikle belirleyici olduğu savunulabilir?

- A) Atlı ve savaşçı kültürün
- B) Töre hukukunun
- C) Karasal iklimin
- D) Şamanizmin
- E) Cihat anlayışının

Örnek:

Verilen görsel aşağıdaki konu başlıklarından hangisi anlatılırken kullanılabilir?

- A) Kavimler Göçü
- B) Feodalite
- C) Ege göçleri
- D) İslam fetihleri
- E) Türklerin ana yurdu

Örnek:

Asya Hun Devleti'nin yıkılmasından sonra Asya'nın batısında oturan Hunların batıya doğru göç etmelerine bağlı olarak aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıktığı söylenemez?

- A) Türklerle, İslam Devleti arasındaki savaşların yoğunlaşması
- B) Germen kavimlerinin batıya doğru hareket etmesi
- C) Avrupa'da temeli eşitsizliğe dayalı feodal bir anlayışın doğması
- D) Avrupa Hun Devleti'nin kurulması
- E) Hun sanatı ve savaş tekniğinin Avrupa'yı etkilemeye başlaması

Örnek:

Dünyada turan taktiğini sürekli ve başarılı olarak yalnızca Türkler uygulayabilmiştir.

Bu sonucun oluşmasında Türklerin;

- I. ordularının tamamının süvari olması,
- II. onlu sisteme dayalı bir askeri teşkilat kurmaları,
- III. savunmaya önem vermeleri

yönlerinden hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) II ve III

Örnek:

Türkler atlarını daha verimli olarak kullanmak için bazı gereçler icat etmişlerdir?

Aşağıdakilerden hangisi bunlardan biri değildir?

- A) Üzengi
- B) Eyer
- C) Gem
- D) Sadak
- E) Nal